

MOPR
MOPR
Lublin

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Lublin, kwiecień 2021 roku

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie¹ jest jednostką organizacyjną miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, określone ustawą o pomocy społecznej oraz innymi ustawami. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami. Ponadto Ośrodek realizuje zadania wynikające z uchwał Rady Miasta Lublin, z porozumień i umów zawartych przez Miasto Lublin z innymi podmiotami oraz z zarządzeń Prezydenta Miasta Lublin.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o Karcie Polaka, ustawa o rachunkowości, ustawa o finansach publicznych, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2014 – 2020, przyjętą uchwałą nr 021/XXXIX/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 13 marca 2014r.

¹ Ilekroć w sprawozdaniu jest mowa o MOPR lub Ośrodku – należy przez to rozumieć Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie.

SPIS TREŚCI:

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	3
II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	9
III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	14
IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	19
V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ.....	21
VI. POMOC ŚRODOWISKOWA	24
1. SYSTEM POMOCY ŚRODOWISKOWEJ	24
2. KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ.....	26
3. POWODY PRYZNANIA POMOCY	27
4. ŚWIADCZENIA W RAMACH USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	30
VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA	39
VIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH.....	43
IX. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”	49
X. ŚWIADCZENIA W RAMACH PROGRAMU „DOBRY START”	49
XI. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	51
XII. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	55
1. WSPIERANIE RODZINY	55
2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	64
2.1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	65
2.2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA.....	74
3. USAMODZIELNIENIA	83
XIII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA.....	89
1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ.....	92
2. OŚRODKI WSPARCIA	95
XIV. MIESZKANIA CHRONIONE	115
SPIS TABEL, WYKRESÓW I MAP	120

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Sytuacja demograficzna i prognozy na przyszłość²

Lublin to miasto na prawach powiatu, położone we wschodniej Polsce (największe po prawej stronie Wisły). Jako stolica województwa lubelskiego pełni rolę administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego centrum regionu z siedzibą Wojewody Lubelskiego oraz Marszałka Województwa Lubelskiego. Zajmuje powierzchnię 147,5 km², co stawia je na siedemnastym miejscu pod względem wielkości wśród miast w Polsce. Położenie stwarza mu dogodnie warunki obsługi zaplecza w granicach swojego regionu. Gęstość zaludnienia wyniosła w 2019 roku 2 304 os/km² (w woj. lubelskim 85os/ km², w Polsce 123 os/km²).

Duża koncentracja ludności w Mieście Lublin w porównaniu z innymi miejscowościami w regionie i kraju wiąże się z największą koncentracją kadr, szkolnictwa wyższego i innymi funkcjami wyższego rzędu, jakie pełni miasto, a także z największym potencjałem gospodarczym regionu. Miasto administracyjnie podzielone jest na 27 dzielnic, o zróżnicowanej liczbie mieszkańców – od około 1,6 tys. osób w dzielnicy Abramowice do około 27,1 tys. osób w dzielnicy Rury.

Liczba mieszkańców Miasta Lublin wyniosła w 2019 roku 339 784 osoby, z czego kobiety stanowiły 53,88% (183 075), a mężczyźni 46,12% (156 709) ogółu mieszkańców miasta. Pod względem liczby ludności Miasto Lublin zajmuje dziewiątą pozycję w Polsce. Mieszkańcy Lublina stanowili około 0,89% ludności Polski i 16,12% mieszkańców województwa lubelskiego. Liczba mieszkańców Lublina w porównaniu do roku 2018 zwiększyła się o 102 osoby. Podobnie, jak w latach poprzednich, na 100 mężczyzn zamieszkałych w Lublinie przypadło 117 kobiet.

Struktura demograficzna Miasta Lublin na dzień 31 grudnia 2019 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny (0-17) – 58 369 osób, co stanowiło 17,18% populacji;
- wiek produkcyjny (18-64 - mężczyźni; 18-59 - kobiety) – 199 019 osoby, co stanowiło 58,57% populacji;
- wiek emerytalny (65 i więcej - mężczyźni, 60 i więcej - kobiety) – 82 05 osób, co stanowiło 24,25% populacji Miasta Lublin.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013 – 2019

ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	56 006	55 895	56 090	56 439	56 905	57 643	58 369
Liczba osób w wieku produkcyjnym	217 498	213 308	209 771	207 019	203 763	201 034	199 019
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	70 094	72 519	74 866	77 008	79 182	81 005	82 396
RAZEM	343 598	341 722	340 727	340 466	339 850	339 682	339 784

Zródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

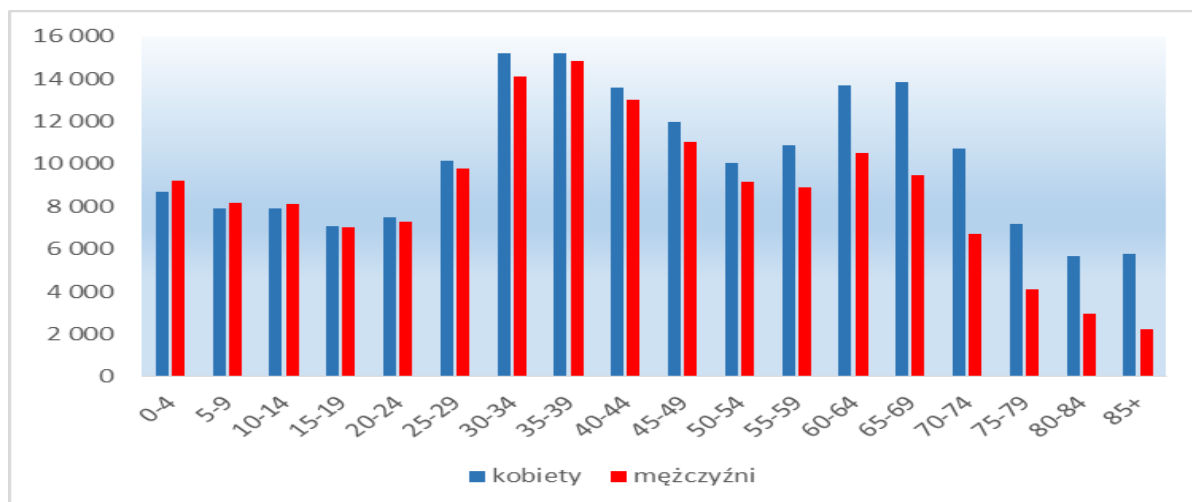
Dane wykazane w Tabeli 1 jednoznacznie wskazują, że społeczeństwo Miasta Lublin można uznać za demograficznie „stare”. Problem ten nieustannie się pogłębia. Na przestrzeni

² Przygotowano na podstawie danych za rok 2019. Na dzień sporządzania dokumentu dane dotyczące roku 2020 nie zostały opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny.

lat 2013 – 2019 liczba osób w wieku emerytalnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) zwiększyła się o 12 302 osoby, podczas gdy w tym samym okresie liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 18 479 osób.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowała się w 2019 roku liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2019 roku

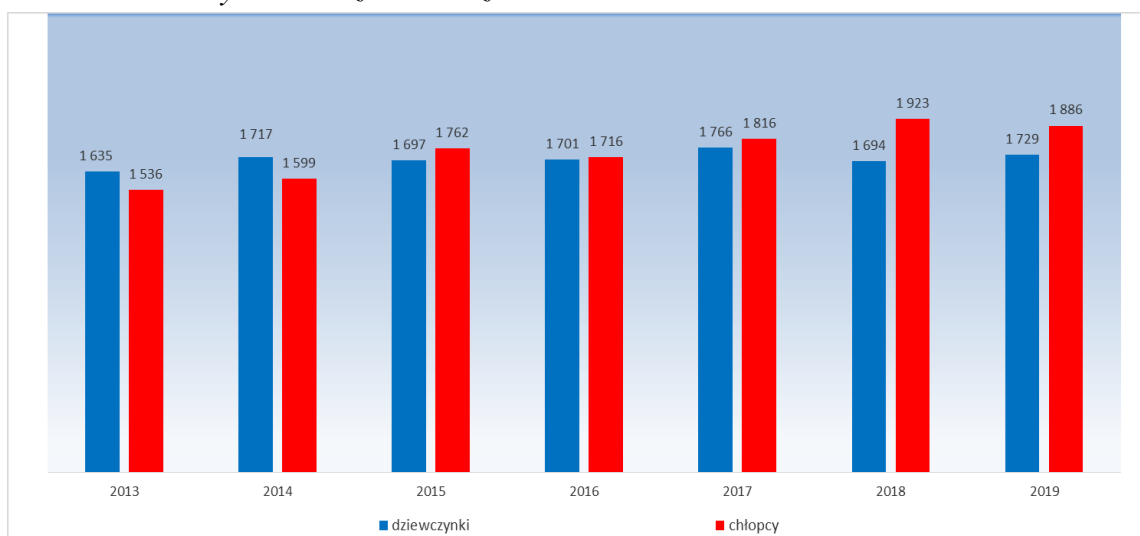

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

W 2019 roku urodziło się **3 615** dzieci, w tym 47,83% stanowiły dziewczynki i 52,17% chłopcy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi w Mieście Lublin 1,01 i jest znacznie korzystniejszy niż współczynnik dynamiki w województwa lubelskim 0,84 oraz w kraju 0,92.

Analizując sytuację demograficzną należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2013 – 2019 liczba dzieci urodzonych w Lublinie ulegała nieznacznym wahaniom. W roku 2019 urodziło się tylko 2 dzieci więcej niż w 2018 roku.

Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2013 – 2019

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Lublinie

W przeciwieństwie do Miasta Lublin, w skali województwa i kraju odnotowano w 2019 roku spadek liczby urodzeń.

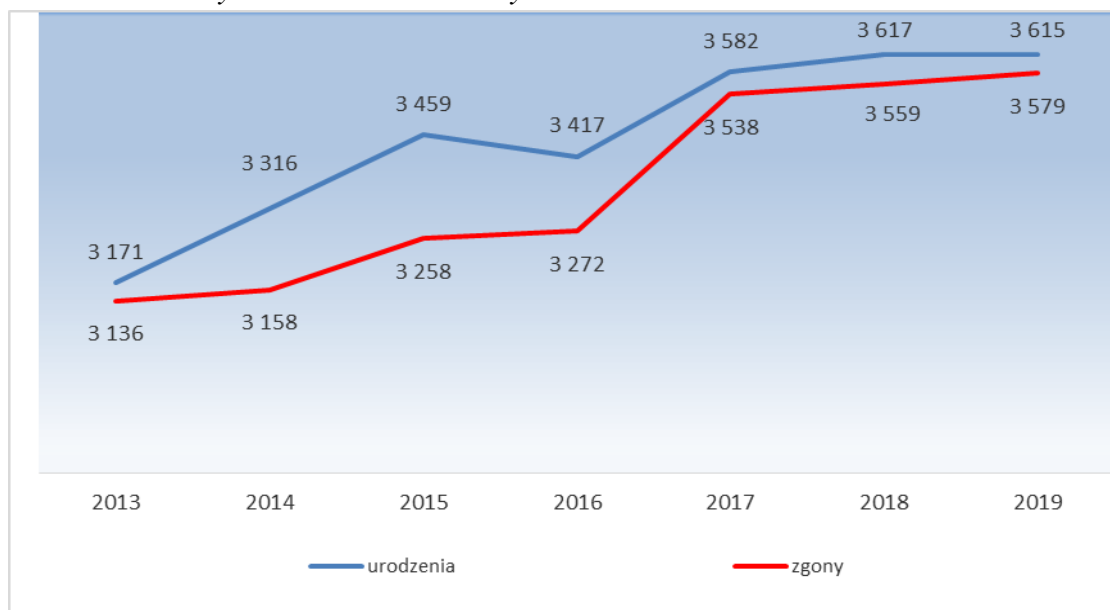
Mimo korzystniejszej, niż pierwotnie zakładano, liczby urodzeń, należy stwierdzić, że nadal liczba urodzeń w Polsce jest około 50% niższa w stosunku do wielkości rejestrowanych podczas ostatniego wyżu demograficznego (np. 1983 r. 723,6 tys. urodzeń). Ze danych GUS wynika, że w 2019 r. zarejestrowano w Polsce 375 tys. żywych urodzeń (o ok. 13 tys. mniej niż w 2018 roku).

Tak więc niska liczba urodzeń nie gwarantuje już od ponad 30 lat prostej zastępowalności pokoleń i od 1990 roku utrzymuje się okres depresji urodzeniowej czyli wielkość współczynnika dzietności kształtuje się poniżej 2.

W 2019 roku w Mieście Lublin współczynnik dzietności wyniósł 1,45 - co oznacza, że jest niższy o około 0,70 pkt. od wielkości optymalnej, określanej, jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1 – 2,15, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15 – 49 lat przypada średnio 2 dzieci. Dopiero wówczas kolejne pokolenia są wystarczająco liczne, żeby zapewnić stabilność społeczną i ekonomiczną.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się ruch naturalny w Lublinie w ciągu ostatnich siedmiu lat.

Wykres 3. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2013 -2019

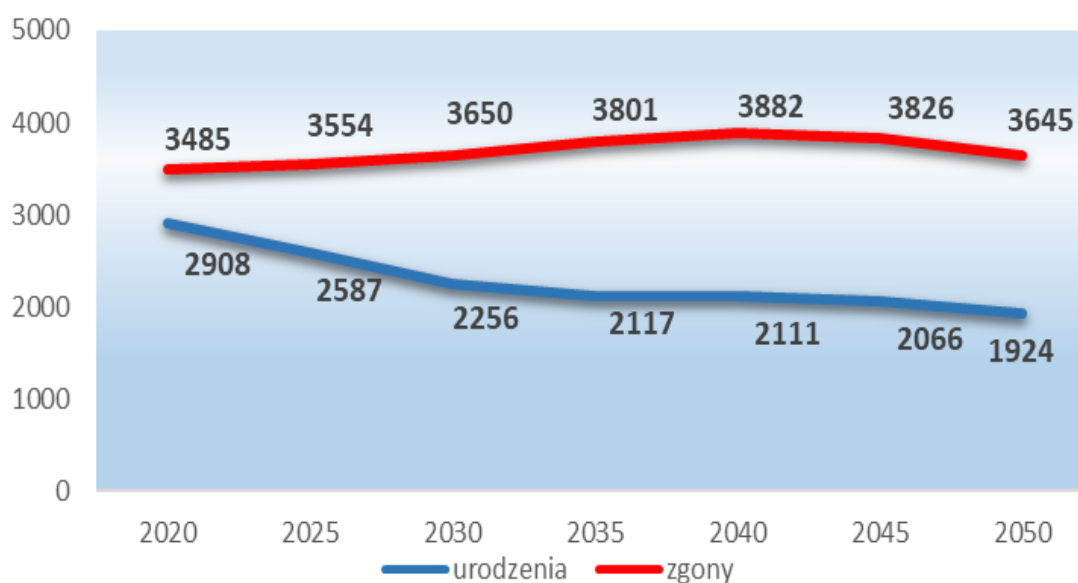
Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Z danych zamieszczonych na wykresie nr 3 wynika, że w Lublinie w latach 2013 – 2019, występowała przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów.

W analizowanym okresie można zaobserwować wzrost zarówno liczby urodzeń jak i liczby zgonów. W latach 2013-2019 Miasto Lublin odnotowuje corocznie niewielki przyrost naturalny. W 2019 roku 36 osób więcej urodziło się niż zmarło, a więc przyrost naturalny był dodatni i wyniósł 0,1 (w skali województwa był ujemny i wyniósł minus 1,69, a w kraju minus 0,9).

Ponadto obserwowana jest stale rosnąca średnia wieku mieszkańców (w 2019 43 lata), zaś efektem tego procesu jest systematyczne pogłębianie się zjawiska starzenia społeczeństwa.

Wykres 4. Prognozowana liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2020 – 2050

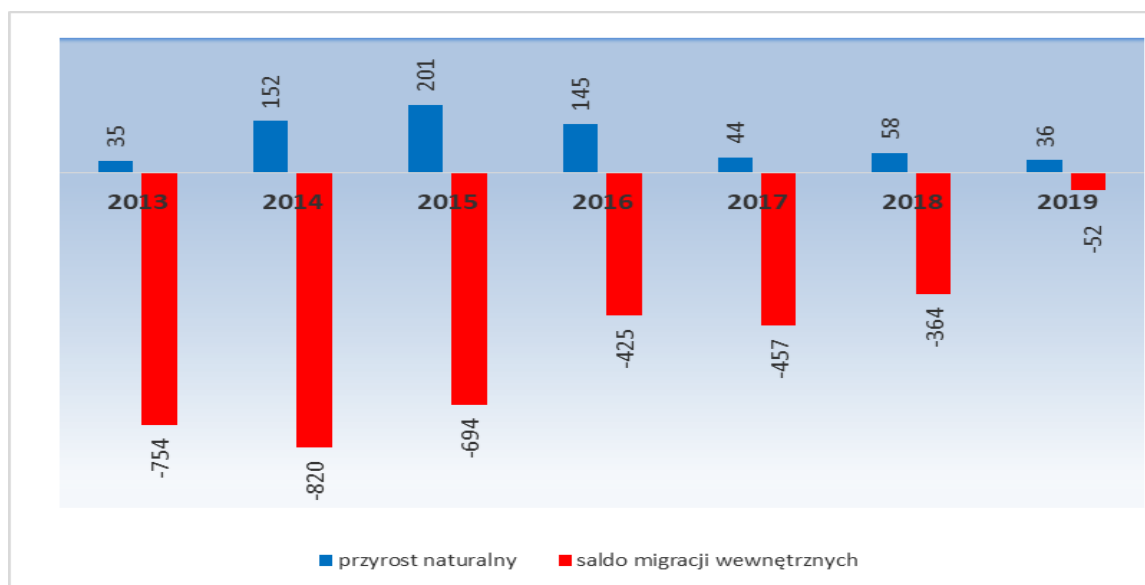
Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując dane przedstawione na powyższym wykresie należy stwierdzić, że różnica między liczbą urodzeń, a zgonów będzie ulegać pogłębieniu. Niepokojącym, może być prognozowany rozdźwięk między liczbą urodzeń, a liczbą zgonów, który według Urzędu Statystycznego, będzie wyraźnie zauważalny już od roku 2025 i będzie się pogłębiać, aż do 2050 roku.

Drugim, obok przyrostu naturalnego czynnikiem decydującym o tempie przyrostu lub ubytku liczby ludności oraz jej rozmieszczeniu terytorialnym są migracje. Utrzymująca się stale tendencja spadkowa liczby mieszkańców Miasta Lublin pomimo odnotowywanego dodatniego przyrostu naturalnego może być spowodowana migracjami z powodu m. in.:

- przeprowadzek na tereny podmiejskie,
- wyprowadzek do innych dużych miast.

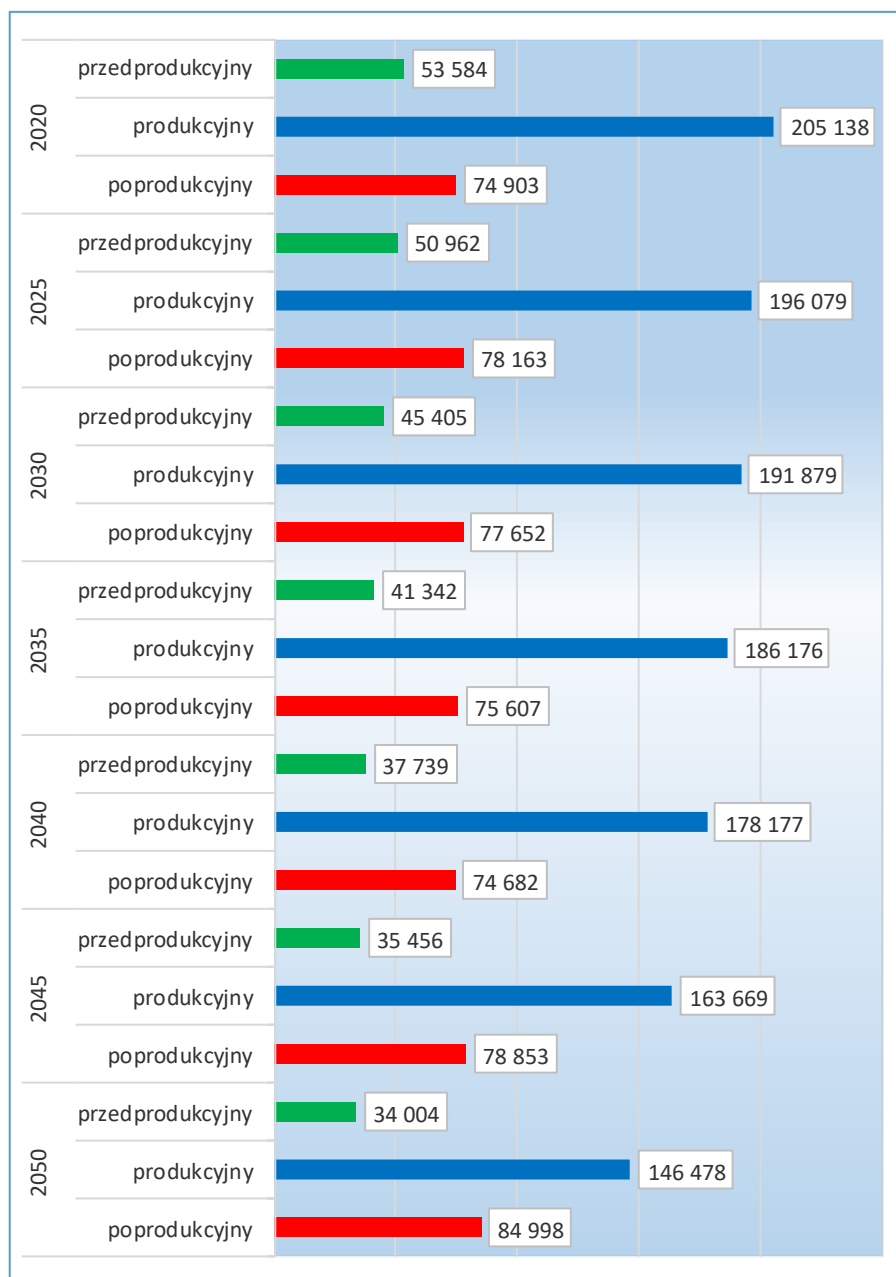
Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych w zestawieniu z przyrostem naturalnym w Mieście Lublin w latach 2013– 2019.

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2019 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 70,7 osób w wieku nieprodukcyjnym. Opierając się na prognozach Głównego Urzędu Statystycznego w ciągu najbliższych 30 lat, tj. od roku 2020 do 2050 roku liczba mieszkańców Lublina, w wieku produkcyjnym zmniejszy się aż o 58 660. W tym samym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o 10 095. Dane obrazujące proces starzenia się społeczności mieszkańców Miasta Lublin obrazuje wykres nr 6.

Wykres 6. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2020–2050.

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując dane przedstawione na wykresie nr 6 należy wskazać, że tendencja stopniowego spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym będzie się utrzymywać, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rosnąć. Prognozuje się, że różnice te będą się pogłębiać i w roku 2050 liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie do poziomu 32,02% ogółu mieszkańców Lublina, z obecnego w 2019 roku poziomu 24,25%.

Przedstawione dane potwierdzają wcześniejsze tezy wynikające z prognoz i analizy danych z lat poprzednich. Proces starzenia się społeczeństwa Miasta Lublin postępuje sukcesywnie, zgodnie z ogólną tendencją, dotyczącą całej Polski. Rok 2019 był zarazem siódmym z kolei, kiedy wystąpił ujemny przyrost naturalny. Jak podaje GUS, na koniec 2019 roku Polska liczyła 38,38 mln mieszkańców tj. o 28 tys. mniej niż rok wcześniej.

II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY ³

W 2020 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie wahała się między 10 479 (w sierpniu 2020 r.) a 9 390 osób (w marcu 2020 r.) Udział osób wykazujących się doświadczeniem zawodowym w liczbie bezrobotnych ogółem zmniejszył się z 87,3% w 2019 roku do 86,5% w 2020 roku. Na koniec grudnia 2020 r. odsetek osób bez stażu pracy wynosił 13,5% i był wyższy o 0,8 punktu procentowego w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2020 r. kobiety stanowiły prawie połowę tj. 48,6% (tj. 4 990 kobiet) ogółu zarejestrowanych. Oznacza to, że w stosunku do 2019 r. odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem zmniejszył się o 1%.

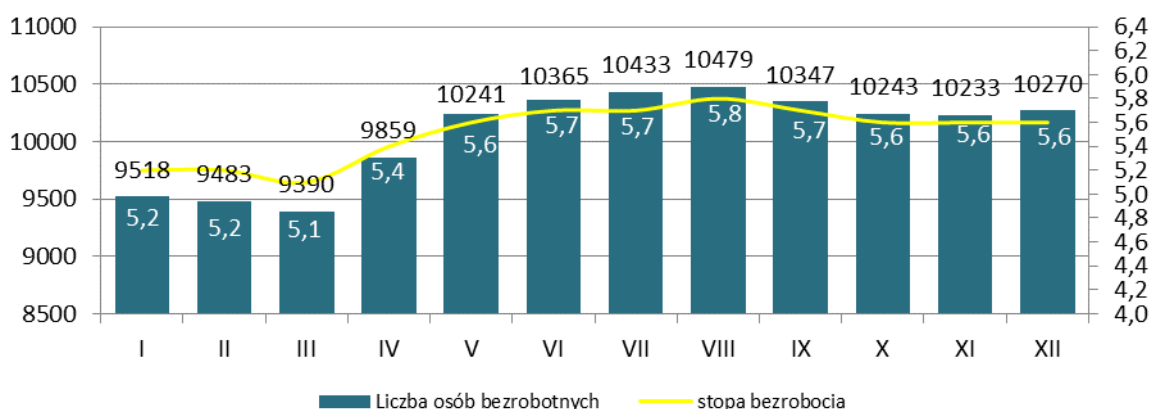
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2020 r.)

Wyszczególnienie	Lata poprzednie		Rok oceny 2020	PROGNOZA	
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
RYNEK PRACY					
Bezrobotni ogółem	10 050	9 040	10 270	10 200	10 200
Bezrobotni długotrwale ogółem	5 800	4 928	5 644	6 000	6 000
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	940	879	919	1 000	1 000

Źródło: Opracowanie MUP w Lublinie

Oceniając sytuację na rynku pracy Miasta Lublin należy zauważyć, iż odnotowano wzrost osób bezrobotnych w stosunku do 2019 roku. W statystykach Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 10 270 osób oraz 457 osób poszukujących pracy, co ogółem daje liczbę 10 727 osób. W końcu grudnia 2020 r. stopa bezrobocia dla Miasta Lublin kształtowała się na poziomie 5,6%, dla województwa lubelskiego – 8,2%, zaś dla kraju – 6,2%. W porównaniu do sytuacji sprzed roku wysokość tego wskaźnika wzrosła dla miasta Lublin o 0,6%, województwa lubelskiego o 0,7% oraz dla kraju o 1%.

Wykres 7. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS-01.

³ Materiał opracowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie

Na przestrzeni 2020 roku zostało zarejestrowanych 10 099 osób bezrobotnych (o 2 895 osób mniej niż w 2019 r.), z czego 2 531 osób rejestrowało się po raz pierwszy i 7 568 bezrobotnych po raz kolejny.

W 2020 r. z ogółu 8 869 wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych – 5 366 osób (60,5% ogółu wyrejestrowanych) podjęło pracę, z tego 4 709 osób pracę niesubsydiowaną i 657 osób pracę subsydiowaną. Spośród bezrobotnych podejmujących pracę subsydiowaną, 123 osoby zostały skierowane do prac interwencyjnych, 265 osób podjęło działalność gospodarczą, 158 osób podjęło pracę objętą refundacją kosztów zatrudnienia bezrobotnego, czyli wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy, 74 osoby w ramach bonu na zasiedlenie, 7 osób w ramach dofinansowania wynagrodzenia po 50 roku życia.

W 2020 roku liczba osób, które rozpoczęły staże wyniosła 764, natomiast liczba osób, które rozpoczęły szkolenia osiągnęła poziom 166. W okresie sprawozdawczym wydano 54 skierowania do prac społecznie użytecznych dla 52 osób.

Z tytułu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy z ewidencji zostało wyłączonych 935 osób (tj. 10,5% ogółu wyrejestrowanych). Dobrowolną rezygnację ze statusu bezrobotnego potwierdziło 514 osób, tj. o 524 osoby mniej niż w roku ubiegłym. Z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego wyłączono 280 osób, z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych 59 osób.

Na koniec 2020 r. w MUP w Lublinie zarejestrowanych było 5 644 osoby długotrwale bezrobotne. Długotrwale bezrobotni są osobami w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, a zarazem grupą najbardziej liczną, gdyż stanowią 55% ogółu bezrobotnych. W tej grupie na koniec 2020 r. kobiety stanowiły 49,2% (2 777 osób).

Struktura osób długotrwale bezrobotnych pokazuje, że najwięcej osób posiadało wykształcenie gimnazjalne i niższe – 25,5% (1 438 osób). W dalszej kolejności znajdowali się bezrobotni z wykształceniem wyższym. Grupa ta stanowiła 24,1% ogółu długotrwale bezrobotnych (czyli 1 361 osób). Pod koniec 2020 r. najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (695 osób, tj. 12,3%).

Analizując liczbę długotrwale bezrobotnych pod względem wieku można zauważyć, że największy odsetek tej grupy stanowiły osoby w wieku 35-44 lata, tj. 28,2% (1 589 osób) ogółu długotrwale bezrobotnych. Drugą co do wielkości grupą były osoby z przedziału wiekowego 25-34 lata i stanowiły (24%, tj. 1 357 osób). Następna w kolejności grupa to osoby w wieku 45-54 lata, które stanowiły 22,8% ogółu (tj. 1 285 osób). Najmniej liczną grupą długotrwale bezrobotnych pod względem wieku były osoby młode z przedziału 18-24 lata (4,7%, tj. 265 osób). Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 9,2% (tj. 522 osoby) ogółu z grupy osób długotrwale bezrobotnych.

Natomiast wśród długotrwale bezrobotnych według posiadanego stażu pracy najliczniejszą grupą były osoby posiadające doświadczenie zawodowe do 1 roku i stanowiły 29,1% (tj. 1 645 osób) ogółu długotrwale bezrobotnych. Drugą w kolejności grupą sklasyfikowaną pod względem stażu pracy były osoby posiadające doświadczenie zawodowe od 1 do 5 lat (21,7%, tj. 1 223 osoby). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z ponad 30-letnim stażem pracy (1,8%, tj. 100 osób). Na koniec grudnia 2020 r. osoby nie posiadające żadnego stażu pracy stanowiły 12,9% (tj. 730 osób) i w porównaniu z analogicznym okresem 2019 r. odsetek ten nie zmienił się, liczba osób zwiększyła się o 92 osoby.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy mają największe trudności z ponownym podjęciem zatrudnienia, grupa ta jest w dużo większym stopniu narażona na marginalizację, co dodatkowo zmniejsza ich aktywność w poszukiwaniu pracy.

Pomoc udzielana osobom długotrwale bezrobotnym opierała się głównie na nabywaniu przez nich praktycznych umiejętności poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy oraz na kierowaniu bezrobotnych na subsydiowane miejsca pracy. W 2020 r. staż rozpoczęło 224 osoby długotrwale bezrobotne, prace interwencyjne 26 osób, a do prac społecznie użytecznych skierowano 47 osób. Środki na działalność gospodarczą otrzymało 72 osoby długotrwale bezrobotne. Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego na wyposażonym stanowisku pracy – 25 osób. W szkoleniach organizowanych przez MUP w Lublinie uczestniczyło 39 osób długotrwale bezrobotnych.

W działania między innymi na rzecz osób długotrwale bezrobotnych wpisują się również realizowane przez MUP w Lublinie projekty i programy:

1. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Lublin (V)”

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) 2014-2020, Oś priorytetowa I *Rynek pracy otwarty dla wszystkich*, Działanie 1.1 *Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe*, Poddziałanie 1.1.1 *Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego*

Projekt skierowany jest do osób młodych w wieku 18-29 lat bez pracy, w tym osób z niepełnosprawnościami, zarejestrowanych w PUP jako osoby bezrobotne, spośród których co najmniej 60% stanowią osoby, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET), zgodnie z definicją osoby z kategorii NEET, przyjętą w PO WER 2014-2020, w tym co najmniej 20% uczestników projektu stanowią osoby znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy tj. osoby z niepełnosprawnościami i/lub osoby długotrwale bezrobotne i/lub osoby o niskich kwalifikacjach.

W związku z realizacją instrumentów z ustawy COVID-19 wsparciem zostali objęci również pracownicy przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych oraz osoby samozatrudnione.

W 2020 r. udział w projekcie rozpoczęło 3 453 osoby, w tym 734 osoby bezrobotne w podziale: - 280 osób długotrwale bezrobotnych, - 9 osób niepełnosprawnych, - 321 osób z niskimi kwalifikacjami.

W 2020 roku zrealizowano: Indywidualny Plan Działania: 734 osoby, poradnictwo zawodowe: 734 osoby, pośrednictwo pracy: 408 osób, szkolenia indywidualne: 138 osób, staże: 338 osób, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy: 39 osób, prace interwencyjne: 31 osób, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej: 112 osób, -bony na zasiedlenie: 76 osób, instrumenty dofinansowania: zadanie realizowane od kwietnia w związku z realizacją instrumentów wprowadzonych ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych 2 719 osób.

2. „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie (VI)”

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa IX *Rynek pracy*, Działanie 9.2 *Aktywizacja zawodowa – projekty PUP* .

Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie.

Projekt skierowany jest do osób w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w MUP w Lublinie jako osoby bezrobotne, należących co najmniej do jednej z następujących grup: osoby w wieku 50 lat i więcej, osoby długotrwale bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach, kobiety (nie należące do żadnej z wymienionych grup), osoby odchodzące z rolnictwa, osoby bezrobotne nienależące do grup wskazanych powyżej (tj. mężczyźni w wieku 30-49 lat).

W związku z realizacją instrumentów z ustawy COVID-19 wsparciem zostali objęci również pracownicy przedsiębiorstw, NGO oraz osoby samozatrudnione.

W 2020 r. w projekcie udział rozpoczęło 5 395 osób, w tym 581 osób bezrobotnych w podziale: 92 osoby w wieku 50 lat i więcej, 279 osób długotrwale bezrobotnych, 26 osób niepełnosprawnych, -311 osób z niskimi kwalifikacjami, 112 osób z kategorii kobiety (kobiety nienależące do grup wskazanych powyżej), 1 osoba odchodząca z rolnictwa, 3 osoby nienależących do grup wskazanych powyżej.

W 2020 roku zrealizowano: Indywidualny Plan Działania: 581 osób, poradnictwo zawodowe: 581 osób, -pośrednictwo pracy: 467 osób, -szkolenia indywidualne: 20 osób, staże: 310 osób, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego: 85 osób, prace interwencyjne: 72 osoby, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej: 94 osoby, instrumenty dofinansowania: zadanie realizowane w związku z realizacją instrumentów wprowadzonych ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych: 4 814 osób.

3. Program wynikający z potrzeb lokalnego rynku pracy w związku z COVID-19

Program ma na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych, które utraciły pracę lub zakończyły działalność gospodarczą w warunkach pandemii COVID-19. Program jest przewidziany dla osób bezrobotnych, które zarejestrowały się, bądź zarejestrują się w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie w związku z utratą pracy lub zakończeniem działalności gospodarczej w warunkach pandemii COVID-19. Wsparcie kierowane jest w szczególności do osób poniżej 30 roku życia, długotrwale bezrobotnych, osób powyżej 50 roku życia oraz osób bez kwalifikacji zawodowych.

W 2020 roku uczestnikami programu było 12 osób bezrobotnych. Formy wsparcia skierowane do uczestników programu: prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

W okresie sprawozdawczym MUP w Lublinie uczestniczył w Dniu Kariery zorganizowanym przez Wyższą Szkołę Społeczno-Przyrodniczą im. Wincentego Pola

w Lublinie, poprzez wystawienie stoiska, na którym zaprezentowano usługi i instrumenty rynku pracy oraz oferty pracy będące w dyspozycji urzędu.

W związku z ogłoszoną sytuacją epidemiczną w kraju MUP w Lublinie nie organizował Targów Pracy oraz Dnia Kariery. Pracownicy MUP w Lublinie podejmowali działania mające na celu promocję zatrudnienia osób bezrobotnych poprzez aktywne i systematyczne promowanie za pomocą sieci teleinformatycznych usług i instrumentów rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem projektów i programów realizowanych przez MUP w Lublinie.

Zamierzenia MUP w Lublinie na rok 2021:

- organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- realizowanie projektów własnych i projektów partnerskich;
- tworzenie projektów na ogłoszone konkursy oraz realizacja programów specjalnych;
- wspieranie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy;
- aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- pomoc osobom bezrobotnym z grup defaworyzowanych;
- udzielanie wsparcia w aktywizacji społecznej i zawodowej osób będących klientami pomocy społecznej;
- współorganizacja Targów Pracy oraz Dnia Kariery w formule hybrydowej;
- organizacja Konkursu Pracodawca Roku;
- uczestniczenie w targach pracy Partnerów w formule on-line;
- inicjowanie oraz negocjowanie nowych przedsięwzięć w partnerstwie;
- wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu/tworzeniu miejsc pracy dla bezrobotnych;
- prowadzenie promocji usług MUP w Lublinie;
- organizowanie cyklicznych spotkań członków Klubu Pracodawców i Lubelskiego Partnerstwa Publiczno – Społecznego w formule on-line.

W celu zapobiegania i ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego planuje się m.in.:

- wsparcie doradcy klienta,
- dobór usług i instrumentów rynku pracy do potrzeb osób długotrwale bezrobotnych,
- dobór usług i instrumentów rynku pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- refundowanie świadczeń integracyjnych.

III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wydatki Miasta Lublin na zadania realizowane w obszarze pomocy społecznej wyniosły ponad 688 mln zł. Największy procent wydatków stanowiła realizacja świadczenia wychowawczego, tj. 49,26% ogółu wydatków, które finansowane jest z budżetu państwa.

Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł)⁴

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		2020	plan 2021	
	2018	2 019			
OGÓŁEM					
OGÓŁEM (działy)	1	488 174 852,42	595 462 376,40	688 015 010,72	664 894 236,06
W tym: w budżecie OPS/PCPR	1.1	378 957 652,81	469 124 207,84	559 477 999,46	542 676 065,06
851 - OCHRONA ZDROWIA					
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	2	639 994,33	700 000,00	761 820,00	900 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	2.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	3	6 669 140,80	6 834 706,18	6 659 396,89	7 583 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	3.1	0,00	0,00	0,00	0,00
852 - POMOC SPOŁECZNA					
85202 - Domy pomocy społecznej	4	38 582 827,90	45 147 707,69	58 566 284,24	46 953 450,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4.1	10 276 970,88	12 040 487,87	12 534 481,50	12 450 000,00
85203 - Ośrodki Wsparcia	5	16 565 954,80	35 544 914,06	25 299 958,10	19 458 086,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	5.1	5 484 708,00	6 288 257,40	6 423 234,58	6 389 964,00
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	6	402 216,48	540 758,42	434 702,92	435 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6.1	377 936,48	410 354,44	410 084,59	435 000,00
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	7	2 156 446,61	868 998,13	783 902,25	820 800,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	7.1	2 155 927,13	868 940,08	783 902,25	820 800,00
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	8	4 978 471,93	4 449 368,38	4 980 509,04	5 972 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8.1	4 939 563,36	4 435 729,01	4 969 572,73	5 957 000,00
85215 - Dodatki mieszkaniowe	9	8 125 327,16	7 057 237,85	6 096 269,50	5 560 162,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	9.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85216 - Zasiłki stałe - ogółem (własne i zewnętrzne)	10	10 573 605,65	10 322 455,43	9 505 095,42	8 872 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10.1	10 457 754,11	10 233 973,43	9 406 574,21	8 772 000,00
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie -	11	0,00	0,00	0,00	0,00

⁴ Materiał opracowany przez Wydział Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin. Plan na 2021 rok według uchwały budżetowej wg stanu na 31.01.2021 r.

w tym: w budżecie OPS/PCPR	11.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	12	23 739 703,31	26 771 969,51	28 055 349,07	28 396 734,00
w tym: w budżecie OPS/PCPR	12.1	23 739 703,31	26 771 969,51	28 055 349,07	28 336 734,00
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	13	1 727 680,28	1 906 786,71	2 743 678,61	2 746 650,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	13.1	721 013,96	795 297,39	802 413,24	814 700,00
W tym wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	14	56 124,81	50 688,25	47 128,55	50 050,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14.1	56 124,81	50 688,25	47 128,55	50 050,00
85226 - Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze	15	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	15.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi)	16	12 179 170,69	12 487 451,20	13 672 508,15	16 485 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	16.1	12 163 514,69	12 481 609,20	13 653 995,65	16 475 000,00
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	17	4 884 539,41	4 329 300,80	4 072 994,02	4 285 400,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	17.1	4 880 484,01	4 324 160,65	4 071 434,58	4 283 000,00
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	18	80 331,00	60 042,00	20 566,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	18.1	80 331,00	60 042,00	20 566,00	0,00
85232 - Centra Integracji Społecznej	19	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	19.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85233 - Dookształcanie i doskonalenie nauczycieli	20	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	20.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	21	0,00	0,00	50 000,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	21.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85295 - Pozostała działalność	22	4 499 934,95	9 339 966,58	7 853 102,98	13 977 548,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	22.1	3 616 497,28	6 656 605,35	5 577 279,32	3 640 760,00
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ					
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	23	1 562 720,87	1 551 548,02	1 466 196,45	1 622 800,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	23.1	1 097 176,36	0,00	0,00	0,00
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	24	1 621 148,77	1 857 999,37	1 919 714,75	2 251 413,00
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	24.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	25	0,00	0,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	25.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85324 - Pomoc dla repatriantów	26	155 555,28	266 301,04	325 145,23	
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26.1	0,00	0,00	0,00	0,00

85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	27	1 221 506,10	1 790 369,42	1 134 971,20	6 930,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	27.1	1 221 506,10	1 769 254,03	1 130 983,67	0,00
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza					
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	28	2 748 317,13	2 418 184,77	2 158 278,94	609 200,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28.1	936,00	760,00	500,00	1 200,00
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	29	430 894,00	633 276,00	675 780,00	685 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	29.1	0,00	0,00	0,00	0,00
855 - Rodzina					
85501 - Świadczenie wychowawcze	30	173 423 977,87	253 084 384,96	338 908 747,94	334 675 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	30.1	172 986 912,08	252 557 198,31	338 720 736,22	334 525 000,00
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	31	98 753 051,65	101 171 659,57	103 000 955,91	101 321 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	31.1	98 109 606,90	100 324 566,30	102 065 558,53	100 871 000,00
85503 - Karta Dużej Rodziny	32	18 866,77	80 607,88	16 197,38	60 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	32.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85504 - Wspieranie Rodziny	33	12 284 902,64	12 677 519,53	12 512 399,72	2 215 380,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	33.1	12 238 866,83	12 639 863,99	12 433 670,08	2 214 380,00
85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	34	34 375 365,06	24 811 752,48	26 002 711,82	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85506 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	35	347 000,00	245 000,00	150 000,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	35.1	0,00	0,00	0,00	0,00
85508 - Rodziny zastępcze	36	9 483 365,81	9 538 292,06	9 851 997,76	9 923 490,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36.1	9 470 651,80	9 525 416,27	9 839 369,17	9 920 334,00
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	37	15 725 610,32	16 426 469,33	16 934 504,89	17 324 900,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	37.1	4 726 586,68	4 394 027,36	5 177 022,53	4 889 700,00
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów - ogółem (własne i zewnętrzne)	38	0,00	1 497 801,95	1 784 835,01	1 382 300,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38.1	0,00	1 497 801,95	1 784 835,01	1 382 300,00
85516 - System opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat (własne i zewnętrzne)	39	0,00	0,00	0,00	29 873 800,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	39.1	0,00	0,00	0,00	0,00

85595 - Pozostała działalność	40	122 125,85	952 729,45	568 015,76	167 293,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40.1	115 906,85	951 075,67	568 015,76	167 293,00
Pozostałe wydatki OPS / PCPR					
75495 - Pozostała działalność (Przyjazne Patrole)	41	30 899,00	31 199,63	0,00	36 800,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	41.1	30 899,00	31 199,63	0,00	36 800,00
85195 - Pozostała działalność (wydawanie decyzji o świadczenie zdrowotne)	42	64 200,00	65 618,00	55 487,46	52 900,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42.1	64 200,00	65 618,00	55 487,46	52 900,00
75421 - Zarządzanie kryzysowe (wydatki związane z przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu koronawirusa)	43	0,00	0,00	992 933,31	240 200,06
w tym: w budżecie OPS / PCPR	43.1	0,00	0,00	992 933,31	240 200,06

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Wydziału Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin

W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dysponował budżetem w wysokości 559 477 999,46⁵ zł

W jego ramach największy procent wydatków stanowiła realizacja świadczenia wychowawczego, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wprowadzone zostało ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci a wydatki na realizację zadania wyniosły ogółem 339 101 427,49 zł, co stanowiło 60,61% ogółu wydatków MOPR. Wpłaty świadczeń wychowawczych finansowane są z budżetu państwa.

Wydatki poniesione na realizację zadań z ustawy z dnia z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wyniosły ogółem 100 448 792,89 zł, co stanowiło 17,95% ogółu wydatków MOPR.

Kolejną pozycję zajmują wydatki poniesione na zasiłki i usługi pomocy społecznej. Wydatki te wyniosły ogółem 32 915 469,47 zł, stanowiąc 5,88% wydatków MOPR. W tej kwocie:

- 46,33% stanowiły wydatki na zasiłki pomocy społecznej oraz składki ubezpieczenia zdrowotnego (bez Programu „Posiłek w szkole i w domu”) w kwocie 15 249 249,42 zł,
- 41,48% stanowiły wydatki na usługi pomocy społecznej w kwocie 13 653 995,65 zł,
- 11,96% stanowiły wydatki na Program „Posiłek w szkole i w domu”, które wyniosły 3 936 156,85 zł,
- 0,23% stanowiły wydatki na rzecz cudzoziemców w kwocie 76 022,55 zł.

Ogółem poziom wydatków na zasiłki i usługi pomocy społecznej w 2020 roku w stosunku do 2019 roku był wyższy o 535 262,35 zł.

⁵ W kwocie tej uwzględniono: 559 354 879,26 zł wydatków bieżących oraz 124 120,20 wydatków inwestycyjnych. Podana kwota nie zawiera środków finansowych w wysokości 1 000,00 zł przeznaczonych na działania z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi i partycypacji społecznej. Po uwzględnieniu ww. kwoty budżet Ośrodka wynosił 559 478 999,46 zł.

Koszty utrzymania Ośrodka i jego komórek organizacyjnych w roku sprawozdawczym wyniosły 37 438 831,91 zł i były wyższe o 3,11% w stosunku do roku 2019.

Wydatki na domy pomocy społecznej oraz ośrodki wsparcia w 2020 roku stanowiły 3,85% ogółu wydatków i wyniosły 21 522 114,05 zł, natomiast związane z udzieleniem dotacji na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego – 0,88% wydatków MOPR i osiągnęły poziom 4 940 094,95 zł.

Na realizacja świadczenia „Dobry Start” wydatkowano 10 192 950,00 zł, co stanowi 1,82% wydatków Ośrodka w 2020 roku.

Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń dla rodzin zastępczych oraz osób usamodzielniających się lub kontynuujących naukę wychowanków wyniosły 1,32%, tj. łącznie 7 369 201,57 zł.

Poziom wydatków na realizację wszystkich zadań pomocy społecznej w 2020 roku w stosunku do 2019 roku był wyższy ogółem o 90 353 791,62 zł.

IV. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA⁶

Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	PROGNOZA		
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA						
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	8 901	8 903	8 798	8 871	8 816
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	442	607	355	350	600
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	1 132	1 155	1 173	1 193	1 213
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	47	53	47	40	50
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	83	101	35	30	40
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	6	56	69	74	80	85
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	7	0	1	1	1	1
Liczba miejsc w żłobkach (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	8	2 396	2 984	3 242	3 350	3 500
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	9	374	341	251	225	200
Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	10	92	92	92	92	92
Liczba miejsc w przedszkolach (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	11	9 780	9 780	10 200	10 200	10 200
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	12	0	0	0 ⁷	0	0
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży - ogółem	13	49	48	48	48	48
Z tego: (wiersze "Przyszkolne" i "Pozaszkolne")						
Przyszkolne	14	49	48	48	48	48
Pozaszkolne	15	0	0	0	0	0
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	16	25	25	27	27	27
Liczba hospicjów	17	2	2	2	2	2
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	18	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Miasta Lublin

⁶ Opracowano na podstawie materiałów sporządzonych przez Wydziały: Zdrowia i Spraw Społecznych, Oświaty i Wychowania, Spraw Mieszkaniowych Urzędu Miasta Lublin.

⁷ W mieście Lublin 480 dzieci nie zostało przyjętych do przedszkoli wskazanych we wnioskach rodziców/prawnych opiekunów, niemniej jednak dzieciom tym zostały wskazane miejsca w przedszkolach, w których powstały wolne miejsca po I i II turze rekrutacji.

Mieszkania w zasobie gminy

W 2020 roku w dyspozycji Miasta Lublin pozostawało 8 798 mieszkań komunalnych, w tym 1 173 mieszkań socjalnych. W roku oceny przyjęto 355 wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego z zasobów gminy (252 mniej niż w 2019 roku). Pomimo faktu, że zasób miasta w zakresie liczby mieszkań uległ nieznacznemu zmniejszeniu (o 105 mieszkań), przyjęto znacznie mniej wniosków o ich przyznanie, tak więc liczba osób oczekujących na przyznanie mieszkania socjalnego spadła z 53 w roku 2019 do 47 osób w roku oceny. Przewiduje się stopniowy spadek liczby oczekujących na mieszkanie z zasobów gminy w kolejnych latach.

Żłobki

W rejestrze żłobków i klubów dziecięcych prowadzonym przez Prezydenta Miasta Lublin na koniec grudnia 2020 r. zarejestrowanych było 74 podmiotów dysponujących 3 242 miejscami.

Od roku 2018 obserwowany jest systematyczny wzrost liczby funkcjonujących żłobków niepublicznych. W kolejnych latach zakłada się, że tendencja ta zostanie utrzymana, co wpłynie na większą dostępność miejsc w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Przedszkola

W Mieście Lublin w 2020 roku funkcjonowały 92 przedszkola, dysponujące 10 200 miejscami. W stosunku do roku 2019 baza dydaktyczna w placówkach przedszkolnych powiększyła się o 420 miejsc, przy zachowaniu tej samej liczby placówek. Na przestrzeni najbliższych 2 lat planuje się utrzymanie liczby miejsc i placówek na poziomie roku 2020. Należy podkreślić, iż zasoby Miasta Lublin w zakresie zaspokajania potrzeby opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym są wystarczające. Nie odnotowano żadnego dziecka, dla którego zabrakło miejsca w przedszkolu (wg złożonych wniosków).

V. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnionych było **1 372 osoby**⁸. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie zatrudnionych było 521 osób, w Domach Pomocy Społecznej – 488 osób, a w ośrodkach wsparcia 317 osób.

Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE, w tym:	521	37,97
Filie Ośrodka	229	16,69
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	488	35,57
OŚRODKI WSPARCIA	317	23,10
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	46	3,35

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRPiPS 03 za 2020 rok

Kadrę pomocy społecznej w MOPR realizującą zadania w ramach ustawy o pomocy społecznej tworzą przede wszystkim pracownicy socjalni (w tym m.in. starsi pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej oraz starsi specjaliści pracy socjalnej). W 2020 roku zatrudnionych było 169 pracowników socjalnych, co stanowiło 32,44% ogółu pracowników jednostki. Wśród nich 164 osoby świadczyły pracę socjalną w środowisku, przeprowadzało rodzinne wywiady środowiskowe i zgodnie z art.121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywało comiesięczny dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł.

Należy nadmienić, że 164⁹ osób pracujących w terenie zatrudnionych było w ramach 162 etatów (do liczby osób zatrudnionych wliczone były również osoby wykonujące pracę na umowę na zastępstwo).

Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OGÓŁEM PRACOWNICY JEDNOSTKI						
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	531	531	521	523	523
KADRA KIEROWNICZA						
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor	2	4	5	5	5	5

⁸ Dane na podstawie sprawozdania MRPiPS-03 za 2020 rok oraz danych własnych.

⁹ Biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych osób, przeprowadzających wywiady środowiskowe, były one zatrudnione odpowiednio: w Sekcjach pracy socjalnej - 145 osób, w Sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie -11 osób, w Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych - 5 osób, w Sekcji ds. realizacji projektów i pomocy cudzoziemcom – 2 osoby oraz w Sekcji ds. pomocy os. usamodzielnianym -1 osoba.

jednostki i jego zastępcy)						
W tym: (od poz. 3 do poz. 4)						
Wykształcenie wyższe	3	5	5	5	5	5
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	4	5	5	5	5	5
PRACOWNICY SOCJALNI						
Ogółem	5	178	173	169	171	171
W tym: pracownicy socjalni ogółem zatrudnieni z EFS	6	0	0	0	0	0
W tym:						
Wykształcenie wyższe	7	124	123	129	130	130
Wykształcenie średnie	8	54	50	40	41	41
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	9	32	27	27	28	28
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	10	28	25	24	25	25
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	11	18	18	6	6	6
POZOSTALI PRACOWNICY:						
Ogółem	12	353	353	347	347	347
W tym:						
Wykształcenie wyższe	13	304	300	310	310	310
Wykształcenie średnie	14	46	41	35	35	35
Inne	15	2	3	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zgodnie z zapisem ustawowym (art.110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin, liczba mieszkańców Lublina wynosiła 325 439 osób (w tym: 318 154 osoby zameldowane na pobyt stały oraz 7 285 osób zameldowanych na pobyt czasowy, wg stanu na dzień 31 XII 2020 r.). Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 163 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku. Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w okresie sprawozdawczym spełniony.

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 4 osoby posiadają tytuł naukowy doktora, 75,43% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 9,02% posiada wykształcenie wyższe zawodowe.

Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Wolontariusze	1	20	12	61 ¹⁰	14	16
Staże	2	2	10	3	3	3

Źródło: Opracowanie własne MOPR

¹⁰ W tym 57 wolontariuszy w ramach Programu Wspieraj Seniora.

VI. POMOC ŚRODOWISKOWA

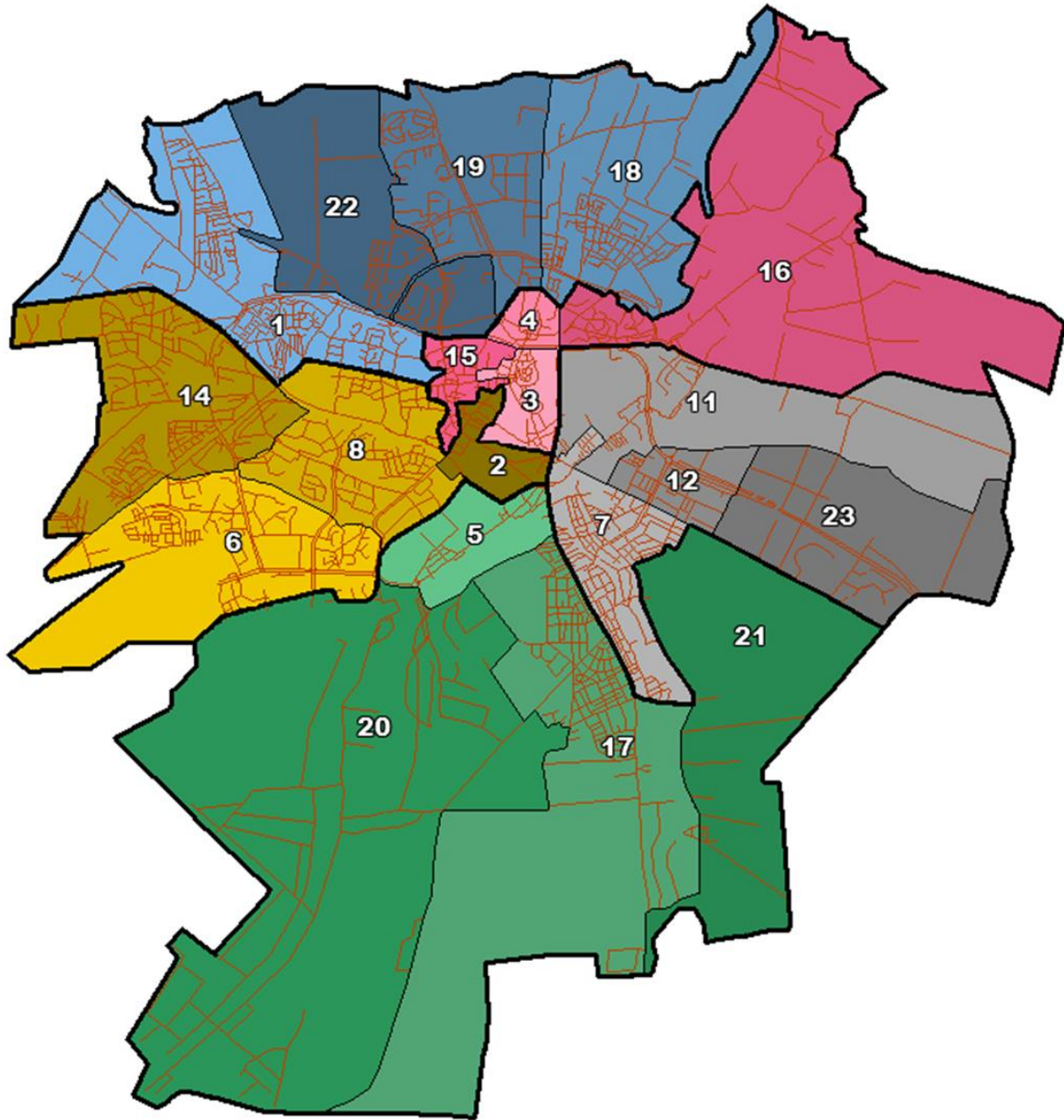
1. System Pomocy Środowiskowej

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest poprzez pracę socjalną, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej oraz w formie wypłaty świadczeń finansowych. Działania pracowników Wydziału pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób i rodzin do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane działania są realizowane zarówno przez osobę czy rodzinę, jak i pracownika socjalnego.

Na terenie miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii MOPR w roku 2020 funkcjonowało ogółem 20 Sekcji Pracy Socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą socjalną z klientem bezpośrednio w jego środowisku.

W Dziale ds. pomocy środowiskowej funkcjonuje Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizuje również procedurę „Niebieskiej karty”.

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania Sekcji pracy socjalnej w 2020 roku

Filia Nr 1 - ul. Lubartowska 6-8

- Sekcja pracy socjalnej Nr 3 - Lubartowska 6-8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 4 - Lubartowska 6-8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 15 - Narutowicza 74a
- Sekcja pracy socjalnej Nr 16 - Towarowa 19

Filia Nr 2 - ul. Hutnicza 1a

- Sekcja pracy socjalnej Nr 7 - Startowa 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 11 - Hutnicza 1a
- Sekcja pracy socjalnej Nr 12 - Startowa 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 23 - Jagiełły 10

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja pracy socjalnej Nr 1 - Głowackiego 35
- Sekcja pracy socjalnej Nr 18 - Koryznowej 2b

- Sekcja pracy socjalnej Nr 19 - Kompozytorów Polskich 8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 22 - Paganiniego 12

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja pracy socjalnej Nr 5 - Nałkowskich 114
- Sekcja pracy socjalnej Nr 17 - Róży Wiatrów 1
- Sekcja pracy socjalnej Nr 20 - Nałkowskich 114
- Sekcja pracy socjalnej Nr 21 - Zdrowa 14

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I - 4

- Sekcja pracy socjalnej Nr 2 - Głęboka 8A
- Sekcja pracy socjalnej Nr 8 - Mieszka I - 4
- Sekcja pracy socjalnej Nr 6 - Jutrzenki 6
- Sekcja pracy socjalnej Nr 14 - Głęboka 11

2. Korzystający z pomocy społecznej

W 2020 roku w ramach ustawy o pomocy społecznej Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w 2020 roku udzielił pomocy ogółem 14 113 osobom, (co stanowi 4,34% mieszkańców miasta Lublin¹¹) osobom z 8 096 rodzin.

Z pośród 8 096 rodzin jakie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie objął pomocą w 2020 roku 64,16% stanowiły jednoosobowe gospodarstwa domowe, 20,44% stanowiły rodziny z dziećmi, a 15,40 % pozostałe rodziny.

W roku 2020 z pomocy Ośrodka korzystały 5 194 środowiska stanowiące jednoosobowe gospodarstwa domowe. Ich liczba spadła o 375, w stosunku do roku 2019, kiedy takich rodzin było 5 569.

W roku 2020 odnotowano spadek liczby rodzin z dziećmi objętych wsparciem wynoszący 13,31%. W 2019 roku liczba rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wynosiła 1 909. W roku 2020 liczba ta zmniejszyła się o 355 rodzin i wynosiła **1 655 rodzin**, w tym:

- 716 rodzin wychowujących jedno dziecko,
- 571 rodziny wychowujące dwoje dzieci,
- 368 rodzin wychowujących troje i więcej dzieci.

Wśród rodzin z dziećmi 606 to rodziny niepełne (126 rodzin niepełnych wychowywało troje i więcej dzieci).

Liczną grupę społeczną wśród klientów Ośrodka stanowili emeryci i renciści. Spośród 8 096 rodzin objętych pomocą MOPR w Lublinie, emeryci i renciści tworzyli 2 476 rodzin, z czego 1 842 znajdowały się w grupie osób stanowiących jednoosobowe gospodarstwo domowe. Liczba rodzin emerytów i rencistów wśród wszystkich rodzin objętych pomocą stanowiła w 2020 roku 30,58%.

W 2020 roku decyzją przyznano świadczenia 6 345 osobom z 5 862 rodzin. Łączna liczba osób w tych rodzinach to 9 285. Jest to o 570 osób mniej niż w 2019 roku.

Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2018	Rok 2019			
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA					
Liczba osób	1	17 451	16 015	14 113	14 113
Liczba rodzin	2	8 357	8 951	8 096	8 096
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE					
Liczba osób	3	8 357	6 915	6 328 ¹²	6 328
W tym: osoby długotrwale korzystające	4	4 481	3 724	3 417	3 417
Wiek 0-17	5	1 195	621	365	365

¹¹ Liczba mieszkańców wg Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin w dniu 31 XII 2020 r. wynosiła: **325 439** osób (w tym: 318 154 osoby zameldowane na pobyt stały oraz 7 285 osób zameldowanych na pobyt czasowy) i jest mniejsza o 3 602 osoby w stosunku do 2019 roku, kiedy wynosiła 329 041 osób.

¹² Suma liczby osób podzielonych na grupy wiekowe pod względem zdolności do pracy w 2020 roku, wykazanych w wykresie nr 4 jest niższa od faktycznej liczby (6 345 osób) o 17, w przypadku których nie było możliwe ustalenie wieku i płci. Były to osoby o nieustalonej tożsamości, którym Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zapewnił pochówek.

Wiek produkcyjny	6	4 301	3 921	3 637	3 637
Wiek poprodukcyjny	7	2 861	2 373	2 326	2 326
Liczba rodzin	8	7 008	6 161	5 862	5 862
Liczba osób w rodzinach	9	11 828	9 933	9 285	9 285
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)					
Ogółem	10	4 511	3 799	3 446	3 446
W tym: osoby długotrwale korzystające	11	2 390	1 981	1 797	1 797
Wiek 0-17	12	608	317	189	189
Wiek 18-59	13	2 068	1 704	1 610	1 610
Wiek 60 lat i więcej	14	1 835	1 778	1 647	1 647
w tym: MĘŻCZYŹNI (z wierszy 2-6)					
Ogółem	15	3 846	3 116	2 882	2 882
W tym: osoby długotrwale korzystające	16	2 091	1 743	1 619	1 619
Wiek 0-17	17	587	304	176	176
Wiek 18-64	18	2 233	2 217	2 027	2 027
Wiek 65 lat i więcej	19	1 026	595	679	679
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	20	5 266	4 557	4 557	4 287
Liczba rodzin	21	5 186	4 498	4 498	4 215
Liczba osób w rodzinach	22	9 358	7 820	7 820	6 978
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	23	3 921	3 002	3 002	2 496
Liczba rodzin	24	3 270	2 625	2 625	2 269
Liczba osób w rodzinach	25	6 089	4 257	4 257	3 349
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY					
Liczba osób ogółem	26	7 724	7 024	6 656	6 656
Liczba rodzin	27	7 594	6 906	6 556	6 556
Liczba osób w rodzinach	28	12 817	11 134	10 384	10 384

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS - 03 oraz dane własne MOPR

3. Powody przyznania pomocy

Ustawa o pomocy społecznej wyszczególnia 16 powodów będących podstawą udzielenia wsparcia. Dominujące powody korzystania z pomocy MOPR w 2019 roku przedstawiono na wykresie nr 8. Należy jednakże zaznaczyć, że niejednokrotnie powody te współlistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją.

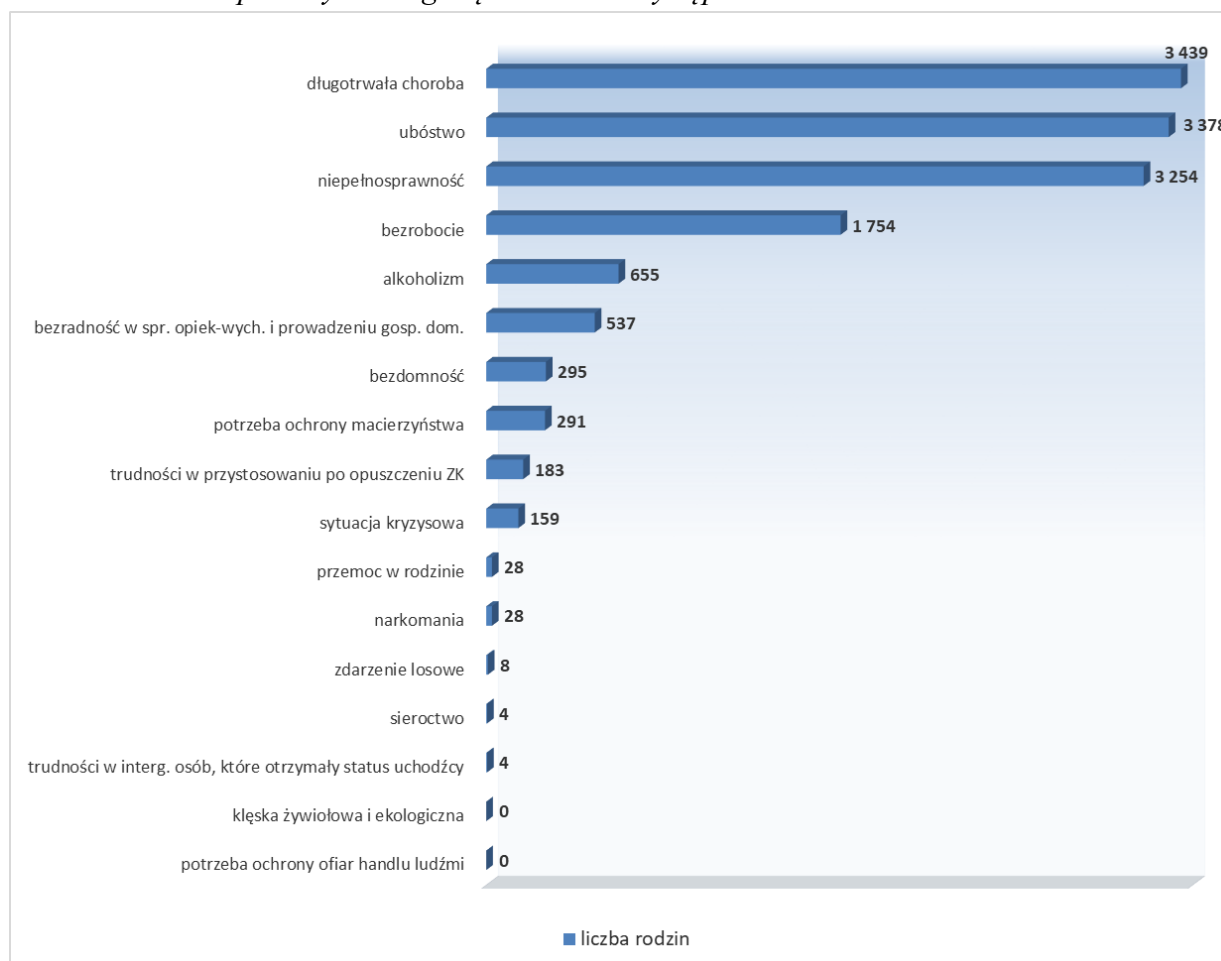
Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez MOPR jest długotrwała i ciężka choroba. Pomoc z tego tytułu otrzymały 3 439 rodziny (liczące 4 917 osób). Problem długotrwałej choroby dotyczy 42,48% liczby rodzin objętych pomocą.

Drugim problemem pod względem częstotliwości występowania jest ubóstwo, dotykające 3 378 rodzin (41,72%). W przypadku problemu ubóstwa należy wskazać, że mimo iż występuje ono, jako dominujący problem, to jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa.

Na trzecim miejscu odnotowano problem niepełnosprawności, która stała się przesłanką do korzystania z pomocy przez 3 254 rodziny (40,19% liczby rodzin objętych pomocą).

Na kolejnych miejscach notuje się problem bezrobocia, który dotyczył 1 754 rodzin, alkoholizmu w 655 rodzinach oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w 537 rodzinach.

Wykres 8. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według częstotliwości występowania w 2020 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS - 03

Bezrobotni korzystający z pomocy Ośrodka stanowią 21,67% ogółu beneficjentów. W znacznej części są to osoby bez kwalifikacji lub których kwalifikacje są zdezaktualizowane, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy dodać,

że w związku ze wzrostem popytu na pracę, długość okresu pozostawania bez zatrudnienia jest silnie skorelowana zarówno z kwalifikacjami, jak i motywacją do znalezienia pracy. Osoby wykształcone a także posiadające umiejętności i kwalifikacje dostosowane do potrzeb rynku, pozostają w rejestrze bezrobotnych krócej niż pozostali, jednakże najważniejszym czynnikiem jest chęć do podjęcia zatrudnienia. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym z innymi (m.in. z alkoholizmem).

W 2020 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosiła 655, i utrzymywała się na poziomie roku ubiegłego, stanowiąc 8,09% liczby rodzin objętych pomocą. Liczba osób w tych rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosi 893.

Powodem korzystania z pomocy społecznej jest również bezdomność, która jest problemem wieloaspektowym, współistnieje z innymi problemami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i narkotyków, bezrobocie, choroba psychiczna, problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, brak możliwości zamieszkania po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Tabela 9. Powody przyznania pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2018	Rok 2019			
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA					
UBÓSTWO					
Liczba rodzin	1	4 223	3 462	3 378	3 378
Liczba osób w rodzinach	2	7 031	5 749	5 652	5 652
BEZROBOCIE					
Liczba rodzin	3	2 179	1 630	1 754	1 754
Liczba osób w rodzinach	4	4 975	3 641	3 750	3 750
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
Liczba rodzin	5	4 257	3 606	3 254	3 254
Liczba osób w rodzinach	6	6 635	5 068	4 387	4 387
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA					
Liczba rodzin	7	4 294	3 794	3 439	3 439
Liczba osób w rodzinach	8	6 482	5 501	4 917	4 917
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH					
Liczba rodzin	9	500	586	537	537
Liczba osób w rodzinach	10	1 705	1 541	1 346	1 346
ALKOHOLIZM					
Liczba rodzin	11	870	704	655	655
Liczba osób w rodzinach	12	1 219	998	893	893
NARKOMANIA					
Liczba rodzin	13	46	32	28	28
Liczba osób w rodzinach	14	68	39	39	39
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA					
Liczba rodzin	15	362	316	291	291
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ					
Liczba rodzin	16	176	180	169	169

BEZDOMNOŚĆ					
Liczba rodzin	17	415	248	295	295
Liczba osób w rodzinach	18	451	262	309	309
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO					
Liczba rodzin	19	131	122	183	183
Liczba osób w rodzinach	20	182	188	277	277
ZDARZENIA LOSOWE					
Liczba rodzin	21	9	17	8	8
Liczba osób w rodzinach	22	16	34	15	15
KLĘSKI ŻYWIOŁOWE I EKOLOGICZNE					
Liczba osób	23	0	0	0	0
SIEROCTWO					
Liczba rodzin	24	21	4	4	4
Liczba osób w rodzinach	25	70	13	10	10
PRZEMOC W RODZINIE					
Liczba rodzin	26	116	48	28	28
Liczba osób w rodzinach	27	374	128	93	93
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI					
Liczba rodzin	28	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRPiPS – 03

4. Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej

Ze świadczeń pomocy społecznej, przyznanych decyzją administracyjną w 2020 roku skorzystało 6 345¹³ osób (z 5 862 rodzin), w tym: w ramach zadań własnych świadczenia przyznano 6 283 osobom, a w ramach zadań zleconych 93.

Tabela 10. Formy udzielanej pomocy¹⁴

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ¹⁵	
	Rok 2018	Rok 2019			
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
ZASIŁEK STAŁY					
Liczba osób	1	2 178	1 948	1 709	1 734
Liczba świadczeń	2	20 417	19 100	17 611	17 060
Kwota świadczeń w złotych	3	10 855 409	10 667 678	9 677 661	9 374 888
W tym: (wiersze 4-6)					
Zasilek stały dla osób samotnie gospodarujących					
Liczba osób	4	1 944	1 772	1 538	1 570
Liczba świadczeń	5	18 322	17 448	15 984	
Kwota świadczeń w złotych	6	10 221 607	10 133 569	9 136 165	8 840 604
W tym: (wiersze 7-9)					
Zasilek stały dla osoby w rodzinie					
Liczba osób	7	266	201	189	164
Liczba świadczeń	8	2 095	1 652	1 627	

¹³ Łączna liczba osób objętych pomocą w ramach zadań własnych i zleconych nie jest sumą matematyczną, ponieważ 34 osoby korzystało jednocześnie z obu rodzajów świadczeń.

¹⁴ Tabela sporządzona zgodnie ze sprawozdaniem MRPiPS-03, w związku z tym liczba świadczeń i kwoty świadczeń wynikają z wydanych decyzji i „nie uwzględniają sytuacji gdy dane świadczenie z różnych przyczyn nie zostało wypłacone [...]” (objaśnienia do sprawozdania str. 3). W związku z powyższym wykazane wartości świadczeń i ich liczba nie jest tożsama z realizacją wydatków za dany rok.

¹⁵ Dane na podstawie planu budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie na 2021 rok

Kwota świadczeń w złotych	9	633 802	534 109	541 523	534 282
ZASIŁEK OKRESOWY					
Liczba osób	10	2 787	2 286	2 325	2565
Liczba świadczeń	11	14 644	12 849	14 523	17 308
Kwota świadczeń w złotych	12	3 914 761	3 648 246	4 342 484	5 175 309
W tym: (wiersze 13-24)					
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia					
Liczba osób	13	1 608	1 259	1 391	1 553
Liczba świadczeń	14	7 249	5 997	7 359	8 488
Kwota świadczeń w złotych	15	2 458 512	2 152 482	2 738 354	3 158 344
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby					
Liczba osób	16	603	545	555	986
Liczba świadczeń	17	2 120	2 074	2 498	4 809
Kwota świadczeń w złotych	18	542 553	563 211	618 721	1 191 104
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności					
Liczba osób	19	744	633	599	773
Liczba świadczeń	20	3 998	3 553	3 316	5 547
Kwota świadczeń w złotych	21	539 677	519 467	493 219	824 991
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego					
Liczba osób	22	14	4	4	3
Liczba świadczeń	23	69	6	13	3
Kwota świadczeń w złotych	24	22 119	2 104	4 375	870
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b					
Liczba osób	25	0	0	0	0
Liczba świadczeń	26	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	27	0	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓLEM					
Liczba osób	28	4 345	3 786	3 552	3 965
Kwota świadczeń w złotych	29	4 012 743	4 046 230	3 741 086	4 236 421
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"					
Liczba osób	30	3 992	x	x	x
Liczba świadczeń	31	15 629	x	x	x
Kwota świadczeń w złotych	32	3 066 327	x	x	x
W tym: ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"					
Liczba osób	33	x	3 375	3 260	3 673
Liczba świadczeń	34	x	14 295	14 585	16 227
Kwota świadczeń w złotych	35	x	3 235 785	3 091 800	3 439 862
ZASIŁKI CELOWE PRYZNANE NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2					
Liczba osób	36	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	37	0	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
POSIŁEK OGÓLEM					
Liczba osób	38	1 763	978	681	1 210
Liczba świadczeń	39	226 863	138 734	85 975	72 396
Kwota świadczeń w złotych	40	1 468 215	1 017 580	945 962	1 249 992
W TYM: DLA DZIECI					
Liczba osób	41	1 217	606	350	227
Liczba świadczeń	42	115 565	53 337	12 775	19 300
Kwota świadczeń w złotych	43	448 385	184 077	46 881	70 827
W tym: (z wierszy 38-40) POSIŁEK - świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"					
Liczba osób	44	1 709	x	x	x

Liczba świadczeń	45	215 683	x	x	x
Kwota świadczeń w złotych	46	1 369 326	x	x	x
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)					
Liczba osób	47	1 208	x	x	x
Liczba świadczeń	48	114 755	x	x	x
Kwota świadczeń w złotych	49	445 007	x	x	x
W tym: (z wierszy 38-40) POSIŁEK - świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"					
Liczba osób	50	x	939	647	1 176
Liczba świadczeń	51	x	129 333	78 617	107 145
Kwota świadczeń w złotych	52	x	939 304	837 838	1 141 868
W TYM: DLA DZIECI (z wierszy 41-43)					
Liczba osób	53	x	605	350	360
Liczba świadczeń	54	x	53 052	12 775	27 036
Kwota świadczeń w złotych	55	x	183 266	46 882	99 218
SCHRONIENIE					
Liczba osób	56	184	158	395	405
Liczba świadczeń	57	26 725	23 169	x	x
Kwota świadczeń w złotych	58	873 504	754 117	1 592 283	1 639 900
UBRANIE					
Liczba osób	59	0	0	0	0
Liczba świadczeń	60	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	61	0	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU					
Liczba osób	62	62	x	x	89
Liczba świadczeń	63	62	63	79	98
Kwota świadczeń w złotych	64	157 736	174 585	236 590	294 515

Zródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRPiPS-03 i danych własnych

W stosunku do roku 2019, odnotowano spadek o 570 osób i 299 rodzin, którym przyznano świadczenia.

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych – taką formę pomocy przyznano 3 552 osobom (55,98% odbiorców świadczeń). Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych, pomoc w formie opału.

Znaczna była również liczba osób korzystających z zasiłków okresowych. Wyniosła **2 325** i była wyższa o 39 osób w stosunku do 2019 roku. Wśród świadczeniobiorców pobierających zasiłki okresowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 1 391 osób. Kolejną grupę stanowiło 559 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Z powodu długotrwałej choroby zasiłkiem okresowym objęto 555 osób, a 4 osoby z powodu możliwości otrzymania i nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła **299,01 zł**. Średni okres otrzymywania świadczenia przez rodzinę (lub osobę) wynosił 6,25 miesiąca w roku.

W 2020 roku odnotowano spadek liczby świadczeniobiorców zasiłków stałych, o 239 osób w stosunku do 2019 roku. Zasiłki te przyznano 1 709 osobom, przy czym 1 538 świadczeniobiorców z tej grupy stanowiły osoby samotnie gospodarujące. Klienci korzystający z zasiłków stałych stanowili 26,93% ogółu świadczeniobiorców. Średnia wysokość zasiłku stałego wyniosła 549,52 zł miesięcznie. Świadczeniobiorcy zasiłków

stałych otrzymywali świadczenie średnio przez 10,30 miesięcy w roku. W przypadku 1 534 osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego w 2020 roku, zostały także opłacone składki zdrowotne w łącznej kwocie 784 903 zł.

Znaczącą grupę stanowią świadczeniobiorcy usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi udzielane są osobom, które z powodu wieku lub niepełnosprawności nie były w stanie zaspokoić niezbędnych życiowych potrzeb. Z usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz pomoc w zapewnieniu kontaktów z otoczeniem skorzystało 1 584 osób, w tym: usługi opiekuńcze: 1 560, specjalistyczne usługi opiekuńcze: 60. W 36 przypadkach pomoc w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych była świadczona jednocześnie. Świadczeniobiorcy usług opiekuńczych zostali w 2020 roku objęci średniomiesięcznie ponad 32 godzinami usług, co w skali roku stanowi ponad 384 godzin.

Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2016-2020.

Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2018-2020.¹⁶

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Średnia roczna liczba świadczeń na osobę	Średnia wysokość świadczenia (w zł)
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zleczone)					
2018	118	28 761	661 503	243,73	23,00
2019	110	26 252	630 048	238,66	24,00
2020	85	18 813	517 357,50	221,33	27,50
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (zadanie własne)					
2018	1 631	672 979	11 479 518,50	412,62	17,75
2019	1 631	655 188	11 827 606,50	401,71	18,05
2020	1 584	608 901	13 118 736,00	384,41	21,54
w tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze					
2018	95	25 917	479 464,50	272,81	18,50
2019	78	22 815	444 892,50	292,50	19,50
2020	60	18 200	418 600	303,33	23,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności, świadczonych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, skorzystało 60 osób. Klientom usług specjalistycznych w 2020 roku przyznano decyzją średniomiesięcznie ponad 25 godzin usług, a średniorocznie ponad 303.

¹⁶ Na podstawie realizacji wydatkowej.

Zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2018 r. poz. 2177, z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 r. (Dz. U. 2019 r. poz. 1778) minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi 17,00 zł.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej realizacja usług jest zadaniem obowiązkowym gminy. Realizacja tego zadania publicznego odbywa się w drodze powierzenia zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zatem zlecający deklaruje pokrycie niezbędnych kosztów wynikających z realizacji niniejszego zadania.

Poza wynagrodzeniem dla osób bezpośrednio realizujących usługi zleceniobiorcy pokrywają koszty związane z obsługą zadania (koszty wynagrodzenia pracowników administracyjno-obługowych i koszty rzeczowe).

Równocześnie wskazać należy, iż realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych wymaga wyższych kwalifikacji zawodowych od bezpośrednich realizatorów zadania niż realizacja usług opiekuńczych. Dlatego, wynagrodzenie osób bezpośrednio świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze jest wyższe niż osób świadczących usługi opiekuńcze.

Mając na uwadze dbałość o jakość realizowanego zadania, wykwalifikowaną kadrę osób świadczących pracę, wzrost kosztów utrzymania, a także sygnalizowane przez podmioty świadczące usługi, potrzeby w zakresie wynagrodzenia opiekunek od dnia 1 stycznia 2020 r., zgodnie z Obwieszczeniem Nr 4/XIII/2020 Rady Miasta Lublin z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 980), zmianie uległa wysokość stawki za usługi opiekuńcze z kwoty 18,00 zł na kwotę 21,50 zł, za specjalistyczne usługi opiekuńcze z kwoty 19,50 zł na 23,00 zł. Zmianie uległa także stawka za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi z kwoty 24,00 zł na kwotę 27,50 zł.

Nadmienić należy, iż zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2018 r. poz. 2177, z późn. zm.) o zmianie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 września 2020 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2021 r. (D. U. 2020 r. poz. 1596) minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi 18,30 zł.

W związku z powyższym w budżecie na rok 2021 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie założył wzrost stawki za jedną godzinę usług opiekuńczych:

- usługi opiekuńcze – z kwoty 21,50 zł na kwotę 24,00 zł za jedną godzinę usług,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – z kwoty 23,00 zł na kwotę 25,50 zł za jedną godzinę usług.

Powyższe zostało uregulowane aktem prawa miejscowego, tj. Uchwałą nr 723/XXII/2020 Rady Miasta Lublin z dnia 15 października 2020 roku w sprawie zmiany uchwały nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 roku w sprawie

szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 5166).

Projekt „Bank usług środowiskowych” realizowany jest w ramach Działania 11.2 - Usługi społeczne i zdrowotne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 -2020. Projekt realizowany był w terminie 01.09.2018 r. - 31.12.2020 r. Wartość projektu wyniosła ogółem: 5 811 267,00 zł, w tym dofinansowanie: 5 520 703,65 zł.

Celem głównym projektu „Bank usług środowiskowych” był wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych użyteczności publicznej, w szczególności w formach zdeinstytucjonalizowanych dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie oraz integracja społeczna 290 osób.

Działania w ramach projektu, zrealizowane w 2020 roku:

- 1) Usługi opiekuńcze nocne: wsparcie dla każdego uczestnika planowano na okres 24 miesięcy. Wsparciem objęto 46 osób.
- 2) Usługi opiekuńcze uzupełniające: Wsparcie dla każdego uczestnika planowano na okres 12 miesięcy. Wsparciem objęto 122 osoby.
- 3) Asystent osoby niepełnosprawnej: Wsparcie dla każdego uczestnika planowane na okres 24 miesięcy. Wsparciem objęto 31 osób.

Realizacja projektu przyczyniła się do wzrostu samodzielności życiowej uczestników, wzmocni i podniesie kompetencje osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych. Zgodnie z Regulaminem konkursu Beneficjent zobowiązany jest do utrzymania trwałości projektu tj. gotowości do świadczenia ww. wsparcia przez okres nie krótszy aniżeli czas jego trwania, tj. dwa lata po jego zakończeniu.

Łączna kwota dotacji przewidzianej w Uchwale Budżetowej Miasta Lublin na rok 2021 na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wynosi 15 800 000,00 zł (w tym 1 300 000,00 zł na utrzymanie trwałości projektu „Bank usług środowiskowych). W roku 2021 zaplanowano 657 073 godziny usług, w tym: 636 949 godzin usług opiekuńczych (w tym 54 166 utrzymanie trwałości projektu „Bank usług środowiskowych”) i 20 124 godziny specjalistycznych usług opiekuńczych.

Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020 skierowany był do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Członkowie rodzin lub opiekunowie otrzymali wsparcie w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami. Ze wsparcia skorzystało 218 osób na łączną liczbę 23 696 godzin sfinansowaną z budżetu państwa w kwocie 591 452,16 zł, Gminy Lublin w kwocie 147 863,04 zł, łącznie: 739 315,20 zł oraz 5 990,40 zł koszty obsługi zadania

finansowane z budżetu państwa. Osoby objęte Programem nie ponosiły odpłatności za przyznane usługi.

Rekomendacje do usług opiekuńczych:

- ze względu na strukturę demograficzną miasta Lublin, tendencję wzrostową osób w wieku emerytalnym oraz zapisy ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2018 r. poz. 2177, z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 września 2020 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2021 r. (D. U. 2020 r. poz. 1596) należy spodziewać się, wzrostu liczby osób korzystających ze wsparcia w formie usług opiekuńczych. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach;
- kontynuacja Programu „Opieka wytchnieniowa” - edycja 2020 współfinansowanego z Funduszu Solidarnościowego, który skierowany był do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Członkowie rodzin lub opiekunowie otrzymali wsparcie w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami.

Z usług opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej skorzystało 218 osób, w tym 2 dzieci na łączną liczbę godzin – 23 696.

Prace społecznie-użyteczne

W ramach zadań Wydziału pomocy środowiskowej realizowane były działania dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie, m. in. z powodu bezrobocia. W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował zadania związane z koordynacją prac społecznie użytecznych na terenie Miasta Lublin. W ramach realizowanych działań, Dział ds. pomocy środowiskowej prowadził współpracę z 35 podmiotami (m.in. domami pomocy społecznej, ośrodkami wsparcia, warsztatami terapii zajęciowej, specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, placówkami oświatowymi, bursą szkolną, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz organizacjami pozarządowymi).

Prace społecznie użyteczne kierowane były w 2020 roku do 50 osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej (w tym do 5 osób bezrobotnych, spełniających przesłanki do udziału w niniejszej inicjatywie w ramach porozumienia zawartego pomiędzy MOPR, ZNK oraz MUP).

Faktycznie na realizację prac społecznie użytecznych w 2020 roku zaangażowano kwotę 42 208,20 zł, będącą w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Łącznie w 2020 roku do wykonywania prac społecznie użytecznych skierowano 54 osoby.

Ogólna liczba osób skierowanych do wykonywania prac społecznie-użytecznych jest wyższa od zaplanowanej na 2020 r., albowiem spośród wszystkich osób skierowanych 5 przerwało prace społecznie użyteczne, podjęło zatrudnienie, a na ich miejsce skierowane zostały kolejne.

Wykorzystanie instrumentu aktywizacji w postaci prac społecznie użytecznych stworzyło osobom bezrobotnym, które przez wiele lat były nieaktywne zawodowo i nie pozostawały w stosunku pracy – szansę czynnego udziału w rynku pracy. Ich celem była aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych (bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych) oraz korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Rekomendacje do prac społecznie-użytecznych:

- intensyfikowanie zintegrowanych form wsparcia na rzecz aktywizacji i integracji beneficjentów pomocy społecznej przy wykorzystaniu metody organizowania środowiska lokalnego w celu wzmocnienia procesu rozwoju służącego poprawie jakości życia;
- doskonalenie umiejętności oraz kompetencji pracowników socjalnych poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i udział w szkoleniach.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Realizuje również procedurę „Niebieskiej karty”.

W 2020 roku kontynuowano działania socjalne, które miały na celu zapobieganie i minimalizowanie problemów wynikających ze zjawiska przemocy w rodzinie.

W perspektywie roku 2020 koordynowano procedurę 1 022 „Niebieskich Kart”, z czego 422 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach wcześniejszych. Odnotowano wpływ 746 formularzy nowych „Niebieskich Kart”. W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2020 r. powołano 573 grupy robocze, w ramach których odbyło się 2 564 spotkania.

Wieloaspektowym i interdyscyplinarnym wsparciem ze strony grup roboczych objęto 2 902 osoby. W 2020 r. członkowie grup roboczych sporządzili 651 „Niebieskie Karty – C”, stanowiących plan pomocy osobom, wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy oraz 327 „Niebieskich Kart – D” służących weryfikacji sytuacji oraz podjętych zobowiązań ze strony osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Procedura „Niebieskiej Karty” została zakończona w 616 rodzinach.

W realizację procedury „Niebieskie Karty”, w celu profesjonalizacji oraz podniesienia skuteczności świadczonej pomocy, zaangażowane były służby Policji, przedstawiciele placówek oświatowych, służby zdrowia, sądownictwa, ośrodków leczenia uzależnień, a także podmiotów sektora pozarządowego.

Projekt „Przyjazne patrole”

W roku 2020 w budżecie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie zaplanowano środki finansowe na realizację projektu pn. „Przyjazne patrole”. Jednakże

z uwagi na panującą epidemię inicjatywa nie została zrealizowana a środki zostały przesunięte na inne cele.

Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Znowelizowana w 2010 r. ustawa o przeciwdziałaniu przemocy nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Zarządzeniem Nr 1303/2011 z dnia 30 grudnia 2011 r. Prezydent Miasta Lublin powołał członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin, oświaty, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury, Straży Miejskiej, Policji, MOPR w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty oraz organizacji pozarządowych.

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez diagnozowanie problemu, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W okresie od stycznia 2020 roku do grudnia 2020 roku wpłynęło 746 formularzy Niebieskich Kart, zaś procedurę „Niebieskie Karty” realizowano w 1 022 przypadkach. Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 616 rodzinach.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.

Rekomendacje do przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zwiększania świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez kampanie społeczne, działania profilaktyczne i edukacyjne we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym;
- systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach;
- wzmocnienie wymiany informacji i współpracy międzyinstytucjonalnej oraz podejmowanie działań interdyscyplinarnych – w ramach działań podejmowanych przez Sekcję ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie MOPR w Lublinie oraz Zespół Interdyscyplinarny.

VII. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA

Centrum Interwencji Kryzysowej¹⁷, realizuje zadania mające na celu zapewnienie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Zadania realizowano, poprzez udzielanie interwencji kryzysowej, pomocy specjalistycznej indywidualnej, grupowej, rodzinnej. Ponadto zapewniano doraźne całodobowe schronienie dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach przemocy w rodzinie, ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, poprzez umieszczanie w mieszkaniu interwencyjnym. Do zadań CIK należało także budowanie gminnego systemu pomocy, opierającego się na współdziałaniu różnych służb i instytucji.

Ze wsparcia psychologicznego Centrum obejmującego okres pandemii wirusa SARS CoV-2 od 16.03.2020r.-31.12.2020r. udzielono 1 236 porad telefonicznych, w tym osobom poddanym kwarantannie w związku z zachorowaniem lub podejrzeniem zakażenia wirusem SARS CoV-2, osobom ze służb medycznych oraz osobom z lękiem dotyczącym zachorowania na wirusa SARS CoV-2. Udzielano także wsparcia i pomocy psychologicznej osobom zgłaszającym przemoc w rodzinie i nieradzenie sobie z agresją, w związku z problemami rodzinno-wychowawczymi, z problemem uzależnienia, z powodu kryzysu osobistego, w związku z pomocą psychiatryczną, z powodu żałoby, pojawienia się myśli samobójczych, gwałtu, mobbingu i innych. Dzięki uruchomieniu nowych linii telefonicznych, pracownicy Centrum pozostawali również w kontakcie terapeutycznym z klientami CIK, pozostającymi w sytuacji kryzysowej.

W 2020 roku w Centrum udzielono ogółem 15 356 porad/interwencji, w tym:

- 1 665 porad w kontakcie bezpośrednim,
- 1 236 porad w kontakcie niebezpośrednim
- 3 718 konsultacji telefonicznych i mailowych,
- 7 682 porad i konsultacji w całodobowym telefonie zaufania.

Centrum Interwencji Kryzysowej objęło wsparciem 230 osób z problemem przemocy domowej, w tym 8 dzieci. Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty.

Uwzględniając potrzeby klientów w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzone były w 2019 r. następujące zajęcia grupowe:

- I. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie (w warunkach wolnościowych) obejmował 60 godzin zajęć. Program realizowano w siedzibie Centrum dla 15 zakwalifikowanych osób, program ukończyło 8 osób
- II. Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie obejmował 90 godzin, w tym: 60 godzin pracy grupowej i 30 godzin pracy indywidualnej. Program realizowano w Ośrodku Leczenia Uzależnień w Lublinie dla 17 osób, program ukończyło 10 osób.

¹⁷ Zgodnie z uchwałą nr 664/XXVI/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2012 r., Centrum Interwencji Kryzysowej z dniem 1 stycznia 2013 zostało przekształcone roku w jednostkę organizacyjną pomocy społecznej działającą jako jednostka budżetowa Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. i funkcjonuje jako jednostka UM Lublin;

Program korekcyjno-edukacyjny oraz psychologiczno-terapeutyczny był finansowany z dotacji Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie

Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny 2020	Potrzeby		
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	1	1	1	b.d.	b.d.
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	b.d.	b.d.
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	b.d.	b.d.
Liczba miejsc w placówkach ogółem ¹⁸	4	33	33	33	b.d.	b.d.
Liczba osób korzystających ¹⁹	24	3 755	2 395	1 487	b.d.	b.d.
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	48	49	48	b.d.	b.d.
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	3 680 870	3 982 694	4 407 604	5 354 330	5 354 330

Źródło: Opracowanie własne CIK

W ramach Centrum Interwencji Kryzysowej od 2016 roku funkcjonuje **Ośrodek Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin**, mieszczący się przy ul. Północnej 3 w Lublinie. Ośrodek pełni rolę placówki całodobowej, dysponuje 20 miejscami dla osób doprowadzonych, przyjętych do wytrzeźwienia. W 2020 roku do Ośrodka przyjęto 1 479 osób.

Pracownicy Ośrodka każdego dnia prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. Udzielają klientom i ich rodzinom wszechstronnego wsparcia (pomoc psychologiczna i terapeutyczna), a osoby uzależnione od alkoholu motywują do podjęcia leczenia odwykowego. Ponadto w Ośrodku prowadzone są dyżury przedstawicieli ruchu AA oraz Zespołu Interdyscyplinarnego, z uwagi na fakt, iż duża liczba osób nietrzeźwych umieszczana jest z powodu zachowań agresywnych w środowisku domowym.

Działania podejmowane przez CIK mają często charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są przez **Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin**.²⁰

W roku 2020 z pomocy skorzystało **1 126 osób** (w tym: 945 osób dorosłych oraz 181 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystało 1 082 osób (dorośli: 968, dzieci: 179),
- z profilaktyki skorzystało 348 osób (dorośli: 258, dzieci: 90).

¹⁸ W tym od 2016r. 20 miejsc całodobowych w Ośrodku wczesnej interwencji dla osób z problemem alkoholowych i ich rodzin.

¹⁹ Liczba osób przebywających w Mieszkanii Interwencyjnym, Ośrodku Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin oraz aktywne karty klientów zgłaszających się po pomoc do Centrum.

²⁰ Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

Wsparciem w formie terapii objęto **595 rodzin**. 94,62% z nich to rodziny naturalne (563 rodziny), a 3,19 % (19 rodzin) stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 8 rodzin adopcyjnych (1,34%) oraz 5 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Umówiono 8 357 sesji terapeutycznych (w 2019 r. – 9 062) spośród, których przeprowadzono – 7 960 (w 2019 r. – 7 966). Z przyczyn leżących po stronie klienta nie odbyło się 397 sesji.

Osiągnięcie wysokiego poziomu realizacji zadań Poradni wymagało wysiłku organizacyjnego oraz ogromnego zaangażowania pracowników, gdyż oprócz pandemii, pracę Poradni zakłóciło całkowite zalanie lokalu, które skutkowało koniecznością gruntownego remontu. Pomimo tych trudności Poradnia, pracując w znacznej mierze zdalnie, obsługiwała mieszkańców miasta Lublin na poziomie roku ubiegłego.

Formy pracy terapeutycznej:

- terapia rodzinna – 166 osób,
- terapia małżeńska – 50 osób,
- terapia indywidualna – 338 osób ,
- terapia grupowa – 103 osób,
- konsultacje telefoniczne – 8 osób,
- terapia pedagogiczna – 66 osób.

Działania psychoprofilaktyczne

- cykl warsztatów doskonalenia umiejętności wychowawczych: „Szkoła dla rodziców” – 1 spotkanie (łącznie 18 uczestników),
- warsztaty umiejętności społecznych dla dzieci „Przyjaciele Zippiego – 10 spotkań, 10 uczestników,
- zrealizowano 3 spotkania psychoterapii grupowej, w których udział wzięło 6 osób, (czas trwania spotkania 1,5 godziny, z uwagi na pandemię nie zrealizowano 17 zaplanowanych spotkań).

Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	1	1	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba osób korzystających	4	1 516	1 495	1 126	1 500	1700
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	12	13	13	13	14
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	664 889	744 609	766 703	770 000	790 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Skutki psychologiczne pandemii są szeroko opisywane. Pogłębiła ona istniejące trudności i wygenerowała nowe problemy. Wirus SARS-CoV-2 zmienił obraz codziennego funkcjonowania w rodzinie, szkole, pracy, co nie pozostaje bez wpływu na zdrowie psychiczne. Niepewność i zagrożenie owocują wzrostem depresyjności, oraz innych zaburzeń psychicznych dorosłych, dzieci i młodzieży. W większości przypadków powrót do równowagi wymaga wsparcia specjalistycznego. W Lublinie nie ma zbyt dużo ośrodków świadczących pomoc terapeutyczną dla małżeństw i rodzin, a właśnie tego typu terapia pozwala skutecznie rozwiązywać problemy, co zapobiega rozpadowi relacji. Terapia wspomaga cały system rodzinny pozwalając przejść proces żałoby, poprawić komunikację, rozwiązać konflikty, pogłębić poczucie wspólnoty, co także rozwiązuje problemy dzieci i młodzieży, bez potrzeby hospitalizacji. Kryzys psychiczny jakiego doświadcza coraz więcej osób zwiększył jeszcze zapotrzebowanie na pomoc terapeutyczną, dlatego niezbędne są starania o ułatwienie dostępu do usług psychoterapeutycznych w Lublinie.

Rekomendacje:

- systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry, która powinna posiadać wciąż nowe kompetencje dla skutecznej pomocy w obliczu narastających problemów emocjonalnych w rodzinach;
- podejmowanie działań mających na celu zwiększanie dostępności do usług terapeutycznych, poprzez poszerzenie bazy lokalowej działającej Poradni i zatrudnienie większej liczby terapeutów lub alternatywnie powołanie nowej placówki świadczącej usługi terapeutyczne;
- wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej celem szybszego dotarcia z ofertą pomocy;
- zwiększenie dostępności pomocy w formie schronienia całodobowego dla mieszkańców Miasta Lublin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

VIII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

Od 2004 r. Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizuje zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie Lublin w ramach pięciu ustaw: ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Ponadto w 2018 r. Wydziałowi świadczeń socjalnych powierzono do realizacji program rządowy „Dobry Start”.

Wydział świadczeń socjalnych w 2020 roku realizował m.in. następujące świadczenia:

I. Świadczenia rodzinne, w tym:

- 1) zasiłek rodzinny,
- 2) dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:
 - dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
 - dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
 - dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
 - dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
 - dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
 - dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
- 3) świadczenia opiekuńcze:
 - zasiłek pielęgnacyjny,
 - świadczenie pielęgnacyjne,
 - specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 5) świadczenie rodzicielskie.

II. Zasiłki dla opiekunów

III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

IV. Jednorazowe świadczenie „Za Życiem”

V. Świadczenia „Dobry start”

Tabela 14. Wydatki na świadczenia w latach 2019 i 2020

Lp.	Rodzaj świadczeń	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2019 (w zł)	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2020 (w zł)	Wzrost/ spadek w zł	Wzrost/ spadek w %
1.	Zasiłki rodzinne wraz ze świadczeniami wypłacanymi na podstawie art. 5 ust.3 tzw. "zł za zł"	18 226 388	15 281 633	-2 944 755	-16,16%
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	8 064 464	6 999 058	-1 065 406	-13,21%
3.	Świadczenia opiekuńcze	40 953 760	47 947 235	6 993 475	17,08%
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	2 408 000	1 781 000	-627 000	-26,04%
5.	Fundusz alimentacyjny	14 036 271	12 748 521	-1 287 750	-9,17%
6.	Świadczenie rodzicielskie	7 804 512	7 521 993	-282 519	-3,62%
7.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	5 457 052	6 431 000	973 948	17,85%
8.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	1 497 802	1 784 835	287 033	19,16%
9.	Pomoc rządowa dla osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne	3 600	0	-3 600	0,00%
10.	WYDATKI OGÓLEM:	96 108 180	100 495 275	2 043 427	2,08%

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Jak obrazuje tabela nr 14 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, w ramach omawianej grupy świadczeń, największe wydatki poniósł na wypłatę świadczeń opiekuńczych, których wartość stanowi aż 47,71% (w 2019 r. 41,60% w 2018 r. 36,59%) ogółu wydatków, jeżeli do kategorii świadczeń opiekuńczych zaliczy się nierozzerwalne z nimi składki udział wzrasta do 55,89% (w 2019 r. 48,66% w 2018 r. 42,99%). Należy zaznaczyć, że znaczną część wydatków w kategorii świadczeń opiekuńczych generują zasiłek pielęgnacyjny (40,26% przy 41,93% w 2019 r.) oraz świadczenie pielęgnacyjne (54,69% przy 50,58% w 2019 r.).

Wydatki na zasiłki rodzinne, znalazły się na drugiej pozycji, stanowiąc 15,21% (w 2019 r. 18,51% a w 2018 r. 20,21%) wydatków. Ujmując zasiłki rodzinne razem z dodatkami otrzymamy w sumie 22,17% (w 2019 r. 26,70% a w 2018 r. 29,24%) udziału w stosunku do ogółu wypłaconych świadczeń rodzinnych.

Trzecim pod względem wartości wydatków typem świadczeń jest wypłata funduszu alimentacyjnego. Z tego tytułu Ośrodek wypłacił 12 748 521 zł (w 2019 r. 14 036 271 zł) co stanowi 12,69% (w 2019 r. 14,26% a w 2018 r. 16,38%) ogólnej puli wydatków na świadczenia rodzinne.

W 2020 r. wydatki na świadczenia wyniosły 92 279 440 (bez składek ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego). Średniomiesięczne wydatki na wypłaty świadczeń wyniosły 7 689 953 zł (w 2019 r. 7 624 750 zł a w 2018 r. - 7 496 556 zł).

Wysokość wypłat w poszczególnych miesiącach ulegała wahaniom, największy skok w wartości realizowanych świadczeń corocznie występuje we wrześniu, spowodowane jest

to wypłatą płatnego raz w roku dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. W miesiącach październik, listopad, grudzień występują wahania z uwagi na początek nowego okresu świadczeniowego (z funduszu alimentacyjnego od października, ze świadczeń rodzinnych od listopada) i stopniowy wpływ i rozpatrywanie nowych wniosków na kolejny okres świadczeniowy.

Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
		Rok 2018	Rok 2019		
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH					
Liczba rodzin	1	8 831	8 036	6760	5 919
Kwota świadczeń w złotych	2	26 187 036	26 290 852	22 280 691	20 625 612
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")					
Liczba świadczeń	3	805	747	491	389
Kwota świadczeń w złotych	4	804 481	747 000	491 000	389 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA					
Liczba świadczeń	5	2 448	2 408	1781	1 535
Kwota świadczeń w złotych	6	2 448 000	2 408 000	1 781 000	1 535 000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE					
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE					
Liczba świadczeń	7	12 249	13 133	14 418	15 644
Kwota świadczeń w złotych	8	18 356 523	20 718 243	26 220 611	30 834 324
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNEGO					
Liczba świadczeń	9	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	10	0	0	0	0
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY - Ogółem					
Liczba świadczeń	11	88 469	90 734	89 594	90 259
Kwota świadczeń w złotych	12	13 986 775	17 174 370	19 305 052	19 473 678
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)					
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA					
Liczba świadczeń	13	24 181	24 845	25 697	26 490
Kwota świadczeń w złotych	14	3 813 691	4 704 023	5 540 000	5 717 602
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI					
Liczba świadczeń	15	30 353	31 554	30 038	29 910
Kwota świadczeń w złotych	16	4 799 523	5 962 416	6 467 056	6 455 922
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA					
Liczba świadczeń	17	32 418	32 764	32 533	32 533
Kwota świadczeń w złotych	18	5 127 202	6 210 541	7 013 951	7 013 951
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT					

Liczba świadczeń	19	1 557	1 571	1 326	1 326
Kwota świadczeń w złotych	20	246 359	297 390	284 045	286 204
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY					
Liczba świadczeń	21	3 582	3 640	3 025	3 025
Kwota świadczeń w złotych	22	1 869 043	2 250 159	1 868 232	1 868 232
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA					
Liczba świadczeń	23	1 734	1 315	894	643
Kwota świadczeń w złotych	24	925 848	810 988	553 340	431 119
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO					
Liczba osób	25	2 932	2 550	2 337	2 087
Liczba rodzin	26	2 712	2 370	2107	1 857
Kwota świadczeń w złotych	27	15 741 981	14 036 271	12 748 521	11 473 000
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO					
Liczba osób	28	1 175	1 203	1209	1 226
Kwota świadczeń w złotych	29	1 275 100	1 497 802	1 784 835	2 111 719
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO					
Liczba osób	30	1 425	1 447	1 443	1 452
Kwota świadczeń w złotych	31	4 874 407	5 457 052	6 431 000	7 389 240

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W latach ujętych niniejszym sprawozdaniem zaobserwować można stały spadek rodzin uprawnionych do najczęściej wypłacanego świadczenia - zasiłku rodzinnego oraz dodatków. W roku 2019 w ujęciu globalnym wydatki Ośrodka, z tytułu wypłat na świadczenia dla świadczeniobiorców, wzrosły o 2 043 427 zł (w 2019 r. o 2 343 668 zł, w 2018 r. 390 265 zł a w 2017 r. ponad 3,9 mln zł). Lata ubiegłe również charakteryzowały się stopniowym wzrostem nakładów na wypłaty świadczeń jednakże głównie z uwagi na wzrost wysokości oraz ilości wypłacanych świadczeń opiekuńczych – pozostałe świadczenia charakteryzuje stopniowy spadek wydatków. Rok 2016 r. był rekordowy (nie biorąc pod uwagę świadczeń wychowawczych), natomiast w 2018 r. wzrost wyhamował i w 2019 ponownie odnotowano istotny wzrost. (średni wzrost na przestrzeni ostatnich 12 lat z wyłączeniem 2016 r. - 2,3 mln). W poprzednim roku sprawozdawczym wzrost wydatków na świadczenia rodzinne spowodowany był przede wszystkim wzrostem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego oraz drugim etapem podwyższenia (od 1 listopada 2019 r.) kwoty zasiłków pielęgnacyjnych.

W 2013 roku do katalogu świadczeń opiekuńczych wprowadzono nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2014 roku wydatki prawie się podwoiły w stosunku do roku poprzedniego, jednakże spowodowane było to faktem, iż znaczna część świadczeń w roku 2013 obejmowała drugie półrocze, natomiast w 2014 r. wypłaty objęły cały rok. W 2015 nastąpił wzrost w stosunku do roku 2014 niemal o 20%. W 2016 roku odnotowano dalszy wzrost liczby wypłaconych świadczeń – aż o 23%, w 2017 r. i 2018 r. nastąpił spadek liczby wypłaconych świadczeń natomiast w 2019 odnotowano nieznaczny wzrost liczby świadczeń oraz głównie z uwagi na zmianę wysokości (wzrost o 100 zł miesięcznie) kwoty świadczenia,

nastąpił wzrost wydatków w tym zakresie. Jednakże rok 2020 przyniósł spadek o niemal 400 000 zł.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. realizowane jest nowe w katalogu świadczeń rodzinnych – świadczenie rodzicielskie, które wprowadziła ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia są więc między innymi bezrobotni (niezależnie od rejestracji lub nie w urzędzie pracy), studenci, rolnicy, a także wykonujący prace na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jeśli nie pobierają zasiłku macierzyńskiego mogą ubiegać się o świadczenie rodzicielskie. Z roku 2016 na 2017 wystąpił znaczny wzrost wartości wypłaconych świadczeń w 2018 r. odnotowano spadek wartości wypłat o 5%, w 2019 r. wystąpił spadek aż o 8% w stosunku do roku poprzedniego natomiast w 2020 r. spadek wyniósł 4%.

Aby objąć wsparciem jak największą grupę osób i zapewnić rodzicom jak największe wsparcie materialne w pierwszym okresie życia dziecka, świadczenie rodzicielskie w wysokości 1000 zł miesięcznie, nie jest uzależnione od kryterium dochodowego (jest to kwota netto gdyż świadczenie rodzicielskie nie podlega opodatkowaniu ani innym obciążeniom).

Wsparcie finansowe w postaci świadczenia rodzicielskiego przysługuje przez rok (52 tygodnie) po urodzeniu dziecka w wysokości 1 000 zł miesięcznie, a w przypadku urodzenia wieloraczków okres ten jest wydłużony do 71 tygodni.

Tabela 16. Wydatki na świadczenia rodzicielskie

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2018	Rok 2019			
ŚWIADCZENIE RODZIELSKIE					
Liczba osób	1	1 362	1 269	1166	1 079
Kwota Świadczeń	2	8 502 558	7 804 512	7 521 993	7 077 075

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Jednorazowe świadczenie „Za życiem”

Od dnia 01 stycznia 2017 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w wysokości 4 000 zł.

Ustawa określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin w zakresie dostępu do:

- 1) świadczeń opieki zdrowotnej,
- 2) instrumentów polityki na rzecz rodziny - w postaci jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód rodziny.

Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Wymóg ten nie dotyczy osób będących opiekunami prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także osób, które przysposobiły dziecko.

Tabela 17. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2017	Rok 2018		
JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”				
Liczba osób	1	43	40	44
Liczba rodzin	2	43	40	44
Kwota Świadczeń	3	172 000	160 000	176 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

- monitoring postępu procedowanych zmian w prawie w celu odpowiednio wczesnego reagowania i zapewnienia sprawnej oraz terminowej realizacji zadań zleconych ustawami.

IX. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”

Wydatki realizowane przez Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie począwszy od 2016 r. zdominowane zostały przez wprowadzone od drugiego kwartału 2016 r. świadczenie wychowawcze nie będące w rozumieniu ustawy świadczeniem rodzinnym, jednak kierowane do rodzin wychowujących dzieci. Na wsparcie rodzin w formie świadczeń rodzinnych i fundusz alimentacyjny w 2020 r. wydatkowano ponad 98 710 000 zł natomiast na świadczenie wychowawcze wydatkowano ponad 335 892 000 zł (w 2019 r. 249 477 000 zł) Odmiennie niż w przypadku świadczeń rodzinnych –kryterium dochodowe do 30.06.2019 r. dotyczyło ustalania uprawnień wyłącznie na pierwsze dziecko w rodzinie a od 1 lipca 2019 r. kryterium zostało zlikwidowane i świadczenia przysługują na wszystkie dzieci do 18 r. ż. Stąd trafia do wszystkich rodzin posiadających dzieci w wieku do 18 r. ż. Łączna kwota wypłaconych świadczeń 335 892 000 zł co daje 744 zł miesięcznie na rodzinę, gdy w przypadku zasiłków rodzinnych z dodatkami średniomiesięczna kwota wsparcia przypadająca na rodzinę to jedynie 274 zł i to wyłącznie w rodzinach z najniższym dochodem.

W 2020 r. świadczenia otrzymało 37 605 rodzin (37 431 w 2019 r. a 22 940 w 2018 r.) na 58 984 dzieci (58 343 w 2019 r. a 28 8002 w 2018 r.).

Tabela 18. Wydatki na świadczenia wychowawcze

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2018	Rok 2019		
ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE				
Liczba rodzin	22 940	37 431	37 605	37 605
Kwota Świadczeń	170 529 185	249 477 040	335 892 391	335 892 391

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

- monitoring postępu procedowanych zmian w prawie w celu odpowiednio wczesnego reagowania i zapewnienia sprawnej oraz terminowej realizacji zadań zleconych ustawami.

X. ŚWIADCZENIA W RAMACH PROGRAMU „DOBRY START”

W 2018 r. wprowadzono nowy program rządowy „Dobry Start” zakładający pomoc rodzicom oraz opiekunom uczniów w związku z rozpoczęciem roku szkolnego w wysokości 300 zł jednorazowo na dziecko uczęszczające do szkoły - wypłacone na podstawie wniosku złożonego w terminie między 1 lipca a 30 listopada 2018 r.

W 2020 r. przyjęto 25 342 wniosków, wypłacono 33 509 świadczeń dla 33 509 dzieci na łączną kwotę 10 041 450 zł. Drogą elektroniczną wpłynęło 89% wniosków, wśród wniosków złożonych elektronicznie aż 82% za pośrednictwem bankowości elektronicznej, co w ogólnej liczbie wniosków o ustalenie uprawnień do rządowego programu „Dobry start” stanowi aż 73% wniosków.

Tabela 19. Wydatki na świadczenia „Dobry Start”

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2018	Rok 2019		
JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE "DOBRY START"				
Liczba rodzin	33 098	34 068	33 510	33 510
Kwota Świadczeń	9 926 550	10 212 600	10 041 450	10 041 750

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

- monitoring postępu procedowanych zmian w prawie w celu odpowiednio wczesnego reagowania i zapewnienia sprawnej oraz terminowej realizacji zadań zleconych ustawami.

XI. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane są przez Dział ds. osób niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Na realizację zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Miasto Lublin otrzymało ze środków PFRON w 2020 roku 10 469 258 zł, z czego w dyspozycji Działu ds. osób niepełnosprawnych była kwota **10 119 258 zł**. Wydatkowano 10 077 112 zł, co stanowi 99,58 % kwoty przeznaczonej na rehabilitację społeczną. Niewydatkowana kwota 42 145 zł to suma niewykorzystanych środków, powstałych z końcowych rozliczeń oraz rezygnacji osób niepełnosprawnych w terminie, który uniemożliwił ich ponowne rozdysponowanie.

Pozostałe **350 000 zł** z przyznanego limitu zostały przekazane do dyspozycji Miejskiego Urzędu Pracy, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Spośród przekazanych MUP środków niewykorzystana została kwota **338,17 zł**, co ostatecznie zapewniło rozdysponowanie **99,90%** posiadanej kwoty.

Ponadto w roku 2020 realizowano również Pilotażowy program „Aktywny samorząd”, Program „Zajęcia klubowe w WTZ” oraz Moduł III programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”. Limity środków oraz ich wykorzystanie, w ramach poszczególnych zadań, przedstawia tabela 20.

Tabela 20. Limity i wykorzystanie środków PFRON pozostających w dyspozycji MOPR w Lublinie w latach 2019 i 2020 (w złotych)

L.p.	Zadanie	Limit środków PFRON 2019 (w zł)	Limit środków PFRON 2020 (w zł)	Kwota środków wydatkowanych w 2020 r. (w zł)	Wykorzystanie środków w 2020 roku
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności WTZ	4 885 920,00	10 119 258,00	5 531 985,00	99,58%
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	615 000,00		516 560,00	
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	160 000,00		92 469,00	
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	2 465 928,00		3 019 628,00	
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz usługi tłumacza języka migowego	622 000,00		916 470,00	
6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	40 000,00		0,00	
7	Razem: (w. 1-6)	8 788 848,00		10 119 258,00	

8	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	918 917,00	910 000,00	463 886,31 ²¹	50,98%
9	Program „Zajęcia klubowe w WTZ”	33 600,00	43 200,00	43 200,00	100%
10	Moduł III programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”	x	2 100 000,00	2 086 500,00	99,35%
Razem (w zł):		9 741 365,00	13 172 458,00	12 670 698,31	96,19%

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Kwoty na poszczególnych zadaniach są ustalane na podstawie limitu środków określonego rokrocznie przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Przez ostatnie lata kwota ta utrzymywała się na poziomie, który nie zabezpieczał potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina, zwłaszcza w obszarze turnusów rehabilitacyjnych oraz likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. W 2020 r. w ramach dofinansowań ze środków PFRON do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze zrealizowano niemalże wszystkie wnioski (z zastosowaniem wprowadzonych limitów). Wynikało to z sytuacji epidemiologicznej w kraju, w związku z którą w IV kwartale 2020 r. wpłynęła duża liczba rezygnacji z przyznanych wcześniej dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych oraz sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej (zamknięte zostały bowiem ośrodki rehabilitacyjne i wstrzymano możliwość organizacji zgrupowań). Wiele osób rezygnowało również z przyznanych dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się z uwagi na wprowadzone ograniczenia i trudności z realizacją zadań z uwagi na stan epidemii związany z Covid-19. Środki, które pozostały z powyższych zadań pozwoliły na zabezpieczenie najbardziej elementarnych potrzeb osób niepełnosprawnych w postaci dofinansowań do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych.

Co roku znaczna część ogólnego limitu środków PFRON przeznaczana jest na rzecz Warsztatów Terapii Zajęciowej działających na terenie Miasta Lublin.

Tabela 21. Formy pomocy w ramach zadań PFRON

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
		Rok 2018	Rok 2019		
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH					
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	1	8 566 264	8 775 395	10 077 112	11 747 454
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ					
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	2	231	266	381	442
Wartość dofinansowania w złotych (bez usług tłumacza języka migowego)	3	662 700	572 066	914 897	1 061 280
TURNUSY REHABILITACYJNE					

²¹ Stan na 31.12.2020 r. W związku z realizacją umowy nr AS3/0000035/03/D z dnia 23.04.2018 w sprawie realizacji pilotażowego programu Aktywny Samorząd wypłaty z zawartych w 2020 umów realizowane są także w roku 2021 r.

Liczba osób, które uzyskały pomoc	4	350	442	390	450
Wartość dofinansowania w złotych	5	613 008	614 241	516 560	600 000
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY					
Liczba osób, które uzyskały pomoc	6	3 750	4 535	5 086	5 800
Wartość dofinansowania w złotych	7	2 030 085	2 465 927	3 019 628	4 118 990
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"					
Liczba świadczeń	8	258	228	128	275
Wartość dofinansowania w złotych	9	732 986	592 198	463 886,31	840 000
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI					
Liczba dofinansowań	10	36	35	7	9
Liczba niepełnosprawnych uczestników	11	1 184	1017	191	222
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	12	186 722	160 000	92 469	107 264
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA					
Wartość dofinansowania w złotych	13	61 781	49 373	1 573	2 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zasady finansowania Warsztatów Terapii Zajęciowej zostały określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i w rozporządzeniu w sprawie warsztatów terapii zajęciowej. Środki finansowe wymagane na pokrycie kosztów utrzymania i działalności 9 warsztatów na terenie Miasta Lublin zabezpieczane są w największej części ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, oraz w wysokości co najmniej 10 % ze środków gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. Na terenie Miasta Lublina funkcjonuje 9 warsztatów terapii zajęciowej (WTZ). Uczestniczy w nich 270 osób niepełnosprawnych, korzystając z rehabilitacji społecznej i zawodowej. W 2020 r. dofinansowanie do działalności WTZ ze środków PFRON wyniosło 5 531 985 zł, co stanowiło nie więcej niż 90% kosztów działalności; dopełnieniem kosztów działalności WTZ były środki z budżetu Miasta Lublin w wysokości 718 503 zł (zgodnie z umowami zawieranymi z jednostkami prowadzącymi WTZ, środki z budżetu Miasta Lublin stanowiły więcej niż 10% rocznych kosztów działalności). Łącznie na działalność WTZ w skali całego roku 2020 wydatkowano kwotę 6 250 488 zł. Jednostki prowadzące Warsztaty Terapii Zajęciowej nie składały w 2020 r. wniosków o zwiększenie liczby miejsc w placówkach. Brak też było sygnałów ze środowiska podmiotów prowadzących warsztaty o takich zamiarach oraz o potrzebach zwiększania liczby uczestników.

Poza środkami przekazywanymi Miastu Lublin według algorytmu, realizowane są programy na rzecz osób niepełnosprawnych finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jednym z nich jest pilotażowy program „Aktywny

samorząd”, który Miasto Lublin realizuje od 2012 roku.

W 2020 roku Miasto Lublin ponownie przystąpiło do programu „Zajęcia klubowe w WTZ” finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W ramach tego programu warsztaty mogą otrzymać dofinansowanie kosztów prowadzenia zajęć klubowych dla osób, które opuściły warsztat terapii zajęciowej w związku z podjęciem zatrudnienia lub znajdują się na liście osób oczekujących na przyjęcie do warsztatu. Na realizację programu, ze środków PFRON, przeznaczono w 2020 r. kwotę 43 200 zł, która, zgodnie z zawartą umową, została wypłacona jednemu warsztatowi terapii zajęciowej na pokrycie kosztów prowadzenia zajęć klubowych w okresie od 1 lutego 2020 do 31 stycznia 2021 roku.

Tabela 22. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie 2020	Dwa lata po ocenie 2021	
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ						
Liczba placówek	1	9	9	9	9	
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 67 i 68)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	0	0	0	0	
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	9	9	9	9	
Liczba uczestników zajęć	4	270	270	270	270	
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	127	127	129	129	
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	5 187 190	5 591 432	6 250 488	7 250 566	8 555 667

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- monitorowanie limitu środków PFRON dla Miasta Lublin, w celu zabezpieczenia potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina;
- monitorowanie pod kątem efektywności działalności klubów przy WTZ;
- monitorowanie wydatków programu Aktywny Samorząd pod kątem zabezpieczenia środków w wysokości adekwatnej do realizowanych zadań.

XII. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

1. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 i z 2021 r. poz. 159). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego działających na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Funkcjonujące na terenie Miasta Lublin placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

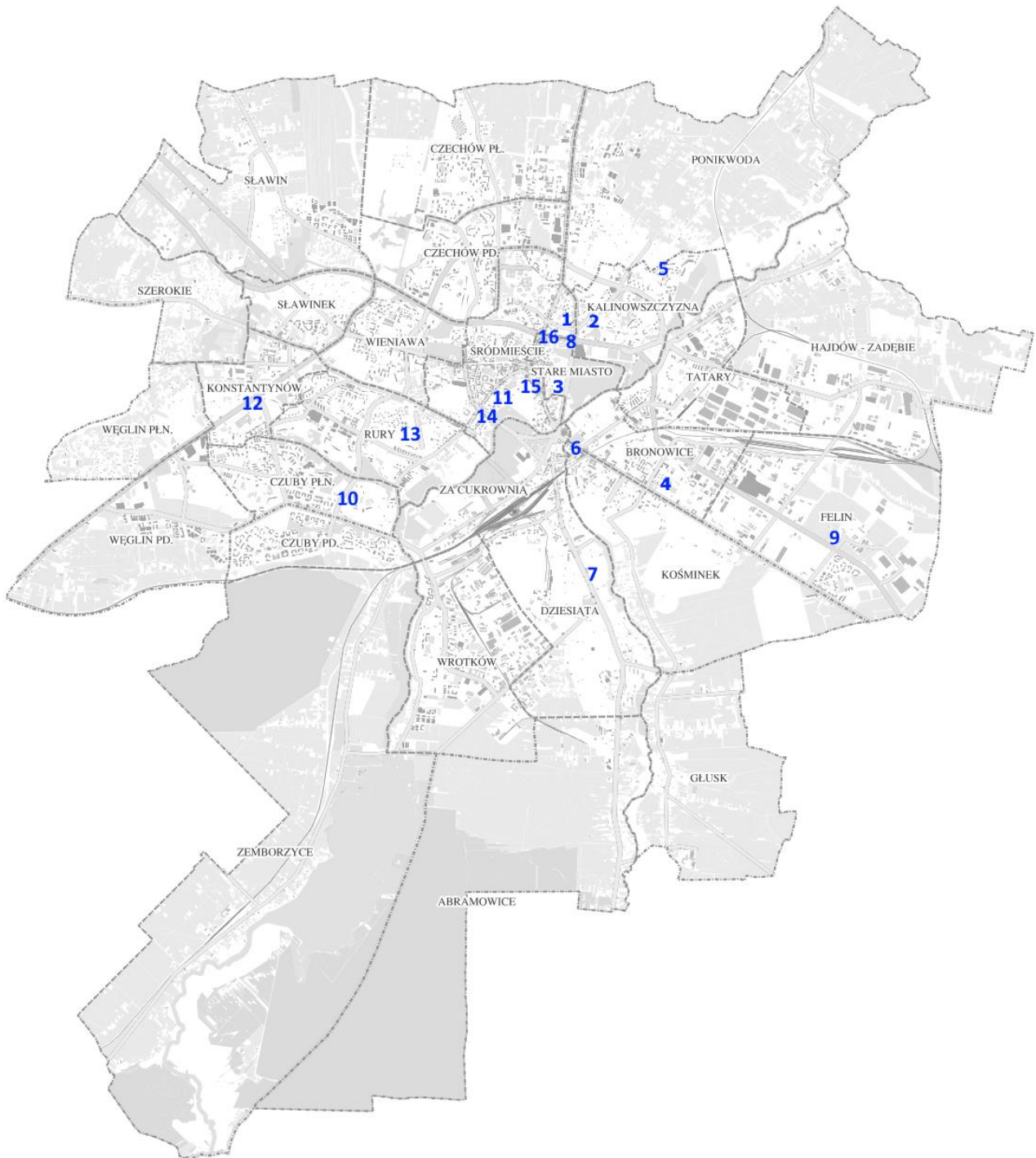
Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i dobrowolny poza przypadkami gdy do placówki wsparcia dziennego dziecko zostało skierowane przez sąd.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę lub w formach połączonych (spośród wymienionych).

Placówki wsparcia dziennego działające w formie opiekuńczej zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań. Są prowadzone jako koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej realizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjne, psychoprofilaktyczne oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię.

Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2020 roku

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze

- 1** - Dom św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży, Ognisko Wychowawcze - ul. ks. M. Słowikowskiego 1a
- 2** - Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. św. Dominika Savio - ul. Kalinowszczyzna 3
- 3** - Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego - ul. Królewska 10
- 4** - Klub Młodzieżowy - ul. Łabędzia 15
- 5** - Świetlica św. Antoniego Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Kasztanowa 1
- 6** - Świetlica św. Michała Archanioła Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej - ul. Fabryczna 19
- 7** - Ośrodek nr 1 „Teatr” - ul. Kunickiego 128
- 8** - Ośrodek nr 2 „Bliźniak” - ul. ks. M. Słowikowskiego 1
- 9** - Świetlica Integracyjna "Razem" - ul. Doświadczalna 46
- 10** - Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka" - ul. Jutrzenki 1
- 11** - Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci - ul. Narutowicza 54
- 12** - Placówka Wsparcia „Dom Ciepła” im. św. Antoniego - al. Kraśnicka 65

Placówki wsparcia dziennego specjalistyczne

- 13** - Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy "Domostwo Amigoniańskie" - ul. Jaworowskiego 12
- 14** - Ośrodek Terapeutyczny - ul. Narutowicza 74a
- 15** - Specjalistyczna Placówka "AGAPE CLUB" - ul. Bernardyńska 5

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze i wsparcia dziennego specjalistyczne (obu typów)

- 16** - Fundacja Sempre a Frente – Świetlica Kowalska 3 - ul. Kowalska 3

Z bogatej oferty zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego skorzystało w latach 2018 – 2020 odpowiednio:

- w 2018 roku **793** dzieci (w **20** placówkach),
- w 2019 roku **681** dzieci (w **18** placówkach),
- w 2020 roku **542** dzieci (w **16** placówkach).

W 2020 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowało 16 placówek:

- 12 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej.²² Placówki dysponowały 375 miejscami i objęły opieką 433 dzieci;
- 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 74 miejscami i objęły opieką 93 dzieci;
- 1 placówka wsparcia dziennego prowadzona była w formie opiekuńczej i specjalistycznej. Placówka dysponowała 15 miejscami i objęła opieką 16 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 464 miejscami, a z ich usług w 2020 roku skorzystało 542 dzieci.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Trzy placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskały decyzję wydaną przez Prezydenta Miasta Lublin stwierdzającą, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Po przeprowadzeniu w 2016 roku postępowań ofertowych, zostały zawarte 23 umowy zlecające podmiotom pozarządowym realizację zadania publicznego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - prowadzenie w Lublinie do dnia 31 marca 2021 roku placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z terenu Miasta Lublin w formie opiekuńczej, w formie specjalistycznej lub w połączonych formach. W latach 2018 – 2020 pięć placówek wsparcia dziennego zakończyło działalność, w tym jedna w 2020 roku (Dom Św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży prowadzony przez Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Św. Józefa z Cluny zakończył działalność – 31.08.2020 roku).

W roku 2020 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało **1 079 928,20 zł**. Natomiast całkowity roczny koszt funkcjonowania placówek wsparcia dziennego wyniósł **2 105 554,99 zł**.

Tabela 23. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO						
Liczba placówek	1	20	18	16	14	14
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 34 i 35)						

²² Jedna placówka zakończyła działalność z dniem 31.08.2020 roku.

Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	20	18	16	15	14
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	609	539	464	419	385
Liczba osób korzystających	5	793	681	542	500	500
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	76	73	64	60	60
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	2 229 752	2 284 041	2 105 555	2 200 000	2 200 000
W tym wydatki samorządu gminnego na placówki wsparcia dziennego	8	1 162 595	1 126 000	1 079 928	1 120 000	1 120 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w 2020 roku pozyskały i wykorzystały dodatkowe środki finansowe w łącznej wysokości **591 992,94 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin. W ramach ww. środków zrealizowano **17 projektów dla 326 dzieci**.

Po ogłoszeniu w kraju w marcu 2020 roku stanu epidemii COVID-19 podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego były na bieżąco informowane o decyzjach Wojewody, dotyczących zasad ich funkcjonowania. W okresie od 12 marca do 25 maja oraz od 19 października do 31 grudnia 2020 roku w placówkach prowadzono pracę zdaną, z wykorzystaniem technik teleinformatycznych. Pracownicy sekcji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego MOPR w Lublinie przygotowali we współpracy z miejskim koordynatorem ds. przeciwdziałania COVID-19 ramowe wytyczne dla placówek wsparcia dziennego oraz przekazywali różnego rodzaju materiały informacyjne, mające na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się COVID – 19 podczas działania placówki. Ze względu na stan pandemii nadzór nad działalnością placówek wsparcia dziennego odbywał się poprzez codzienne raporty dotyczące frekwencji dzieci w zajęciach organizowanych przez placówki i rozmowy telefoniczne z kierownikami placówek i przedstawicielami podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego.

Pracownicy sekcji uczestniczyli w opracowywaniu wytycznych w zakresie działań mających na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń wirusem SARS CoV-2 w placówkach wsparcia dziennego z dnia 22 maja 2020 roku oraz przesyłali rekomendacje dla placówek wsparcia dziennego i materiały profilaktyczne (plakaty i ulotki) mające na celu edukację na temat przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się koronawirusa. Ponadto w okresie działalności zdalnej placówek wsparcia dziennego, pracownicy wysyłali korespondencję

Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej dotyczącą zaleceń w zakresie pracy zdalnej oraz dokumentowali sprawozdawane przez podmioty formy prowadzonej pracy zdalnej.

Poradnictwo specjalistyczne

Bezpłatne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują od pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. pedagodzy i psychologzy, świadczyli poradnictwo, m. in. na rzecz rodzin naturalnych.

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwyciężania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka rodziny.

Dodatkowo nieodpłatną, profesjonalną pomoc terapeutyczną dla osób, małżeństw i rodzin będących w kryzysie świadczy Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR w Lublinie ul. Popiełuszki 28E. Działalność Poradni opisana jest szerzej na stronach 41-43 niniejszego opracowania.

Asystenci rodziny

W 2020 roku w Lublinie zatrudnionych było **15 asystentów rodziny**. Ogółem wydatki na zatrudnienie w 2020 roku wyniosły **862 602,74 zł**, z czego: dotacja w ramach dofinansowania zadania własnego gminy, realizowanego w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2020” – 25 500,00 zł, środki własne – 837 102,74 zł.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloprotymowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi, w celu powrotu pod ich opiekę.

W 2020 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **256 rodzin** niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się **627 dzieci**. Asystenci odbyli 1 779 wizyt w środowisku. Z uwagi na stan epidemii ogłoszony na terenie Polski od dnia 20 marca 2020 r., kontakt z rodzinami odbywał się głównie drogą telefoniczną. Asystenci rodzin wykonywali telefony do rodzin, udzielając im pomocy i wsparcia. W przypadkach wymagających kontaktu osobistego, członkowie rodzin objętych wsparciem, przychodzili do siedziby Sekcji, gdzie

zgodnie z zasadami reżimu sanitarnego, spotykali się z pracownikami. W sytuacjach interwencyjnych asystenci wizytowali środowisko z zachowaniem wszelkich środków bezpieczeństwa. Większość zadań asystenta rodziny była realizowana jednak w formie kontaktu pośredniego. Asystenci rodziny prowadzili konsultacje wychowawcze z rodzicami oraz małoletnimi, wskazywali konstruktywne metody wychowawcze w przypadku występowania trudności w tym zakresie. Proponowali możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego podczas obostrzeń związanych z COVID-19. Udzielali instrukcji i pomocy w załatwianiu spraw urzędowych oraz rozwiązaniu problemów socjalnych. Prowadzili rozmowy na temat prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz dysponowania środkami finansowymi. Z uwagi na utratę zatrudnienia przez niektórych członków rodzin objętych wsparciem, spowodowaną pandemią w kraju, pracownicy pomagali w redagowaniu CV, listu motywacyjnego, poszukiwaniu ofert pracy. Asystenci rodziny proponowali rodzinom wsparcie psychologiczne, terapeutyczne, wyszukiwali i polecali poradnie, przychodnie, często także umawiali członków rodzin do specjalistów z zakresu medycyny. Pracownicy Działu dostosowywali wsparcie dla rodzin do sytuacji związanej ze stanem pandemii w Polsce.

Dodatkowo asystenci edukowali rodziny na temat zachowania zasad higieny osobistej oraz zachowania ostrożności z uwagi na konieczność ochrony przed wirusem SARS-COV-2. Asystenci rodziny odbywali wizyty w środowiskach w sytuacjach interwencyjnych, w przypadku podejrzenia nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny, oceny sprawowania opieki nad dziećmi oraz konieczności udzielenia niezwłocznej pomocy. Wizyty te odbywały się przy współpracy z pracownikami socjalnymi oraz policją. Asystenci rodziny pozostawali w stałym kontakcie z instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami, służbą zdrowia i sądami, w celu udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie. Asystenci rodziny, zarówno podczas nauki dzieci w placówkach edukacyjnych w formie stacjonarnej jak i zdalnej, stale współpracowali z pracownikami szkół, przedszkoli, żłobków.

W 2020 roku zakończono pracę z **57 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (6 przypadków), zaprzestanie współpracy rodziny z asystentem (43 przypadki), oraz zmiana metody pracy i inne (8 przypadków). Rodzina po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma o objęcie rodziny takim środkiem zabezpieczającym.

W 2020 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali 231 planów pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy.

Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2020 r. dokonano i przygotowano na piśmie 392 oceny. W roku 2020 asystenci rodziny sporządzali do właściwych sądów pisma informujące o zaistniałej sytuacji rodzinnej w przypadku wystąpienia nieprawidłowości.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin, która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi. Asystenci rodziny udzielają informacji na temat uprawnień związanych z ustawą, motywują do skorzystania z jej zapisów. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie został udostępniony „Katalog możliwego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w Mieście Lublin”²³, w którym zawarte są informacje dotyczące możliwej pomocy materialnej oraz pozafinansowego wsparcia instytucjonalnego rodzin biologicznych. W roku 2020 na wniosek 1 rodziny udzielana była pomoc w postaci asystentury rodzinnej.

Dostrzegając zasadność kontynuowania pracy asystentów rodziny, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2021 środki na zatrudnienie 16 pracowników Sekcji ds. asysty rodzinnej, tj. 15 asystentów rodziny i Kierownika Sekcji.

Tabela 24. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
		Rok 2018	Rok 2019		
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	1	283	288	256	256
Liczba rodzin wspierających	2	2	0	0	1
Liczba asystentów rodziny	4	16	16	15	15

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

W 2020 r., z uwagi na brak zainteresowania ze strony rodzin tą formą wsparcia oraz wprowadzony stan epidemii w kraju, nie było rodzin objętych tą formą wsparcia.

Realizacja Projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 46/RPLU.11.02.00-06-0045/17-00) o dofinansowanie projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”,

²³ http://mopr.lublin.eu/poradnik/pomoc_specjalistyczna/asystent_rodziny/katalog.pdf

współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. W ramach projektu zrekrutowano do jego uczestnictwa **20 rodzin** objętych pomocą w formie asystenta rodziny oraz **42 dzieci** przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną. Głównym celem projektu jest rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin.

W roku 2020 w ramach projektu realizowano następujące zadania:

- Zadanie nr 1 „Wsparcie motywacyjne”, w ramach realizacji którego w 2020 r. wypłacono 15 zasiłków celowych, które przyznano 15 uczestnikom projektu w łącznej wysokości 8 850,15 zł (wkład własny projektu),
- Zadanie nr 2 „Wsparcie dla dzieci przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną” polegało na organizacji i realizacji 3 bloków tematycznych:
 1. „Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania”, w których udział wzięło 3 dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub opinie psychologiczno-pedagogiczne,
 2. „Broker edukacyjny”, zajęcia, w których udział wzięło 3 dzieci w ramach poszukiwania ścieżki dalszej edukacji,
 3. „Zajęcia wyrównujące wiedzę z wybranych przedmiotów szkolnych”, w których udział wzięło 7 dzieci - zajęcia z matematyki (ukończyło 6 dzieci),
- Zadanie nr 3 „Wsparcie dla rodzin objętych pomocą w formie asystenta rodziny” – warsztaty dla osób dorosłych, w tym :
 5. „Warsztaty pieczenia i gotowania” – 5 osób (ukończyły 3 osoby),
 5. „Profilaktyka uzależnień i planowanie rodziny” – 5 osób,
 5. „Dziecko z FAS w życiu, domu i szkole” – 5 osób (ukończyły 2 osoby),
 5. „Skuteczny w domu - aktywny w pracy” – 5 osób (ukończyły 4 osoby).
- Zadanie 4 „Punkt konsultacyjno-doradczy”, w którym specjaliści udzielali rodzinom wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego. W „Punkcie konsultacyjno-doradczym” w roku 2020 uczestniczyło 35 osób (15 osób dorosłych objętych asystą rodzinną oraz 20 dzieci).

Grupy wsparcia adresowana do rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W 2020 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie nie kontynuowano prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin naturalnych z uwagi na ogłoszony na terenie Polski w dniu 20 marca 2020 roku stan epidemii. Prowadzenie spotkań w 2021 roku uzależnione będzie od sytuacji epidemicznej.

Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej oraz na terenach przyjaznym dzieciom i rodzinie organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa, dziadków, osób bliskich dziecku) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. Z uwagi na stan epidemii, a tym samym na konieczność ochrony przed wirusem SARS-COV-2 w ciągu całego

2020 roku zorganizowano 32 takie spotkania (o 35 spotkań mniej w stosunku do roku 2019), w czasie których rodziny naturalne mogły skorzystać z porad specjalistów. Spotkania odbywały się z zachowaniem reżimu sanitarnego.

Potrzeby i rekomendacje w zakresie wspierania rodziny

Analizując coraz szerzej opisywane, tak gospodarczo-ekonomiczne jak również psychologiczne, skutki pandemii choroby COVID-19, należy się spodziewać nasilenia potrzeb rodzin w zakresie wsparcia w różnych zakresach. Rekomenduje się realizację zadań profilaktycznych, terapeutycznych i interwencyjnych dotyczących kryzysów rodzinnych i niewydolności opiekuńczo-wychowawczej lubelskich rodzin.

Skutki psychologiczne pandemii są szeroko opisywane. Pogłębiła ona istniejące trudności i wygenerowała nowe problemy. Niepewność i zagrożenie owocują wzrostem depresyjności, oraz innych zaburzeń psychicznych dorosłych, dzieci i młodzieży. W większości przypadków powrót do równowagi wymaga wsparcia specjalistycznego. W Lublinie nie ma zbyt dużo ośrodków świadczących pomoc terapeutyczną dla małżeństw i rodzin, a właśnie tego typu terapia pozwala skutecznie rozwiązywać problemy, co zapobiega rozpadowi relacji. Terapia wspomaga cały system rodzinny pozwalając przejść proces żałoby, poprawić komunikację, rozwiązać konflikty, pogłębić poczucie wspólnoty, co także rozwiązuje problemy dzieci i młodzieży, bez potrzeby hospitalizacji. Kryzys psychiczny jakiego doświadcza coraz więcej osób zwiększył jeszcze zapotrzebowanie na pomoc terapeutyczną, dlatego niezbędne są starania o ułatwienie dostępu do usług psychoterapeutycznych w Lublinie.

Zgodnie z zapisami ustawy, jeden asystent rodziny w tym samym czasie może objąć wsparciem maksymalnie 15 rodzin. W chwili obecnej poziom zatrudnienia asystentów rodziny gwarantuje wsparcie dla wszystkich rodzin wymagających objęcia pomocą. Ze względu na ustawowy limit liczby rodzin z którymi współpracować może asystent, potencjalny wzrost ilości rodzin wymagających wsparcia może wymusić konieczność zwiększenia liczby zatrudnianych asystentów. Wskazane jest systematycznie pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych, nie tylko na zatrudnienie asystentów (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań. Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny pełni istotną rolę we wspieraniu rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Wskazane jest również motywowanie podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego do rozszerzania oferty w ramach prowadzonej działalności zdalnej, w trakcie stanu epidemii. Ponadto wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na sfinansowanie dodatkowej działalności placówek wsparcia dziennego w celu zwiększania atrakcyjności zajęć oferowanych dla dzieci i młodzieży, a także zapobiegania fluktuacji kadry w placówkach i dbałości o jej profesjonalizm. Jest to bardzo ważne, ponieważ w obliczu nasilających się kryzysów rodzinnych i ograniczonych kontaktów społecznych dzieci często są zaniedbywane i szczególnie narażone na frustracje.

W ramach rozwoju systemu wspierania rodziny za istotne należy także uznać kontynuowanie działań w celu pozyskania rodzin wspierających i motywowania rodzin

przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych do korzystania z tej formy pomocy. Istotną wydaje się także realizacja spotkań grupy wsparcia dla takich rodzin naturalnych, o ile będzie to możliwe i bezpieczne w kontekście zagrożenia epidemiologicznego, oraz realizacja projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin” w zakresie punktu konsultacyjno-doradczego.

2. System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Organizowanie pieczy zastępczej powinno mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do²⁴:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego;
- kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

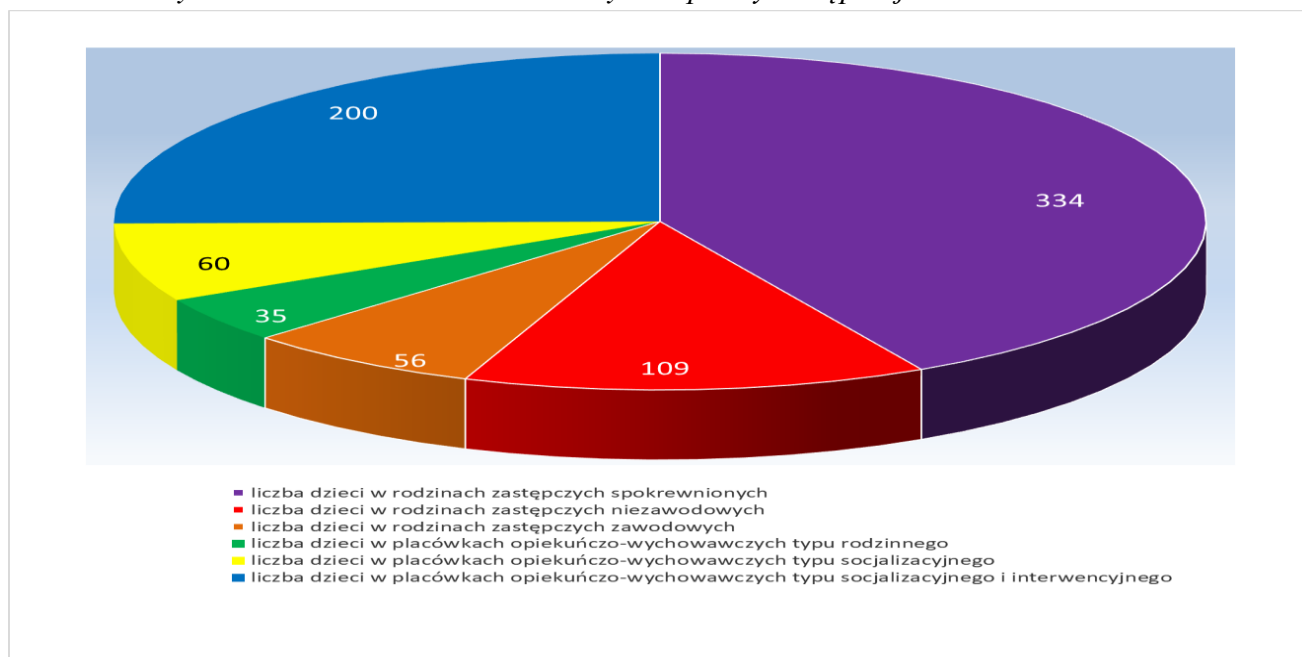
Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

W roku 2020 w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) przebywało łącznie **794** dzieci.

²⁴Art. 4 ustawy

Wykres 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- Rodziny zastępcze:
 - spokrewnione,
 - niezawodowe,
 - zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.
- Rodzinne domy dziecka.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku 2020 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **349 rodzin zastępczych**²⁵, w tym: **248 rodzin**²⁶ **zastępczych spokrewnionych**, w których przebywało 334 dzieci, **90 rodzin**²⁷ **zastępczych niezawodowych**, w których przebywało 109 dzieci, **11 rodzin zastępczych zawodowych**, w których przebywało 56 dzieci²⁸, (w tym: 7 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których przebywało 45 dzieci, 4 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywało 11 dzieci). Łącznie w rodzinach zastępczych przebywało **499 dzieci** (w tym 43 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością – stan na dzień 31 grudnia 2020 r.). Wśród dzieci przebywających w rodzinach zastępczych 442 pochodziło z Lublina a 57 z innych powiatów.

²⁵ Dwie rodziny pełniły jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

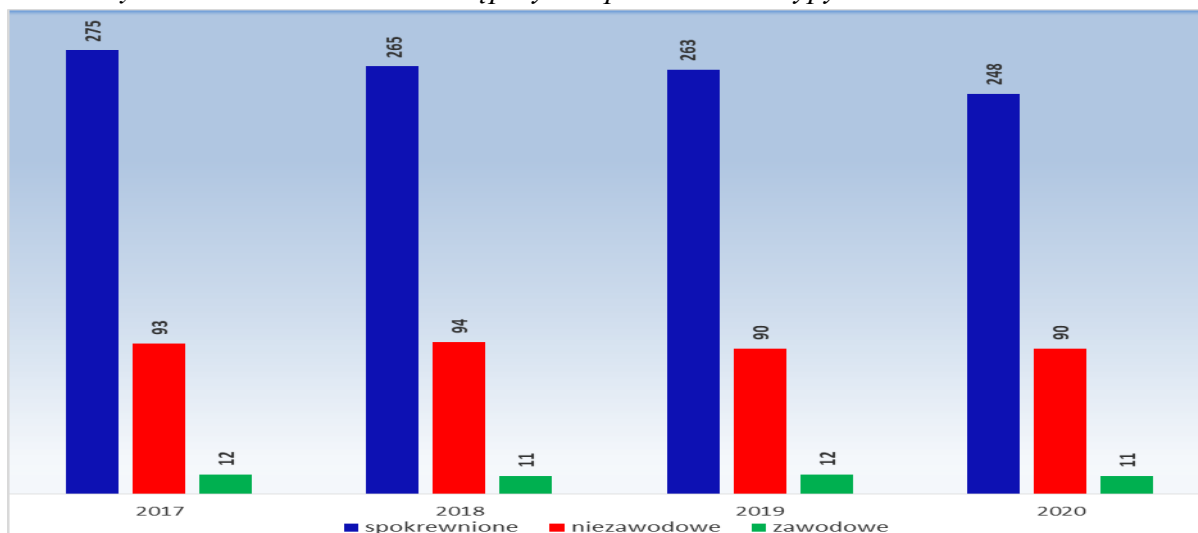
²⁶ Dwie rodziny zastępcze spokrewnione pełnią funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej, 1 osoba pełniąca funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej zmarła, rodzina została rozwiązana a dziecko przeszło do innej rodziny zastępczej spokrewnionej.

²⁷ 1 rodzina zastępcza niezawodowa z 2 dzieci, w trakcie 2020 roku zmieniła miejsce zamieszkania.

²⁸ Jedno dziecko opuściło rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego w grudniu 2019 roku, wypłata świadczenia na to dziecko nastąpiła w miesiącu styczniu 2020 roku

W 2020 roku najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, które stanowiły 71,06% ogółu rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze niezawodowe stanowiły 25,79% ogółu rodzin zastępczych. Natomiast najmniej liczną grupą były rodziny zawodowe i stanowiły one 3,15% ogólnej liczby rodzin zastępczych.

Wykres 10. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typy w latach 2017 – 2020

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych

W 2020 roku wypłacono **5 962 świadczenia** na dzieci przebywające w lubelskich rodzinach zastępczych na łączną kwotę **4 585 592,50 zł²⁹**, z tego:

- 4 052 693,73 zł na świadczenia dla dzieci podchodzących z terenu Miasta Lublin,
- 532 898,77 zł na świadczenia dla 57 dzieci pochodzących z 21 innych powiatów, a przebywających w lubelskich rodzinach zastępczych. Wydatki na te świadczenia są refundowane przez powiaty pochodzenia dzieci. Zgodnie z ustawą koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej ponosi powiat pochodzenia dziecka.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wypłacał w okresie styczeń – grudzień 2020 r. świadczenia dla **351 rodzin zastępczych** zamieszkałych na terenie Miasta Lublin na **502 dzieci³⁰**, w tym:

- dla 251 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 334 dzieci,
 - dla 91 rodzin zastępczych niezawodowych, w których przebywało 111 dzieci,
 - dla 11 rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywało 57 dzieci³¹,
- w tym:
- 7 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w których przebywało 46 dzieci,
 - 4 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywało 11 dzieci.

²⁹ Ujęto świadczenia wypłacone rodzinom zastępczym, bez wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych.

³⁰ Świadczenia dla 10 dzieci przysługujące za miesiąc grudzień 2019 r. wypłacono w styczniu 2020 r.

³¹ Jedno dziecko opuściło rodzinę zastępczą zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego w grudniu 2019 roku, wypłata świadczenia na to dziecko nastąpiła w miesiącu styczniu 2020 roku.

Tabela 25. Powiat zadania PCPR oraz MOPR

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2018	Rok 2019			
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA					
RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA - OGÓLEM*					
Liczba rodzin	1	369	365	351	385
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	2	504	489	502	529
Kwota świadczeń w złotych	3	4 994 255,75	5 014 404,36	5 140 069,01 ³²	5 859 823,89
RODZINY SPOKREWNIONE Z DZIECKIEM					
Liczba rodzin	4	264	261	251	271
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	5	331	329	334	349
Kwota świadczeń w złotych	6	2 646 697,75	2 683 251,92	2 745 461,79	2 997 397,00
RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE					
Liczba rodzin	7	94	92	91	102
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	8	123	111	111	127
Kwota świadczeń w złotych	9	1 386 424,45	1 275 952,89	1 261 402,23	1 591 740,00
RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE					
Liczba rodzin	10	11	12	11	12
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	11	50	49	57	53
Kwota świadczeń w złotych	12	961 133,55	1 055 199,55	1 133 204,99 ³³	1 270 686,89
RODZINY ZASTĘPCZE PEŁNIĄCE FUNKCJĘ POGOTOWIA RODZINNEGO					
Liczba rodzin	13	8	8	7	7
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	14	41	38	46	40
Kwota świadczeń w złotych	15	731 316,37	769 186,91	809 727,69	847 796,39
PLAN POMOCY DZIECKU					
Liczba dzieci	16	582	519	499	520
OCENA SYTUACJI DZIECKA W RODZINIE ZASTĘPCZEJ					
Liczba dzieci	17	414	414	422	425
Liczba sporządzonych ocen	18	846	819	848	850
OCENA RODZIN ZASTĘPCZYCH					
Liczba rodzin	19	368	363	349	350
Liczba sporządzonych ocen	20	106	97	157	120
OCENA W ZAKRESIE KWALIFIKACJI KANDYDATÓW NA RODZINY ZASTĘPCZE I RODZINNE DOMY DZIECKA					
Liczba opinii	21	39	33	37	40
w tym: liczba pozytywnych opinii	22	25	24	24	25
KOORDYNATOR PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Liczba koordynatorów		11	11	10	10
RODZINY POMOCOWE					
Liczba rodzin		5	3	5	5

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Wydatki na dziecko cudzoziemskie pochodzące z Miasta Lublin i przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin

³² Wydatki I-XII.2020 r. na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.

³³ W podanej kwocie uwzględniono również wysokość świadczeń i wynagrodzeń wypłaconych dla rodzin pomocowych i osób do pomocy zatrudnionych w rodzinach zawodowych.

Wydatki na opiekę i wychowanie 1 dziecka cudzoziemskiego przebywającego w rodzinie zastępczej spokrewnionej na terenie Miasta Lublin w okresie styczeń – grudzień 2020 r. wyniosły 8 328,00 zł. Środki na ten cel zapewniał budżet państwa w ramach zadań zleconych z administracji rządowej wykonywanych przez powiat.

Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych

W Mieście Lublin w 2020 roku funkcjonowało **11 rodzin** zastępczych zawodowych, w tym: 7 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 4 rodziny zastępcze zawodowe. Na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej przysługuje miesięczne wynagrodzenie.

Od dnia 1 kwietnia 2019 roku rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego otrzymują wynagrodzenia w wysokości 3 100,00 zł brutto miesięcznie. Natomiast rodziny zastępcze zawodowe otrzymują wynagrodzenia w wysokości 2 700,00 zł brutto miesięcznie.

Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, zgodnie z art. 85 ust. 5, otrzymują dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia, jeżeli w rodzinie zastępczej przebywa w okresie dłuższym niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w art. 81 ustawy (dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności).

W roku 2020 wynagrodzenia wszystkich **11 rodzin zastępczych zawodowych**, zgodnie z zawartymi umowami wyniosły łącznie **514 072,85 zł** (w tym 866,42 zł refundacji dokonanej przez powiat pochodzenia dziecka), z tego:

- dla rodzin zastępczych zawodowych – 153 278,24 zł (4 rodziny),
- dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego – 360 794,61 zł (7 rodzin), w tym 866,42 zł refundacji dokonanej przez powiat pochodzenia dziecka.

Realizacja dodatku wychowawczego

Zgodnie z art. 80 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym”. Zgodnie z art. 87 ust. 1 i 1a ustawy, dodatek wychowawczy przyznaje się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej do dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko rodziny zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia. Prawo do dodatku wychowawczego ustala się na okres 12 miesięcy.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano wypłaty świadczeń przysługujących na podstawie wniosków złożonych w latach 2016, 2017, 2018 i 2019 r. W 2020 roku 35 rodzin zastępczych złożyło 43 nowe wnioski³⁴ o przyznanie dodatku wychowawczego dla 70 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin. W sprawie dodatku wychowawczego wydano łącznie 478 decyzji administracyjnych. W 2020 roku

³⁴ Różnica między liczbą rodzin zastępczych, które składały wnioski a liczbą złożonych wniosków wynika z tego, że 8 rodzin zastępczych składało kolejne wnioski na nowo przyjęte dzieci.

wypłacono łącznie 4 496 świadczenia dodatku wychowawczego dla **429 dzieci** przebywających w 313 rodzinach zastępczych, na kwotę **2 219 546,02 zł**.

Realizacja świadczenia w ramach programu „Dobry Start” dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych

Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 i 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061), zwanego dalej „rozporządzeniem”, świadczenie dobry start przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko, osobom uczącym się – raz w roku. Na podstawie § 4 ust. 2 pkt 1 i 2 rozporządzenia, świadczenie dobry start przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia: przez dziecko lub osobę uczącą się 20. roku życia oraz do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Według § 5 ust. 1 rozporządzenia, świadczenie dobry start przysługuje osobom, o którym mowa w § 4 ust. 1, w wysokości 300,00 zł.

W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 311 wniosków o przyznanie świadczenia dobry start w roku szkolnym 2020/2021 dla 311 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin. Wydano 309 informacji o przyznaniu świadczenia dobry start oraz 2 decyzje odmawiające prawa do tego świadczenia. Wypłacono świadczenia w wysokości **93 000,00 zł** dla 310³⁵ dzieci przebywających w 243 rodzinach zastępczych.

Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wnioski, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziną pomocową może zostać:

1. rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
2. małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodziny takie, na mocy art. 73 ustawy, sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem w szczególności w okresie niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie. W okresie styczeń – grudzień 2020 r. wypłacono wynagrodzenia³⁶ w kwocie 1 313,90 zł dla 5

³⁵W przypadku 3 dzieci wypłacono w styczniu 2020 r. trzy świadczenia za 2019 r. w kwocie 900,00 zł, w przypadku 2 dzieci świadczenia przyznane w 2020 r. zostały wypłacone w miesiącu styczniu 2021 r.

³⁶ Art. 85 ust.6 „Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej, otrzymuje świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% otrzymywanego wynagrodzenia miesięcznie”.

Art. 85. ust. 7 „Rodzina zastępcza niezawodowa oraz małżonkowie lub osoba, o których mowa w art. 74 ust.1 pkt2, za czas sprawowania funkcji rodziny pomocowej otrzymują miesięcznie świadczenie w wysokości nie niższej niż 20% kwoty, o której mowa w ust.1”.

rodzin, z którymi podpisano 6 umów (z jedną rodziną podpisano 2 umowy) o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki nad dziećmi przez 3 rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 11 dzieci, na które wypłacono 18 świadczeń³⁷ na kwotę 4 684,31 zł.

Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie styczeń – grudzień 2020 r. podpisano 7 umów z 6 osobami o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci, ze stawką za godzinę usług 17,00 zł (kwota obowiązująca w okresie od 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.). Wymiar godzinowy usług wynosił do 40 godzin miesięcznie.

Z tej formy pomocy w 2020 r. skorzystało 5 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których umieszczono więcej niż 3 dzieci.

W 2020 roku na podstawie 7 umów z 6 osobami, przy stawce za 1 godzinę usług 17,00 zł, wypłacono 55 wynagrodzeń w kwocie 38 798,38 zł.

Pozostałe formy wsparcia rodzin zastępczych i działania na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin

Projekt „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 47/RPLU.11.02.00-06-0046/17-00) o dofinansowanie projektu „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Do uczestnictwa w nim zrekrutowano **20 rodzin zastępczych, 30 dzieci** przebywających w rodzinach zastępczych oraz 24 osoby dorosłe - opiekunów zastępczych/kandydatów na opiekunów zastępczych (są to osoby zakwalifikowane do szkolenia PRIDE). Głównym celem projektu był: wzrost umiejętności wychowawczych rodziców zastępczych, wzrost kompetencji psychoedukacyjnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz wzrost liczby kandydatów na rodziny zastępcze.

W roku 2020 w ramach projektu realizowano następujące zadania:

- **Zadanie nr 1** „Wzmocnienie kompetencji i kwalifikacji opiekunów zastępczych oraz kandydatów na rodziny zastępcze” polegało na organizacji i realizacji 4 bloków tematycznych:

Art. 85 ust. 8 „Świadczenia, o których mowa w ust. 6 i 7, przysługują w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka w danym miesiącu kalendarzowym”.

³⁷ Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej „W przypadku powierzenia rodzinie pomocowej opieki i wychowania nad dzieckiem umieszczonym w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, rodzinie pomocowej wypłaca się świadczenie i dodatki przysługujące rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka, o których mowa w art. 80 świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka ust. 1 i 1a oraz art. 81 dodatek na pokrycie kosztów utrzymania dziecka niepełnosprawnego, w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w danym miesiącu w tej rodzinie pomocowej”.

- „Trening umiejętności wychowawczych”, który został ukończony przez 4 opiekunów zastępczych,
 - „Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych”, w której uczestniczyło 12 osób,
 - „Grupa wsparcia dla rodzin zastępczych niezawodowych”, w której uczestniczyło 6 osób,
 - „Szkolenie dla kandydatów na rodzinę zastępczą niezawodową i ustanowionych rodzin zastępczych niezawodowych wg programu PRIDE Rodzinna Piecza Zastępcza”, które ukończyło 12 osób.
- **Zadanie nr 2** „Wsparcie dla dzieci przebywających w rodzinnej formie pieczy zastępczej” polegało na organizacji i realizacji 5 bloków tematycznych:
 - „Broker edukacyjny”, w zajęciach wzięło udział 3 dzieci,
 - „Zajęcia wyrównujące wiedzę z wybranych przedmiotów szkolnych”, w których udział wzięło 6 dzieci (3 z matematyki, 3 z j. angielskiego) mających trudności z opanowaniem materiału szkolnego,
 - „Warsztaty rozwijające umiejętności radzenia sobie w okresie dojrzewania”, w których uczestniczyło 8 dzieci,
 - „Zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania”, w których udział wzięło 5 dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub opinie psychologiczno-pedagogiczne,
 - „Zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju”, w których uczestniczyło 5 dzieci.
 - **Zadanie nr 3** „Wsparcie psychologiczne” polegało na organizacji i realizacji wsparcia psychologicznego skierowanego do 18 osób (opiekunów zastępczych).
 - **Zadanie nr 4** „Wsparcie motywacyjne”, w ramach realizacji którego w 2020 r. wypłacono 15 świadczeń – pomoc pieniężna na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, które zostały przyznane 13 uczestnikom projektu w łącznej wysokości 8 341,50 zł (wkład własny projektu).

Projekt „Centrum Rewitalizacji Społecznej”

W dniu 8 maja 2019 r. została podpisana umowa Nr 124/RPLU.11.02.00-06-0110/18-00) o dofinansowanie projektu „Centrum Rewitalizacji Społecznej” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie, na rzecz realizacji projektu, w dniu 6 czerwca 2018 r. zawarł umowę o partnerstwie z Liderem Projektu - Caritas Archidiecezji Lubelskiej. Projekt realizowany był w terminie 01.07.2019 r. - 30.11.2020 r.

Celem głównym projektu był wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych użyteczności publicznej poprzez realizację kompleksowych usług wspierania rodziny (poradnictwo) dla 160 osób z terenu gminy M. Lublin oraz wsparcie procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej poprzez kształcenie kandydatów na rodziny zastępcze.

W roku 2020 z porad prawnika skorzystało 100 osób (łącznie zrealizowano 500 godzin), z których 50 skorzystało z porad psychologa (łącznie zrealizowano 300 godzin) oraz 10 osób dorosłych opiekunów zastępczych/kandydatów na opiekunów zastępczych ukończyło szkolenie PRIDE – Rodzinna piecza zastępcza.

Projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”

W dniu 27 sierpnia 2020 r. została podpisana umowa Nr 1123 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój lata 2014-2020 – Działanie 2.8.Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnych, PI 9iv: Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, pomiędzy Wojewodą Lubelskim a Miastem Lublin.

W ramach projektu objęto wsparciem **310 rodzin zastępczych** w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (z czego 226 rodzin zastępczych spokrewnionych, 73 rodziny zastępcze niezawodowe i 11 rodzin zastępczych zawodowych).

W ramach projektu zakupiono rodzinom zastępczym i przekazano łącznie:

- 93 sztuki sprzętu komputerowego dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 8 290 sztuk maseczek, 42 400 sztuk rękawiczek, 843 litrów środków dezynfekcyjnych,
- wyposażono 7 miejsc kwarantanny/izolacji.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2020 roku w Lublinie zatrudnionych było **10 koordynatorów** rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na zatrudnienie w 2020 roku wyniosły **563 705,18 zł**.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze **169 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było **268 dzieci**. Odbyli 250 wizyt w środowisku. Uczestniczyli w 546 spotkaniach, w trakcie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 86 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili informacje o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 86 informacji o rodzinach zastępczych.

Oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, ze względu na ogłoszony stan pandemii, odbywały się bez udziału osób z zewnątrz. W niektórych przypadkach pracownicy uczestniczyli w ocenach w formie zdalnej.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów 307 informacji o całości sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

Główne zadania zrealizowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej polegały na:

- rozpoznawaniu sytuacji i potrzeb dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;
- rozpoznawaniu i ocenie jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji;
- motywowaniu i kierowaniu opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno-pedagogicznych, poradni logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, placówek wsparcia dziennego, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, punktu konsultacyjno-doradczego działającego w MOPR w Lublinie itp.) w celu wsparcia rodziny w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju;

- poszukiwaniu pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych;
- motywowaniu, w wyjątkowych przypadkach, opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadałyby ich specjalnym potrzebom;
- motywowaniu dzieci do rozwijania zainteresowań;
- występowaniu do szkół z wnioskami o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi;
- nawiązywaniu kontaktu z jego rodzicami biologicznymi w celu całościowego poznania sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy w sytuacjach trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków;
- udzielaniu wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkują wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych poprzez pokierowanie ich do odpowiednich instytucji;
- motywowaniu do regularnego uczestnictwa w projekcie „Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Monitorowanie sytuacji rodzin zastępczych po ogłoszeniu stanu epidemii odbywało się przede wszystkim telefonicznie (zgodnie z zarządzeniem nr 55 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 28 maja 2020 roku w sprawie obsługi interesantów w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie). W sytuacjach interwencyjnych koordynatorzy wizytowali środowisko z zachowaniem wszelkich norm bezpieczeństwa.
- czynnym udziale w realizacji projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”;
- wsparciu rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w czasie epidemii choroby COVID–19;
- podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- przygotowywaniu i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną zastępczą.

Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

Zgodnie z art. 191 ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków.

Miasto Lublin w skali całego 2020 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla 101 dzieci, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów – w 70 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, zawartych z 27 powiatami). W 2020 roku wydatki na ten cel wynosiły 1 397 927,74 zł³⁸

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2020 roku było 1 dziecko cudzoziemskie, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie powiatu lubartowskiego. Środki na ten cel w wysokości 12 624,00 zł pochodziły z budżetu państwa.

2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.³⁹

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego⁴⁰;
- specjalistyczno–terapeutycznego⁴¹;
- rodzinnego⁴².

Placówka opiekuńczo–wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno–terapeutycznego.

³⁸W tym wydatki na wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe oraz osoby zatrudnione do pomocy przy sprawozdaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

³⁹ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno–terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

⁴⁰ Art. 103. „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

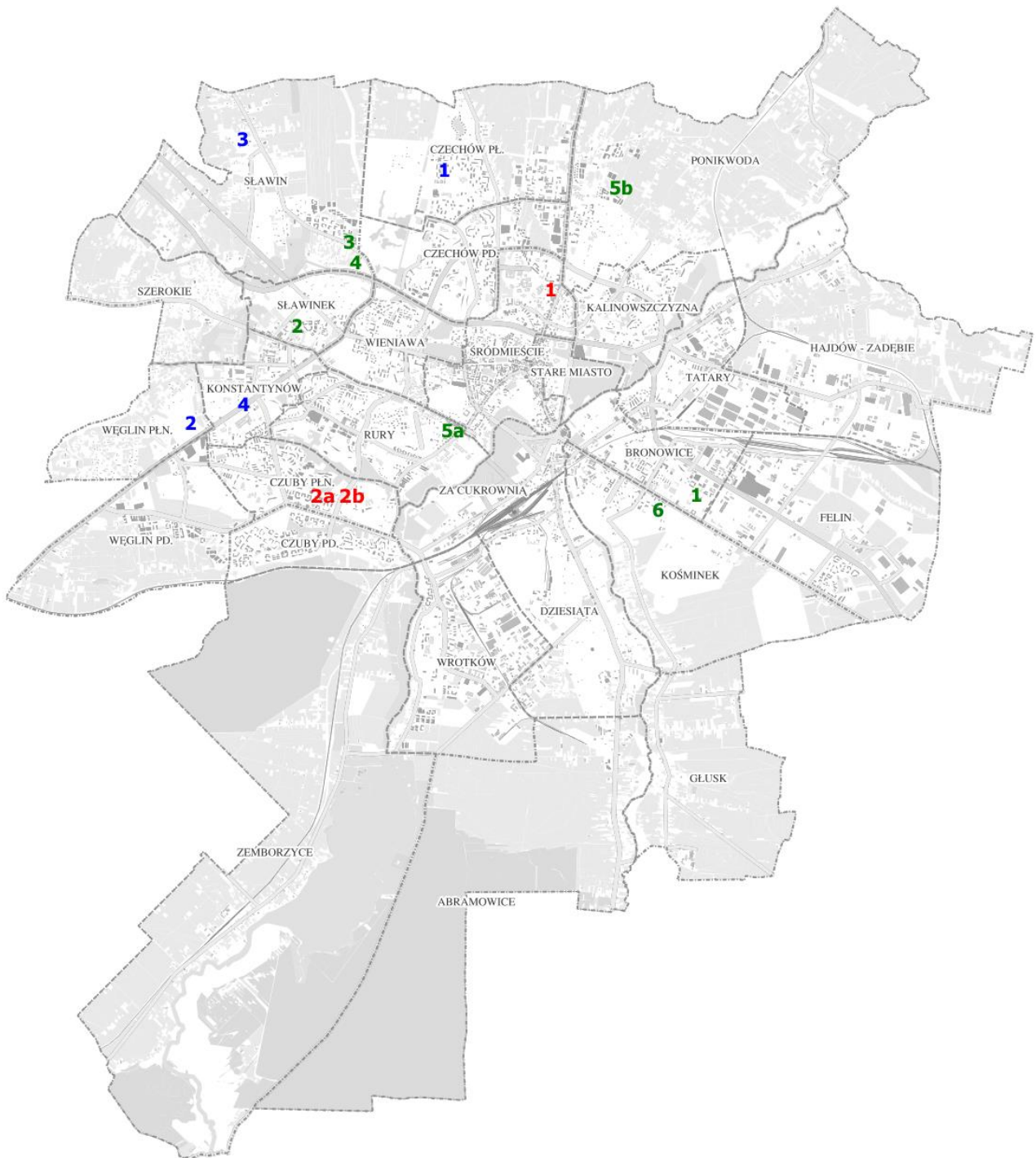
⁴¹ Art. 105. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

⁴² Art. 102. „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2020 roku

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

- 1** - Rodzinny Dom Dziecka - ul. Harnasie 3/26-27
 - 2** - Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - ul. Judyta 47
 - 3** - Rodzinny Dom im. św. Dominika - ul. Kąkolowa 7
 - 4** - Dom im. Matki Weroniki - ul. Romanowskiego 6
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego**
- 1** - Placówki Opiekuńczo-Wychowawcza - Rodzinka I, II, III, IV, V, VI - ul. Pogodna 31
 - 2** - Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12

- 3** - Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21
 - 4** - Dom Rodzinny Nr 3 - ul. Generała Bolesława Ducha 38
 - 5a** - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Gliniana 17/18
 - 5b** - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Strzembosza 1/73
 - 6** - Pogotowie Opiekuńcze - ul. Kosmonautów 51
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego**
- 1** - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka - ul. Sieroca 15
 - 2a** - Dom Młodzieży SOS nr 1 - ul. Jutrzenki 1b
 - 2b** - Dom Młodzieży SOS nr 2 - ul. Jutrzenki 1a

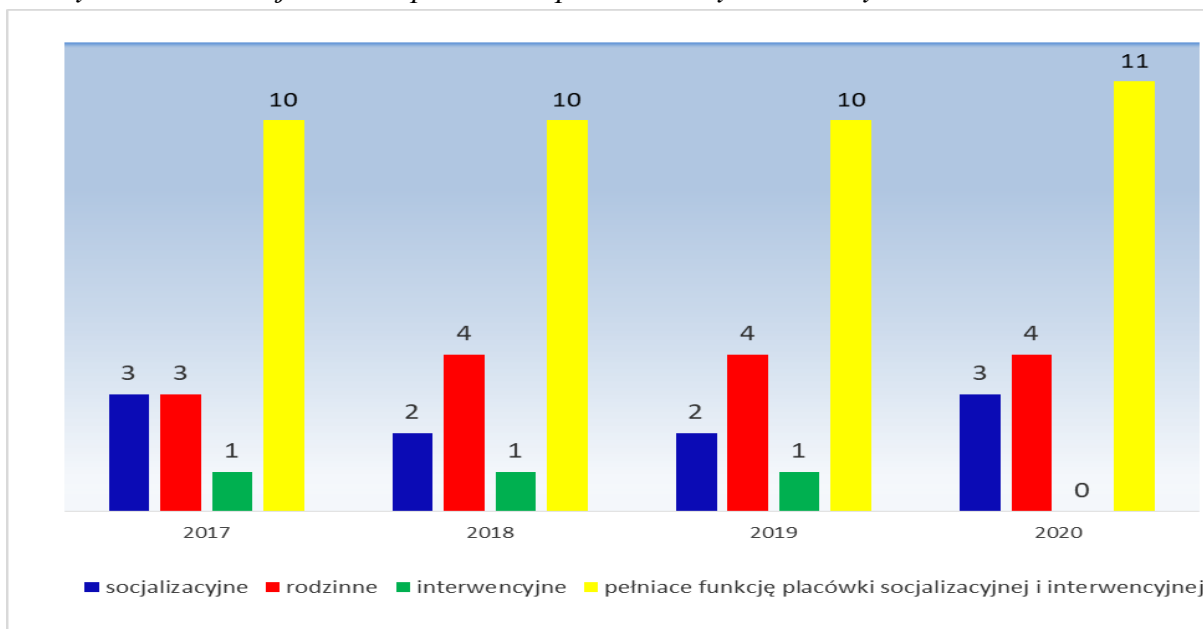
W 2020 roku w Lublinie funkcjonowało **18 placówek opiekuńczo–wychowawczych**.

Były to:

- 1) 3 placówki socjalizacyjne (do 31 sierpnia 2 placówki),
- 2) 4 placówki rodzinne,
- 3) 11 placówek łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej.

Miasto Lublin wg. stanu dzień 31.12.2020 r. prowadziło 13 placówek (1 socjalizacyjną, 1 rodzinną, 11 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną), natomiast podmioty pozarządowe (na podstawie umów zlecających) 5 placówek: 2 placówki socjalizacyjne (Dom Młodzieży SOS nr 1 i Dom Młodzieży SOS nr 2, powstałe w wyniku reorganizacji Domu Młodzieży SOS) i 3 placówki typu rodzinnego (Dom im. Matki Weroniki, Rodzinny Dom im. św. Dominika, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2023 roku.

Wykres 10. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2020

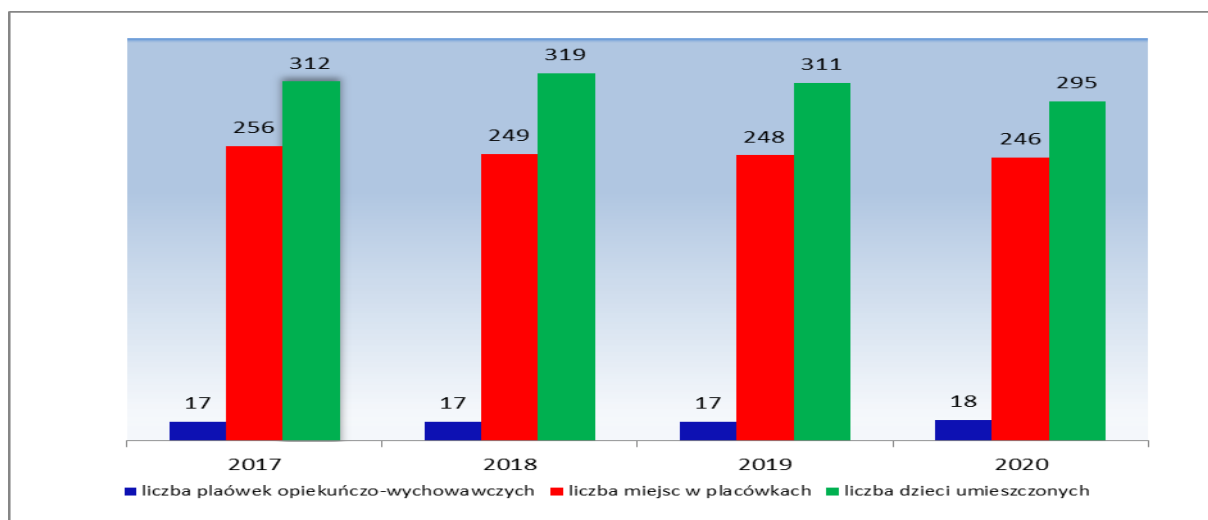
Źródło: Opracowanie własne MOPR

Placówki opiekuńczo–wychowawcze dysponowały łącznie **246⁴³ miejscami**. W ciągu 2020 roku umieszczonych było w nich **295 dzieci**, (w tym **244** dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 91 pochodziło spoza Lublina.

Comiesięcznie przekazywano do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie informacje o liczbie wolnych miejsc w poszczególnych placówkach opiekuńczo–wychowawczych.

⁴³ Od 1 września 2020 roku, w wyniku reorganizacji Domu Młodzieży SOS liczba miejsc w placówce z 30 zmniejszyła się do 14 miejsc w Domu Młodzieży SOS nr 1 i 14 miejsc w Domu Młodzieży SOS nr 2

Wykres 11. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2017-2020

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W 2020 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 710 287,91 zł** (w tym, **1 088 466,50 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 31 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Tabela 26. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	17	17	18	20	20
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 41 i 42)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	13	13	13	15	15
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	4	4	5	5	5
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	249	248	246	242	242
Liczba osób korzystających	5	319	311	295	295	295
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	180	179	187	187	187
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	13 429 667	14 587 690	14 492 909	15 000 000	15 000 000
W tym wydatki samorządu gminnego na placówki opiekuńczo wychowawcze	8	10 945 453	13 389 066	13 536 281	14 000 000	14 000 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Należy wskazać że w 2020 roku zakończono wszystkie prace związane z reorganizacją dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Lublin (Pogotowia Opiekuńczego i Domu Dziecka im. J. Korczaka), mającą na celu dostosowanie tych placówek do wymogów art. 95 ust 3 ustawy. W dniu 15 października 2020 roku Rada Miasta Lublin przyjęła uchwałę nr 721/XXII/2020 w sprawie reorganizacji Pogotowia Opiekuńczego w Lublinie oraz nadania statutów placówkom opiekuńczo-wychowawczym: Interwencyjnej Placówce Opieki nad Dzieckiem w Lublinie i Domowi dla Dzieci „Przyłądek” w Lublinie oraz uchwałę nr 722/XXII/2020 Rady Miasta Lublin w sprawie reorganizacji Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Lublinie oraz nadania statutów placówkom opiekuńczo-wychowawczym: Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1 w Lublinie i Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2 w Lublinie. Uzyskano zezwolenia Wojewody Lubelskiego z dnia 30.12.2020 roku na prowadzenie tych placówek.

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego) funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a właściwym powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2020 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **3 911 261,71 zł**.

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie dzieci z nich pochodzących, a przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2020 roku wyniosły **176 460,81 zł**.⁴⁴ Dodatkowo w 2020 roku Powiat Lubartowski wpłacił na rzecz Miasta Lublin kwotę 50 182,35 zł za pobyt od 31 maja do 30 listopada 2019 roku w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego małoletniej pochodzącej z jego terenu.⁴⁵

Realizacja dodatku wychowawczego w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce typu rodzinnego i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

Od 2016 roku, zgodnie z art. 115 ust. 2a, na każde dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie) przyznawany w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce. Zgodnie z art. 113a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadzonym od 1 lipca 2019 roku na mocy ustawy zmieniającej ustawę o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, na każde dziecko umieszczone w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego do ukończenia 18 roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie). Finansowane z budżetu państwa dodatki są udzielane na wniosek dyrektorów placówek. Przyznanie dodatku następuje w drodze decyzji. Prawo do dodatku ustala się na okres 12 miesięcy. W przypadku braku zmian mających wpływ na prawo do dodatku, ustala się je na okres kolejnych 12 miesięcy z urzędu.

⁴⁴ W tym za grudzień 2019 roku 26 234,00 zł (płatność w styczniu 2020 r.), bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2020 ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2021 r.

⁴⁵ Miasto Lublin toczyło spór o właściwość z Powiatem Lubartowskim, który został rozstrzygnięty na korzyść Miasta Lublin przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Lublinie

W 2020 roku wydatki na dodatek wychowawczy w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce typu rodzinnego i dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego wyniosły łącznie **1 013 876,47 zł**. Wyplacono **2 054** świadczenia na **208** dzieci.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego funkcjonujących w Lublinie 30 dzieci było uprawnionych do tego dodatku. Wyplacono łącznie **298 dodatków** na kwotę **147 299,39 zł** z tego:

- 72 dodatki na kwotę 35 011,66 zł, wyplacono na 9 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu Dziecka;
- 60 dodatków na kwotę 30 000,00 zł, wyplacono na 5 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu im. Serca Jezusa;
- 71 dodatków na kwotę 35 067,29 zł, wyplacono na 7 dzieci uprawnionych z Domu im. Matki Weroniki;
- 95 dodatków na kwotę 47 220,44 zł, wyplacono na 9 dzieci uprawnionych z Rodzinnego Domu im. św. Dominika.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku w wymienionych wyżej placówkach:

- 1 stycznia 2020 roku było uprawnionych 24 dzieci (prawo do dodatku ustalono z urzędu);
- w ciągu roku przybyło 6 dzieci uprawnionych;
- 6 dzieci opuściło placówki;
- na dzień 31.12.2020 r. uprawnionych do dodatku było 24 dzieci;
- wpłynęło łącznie 6 wniosków od dyrektorów placówek;
- wydano 27 decyzji przyznających dodatek.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego funkcjonujących w Lublinie, w związku z artykułem 113a ustawy, 178 dzieci było uprawnionych do dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego. Wyplacono łącznie **1 756 dodatków** na kwotę **866 577,08 zł** z tego:

- 141 dodatków na kwotę 69 773,11 zł, wyplacono na 16 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka I;
- 114 dodatków na kwotę 56 612,36 zł, wyplacono na 11 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka II;
- 92 dodatki na kwotę 45 8,81 zł, wyplacono na 9 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka III;
- 69 dodatków na kwotę 33 341,40 zł, wyplacono na 8 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka IV;
- 134 dodatki na kwotę 66 721,32 zł, wyplacono na 13 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka V;
- 93 dodatki na kwotę 46 145,17 zł, wyplacono na 11 dzieci uprawnionych z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Rodzinka VI;
- 72 dodatki na kwotę 34 87,87 zł, wyplacono na 6 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 1;

- 112 dodatków na kwotę 55 204,08 zł, wypłacono na 11 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 2;
- 120 dodatków na kwotę 60 000 zł, wypłacono na 10 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 3;
- 116 dodatków na kwotę 57 326,20 zł, wypłacono na 11 dzieci uprawnionych z Domu Rodzinnego Nr 4;
- 224 dodatki na kwotę 109 792,01 zł, wypłacono na 25 dzieci uprawnionych z Domu Dziecka im. Janusza Korczaka
- 335 dodatków na kwotę 165 396,64 zł, wypłacono na 37 dzieci uprawnionych z Pogotowia Opiekuńczego;
- 134 dodatki na kwotę 65 758,11 zł, wypłacono na 14 dzieci uprawnionych z Domu Młodzieży SOS nr 1 i nr 2 (do 31 sierpnia Dom Młodzieży SOS).

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku w wymienionych wyżej 14 placówkach typu socjalizacyjnego i interwencyjnego:

- w styczniu 2020 roku było uprawnionych 145 dzieci;
- w ciągu roku przybyło 31 dzieci uprawnionych;
- 16 dzieci opuściło placówki;
- 141 dzieci było uprawnionych w grudniu 2020 roku;
- wpłynęło łącznie 51 wniosków od dyrektorów placówek;
- wydano 162 decyzje przyznające dodatek.

Realizacja Świadczenia „Dobry start”

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” zmienionego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061 i z 2019 r. poz. 1343), świadczenie dobry start (300 zł) przysługuje raz w roku w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20. roku życia; lub przez dziecko lub osobę uczącą się 24. roku życia w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Zgodnie z §7 rozporządzenia na każde dziecko umieszczone w pieczy zastępczej świadczenie dobry start przysługuje wyłącznie odpowiednio rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Ustalenie prawa do świadczenia dobry start oraz jego wypłata następują na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej. W okresie od 1 sierpnia do 30 listopada pracownicy Sekcji przyjmowali i rozpatrywali wnioski dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie. Dyrektorzy 18 placówek opiekuńczo – wychowawczych złożyli łącznie **180 wniosków**. Wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie.

W 2020 roku na realizację świadczenia „Dobry start” dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie wydano **54 600 zł**. W 2020 roku **wypłacono 182 świadczenia** (w tym 2 świadczenia za 2019 rok):

- Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Rodzinka I-VI – 65 wniosków,
- Domy Rodzinne Nr 1-4 – 39 wniosków,
- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka – 18 wniosków,

- Pogotowie Opiekuńcze – 23 wnioski,
- Rodzinny Dom Dziecka – 3 wnioski,
- Rodzinny Dom im. Serca Jezusa – 5 wniosków,
- Dom im. Matki Weroniki – 5 wniosków,
- Rodzinny Dom im. Św. Dominika – 4 wnioski,
- Dom Młodzieży SOS nr 1 – 9 wniosków,
- Dom Młodzieży SOS nr 2 – 9 wniosków.

Wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie.

Projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”

W dniu 27 sierpnia 2020 r. została podpisana umowa Nr 1123 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój lata 2014-2020 – Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnych, PI 9iv: Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym pomiędzy Wojewodą Lubelskim a Miastem Lublin. W ramach projektu objęto wsparciem **18 placówek opiekuńczo-wychowawczych** w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 (w tym 4 placówki typu rodzinnego, 3 placówki typu socjalizacyjnego oraz 11 placówek łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną). W ramach projektu zakupiono dla pracowników i wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i przekazano łącznie:

- 84 sztuki sprzętu komputerowego z oprogramowaniem dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 102 sztuki sprzętu multimedialnego dla dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 4070 sztuk maseczek, 18 350 sztuk rękawiczek, 317 litrów środków dezynfekcyjnych,
- wyposażono 11 miejsc kwarantanny/izolacji.

Ponadto po ogłoszeniu w kraju w marcu 2020 roku stanu epidemii COVID-19 pracownicy MOPR wspierali dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez przekazywanie wytycznych Ministerstwa Zdrowia i Sanepid-u. Sytuacja w placówkach opiekuńczo-wychowawczych była cały czas monitorowana poprzez codzienne raporty o stanie placówki przesyłane przez dyrektorów oraz rozmowy telefoniczne, dotyczące ogólnej sytuacji w placówkach, potrzeb zgłaszanych przez dyrektorów, stanu zdrowia wychowanków i pracowników placówek, nauki zdalnej uczniów, organizowania czasu wolnego wychowankom.

Potrzeby i rekomendacje w zakresie systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Celem rozwijania systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej miejsc w pieczy zastępczej. Należy zmierzać do tego, by dzieci poniżej 10 roku życia były umieszczane w pieczy rodzinnej. Wzrastające potrzeby w tym zakresie wskazują na celowość pozyskiwania kandydatów do pełnienia roli opiekunów zastępczych. Zgodnie z art. 44 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej

niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny. Pozyskanie trenera uprawnionego do prowadzenia szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze jest istotną potrzebą systemu pieczy zastępczej. Istotne jest także kontynuowanie i rozwijanie zadań zmierzających do udzielenia szerokiego wsparcia istniejącym rodzinom zastępczym i umieszczonych w nich dzieciom.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach z wykorzystaniem możliwości finansowania ze środków pozabudżetowych. Obecnie zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych oraz dzieci w nich przebywających w zakresie uczestnictwa w szkoleniach, warsztatach, indywidualnych zajęciach wyrównujących wiedzę, czy grupach wsparcia. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze zapotrzebowanie na konkretne szkolenia będą one realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.

Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku umieszczenia w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. W kolejnych latach, z uwagi na rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest istotną formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2021 środki na zatrudnienie 10 koordynatorów. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zaspakaja potrzeby lubelskich rodzin zastępczych. Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 10 koordynatorów wynosi 150. W perspektywie kolejnych lat, może pojawić się potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych. Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

Z uwagi na zwiększającą się liczbę dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności istnieje potrzeba utworzenia specjalistycznej rodziny zastępczej. Niestety pomimo podejmowanych działań obecnie nie ma kandydatów do pełnienia tej funkcji.

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać utrzymywanie wysokiego standardu opieki, systematyczne organizowanie różnorodnych form aktywności stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, oraz doskonalenie zawodowe kadry pracującej z dziećmi. Istotne jest także zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z sądami.

W ramach tej współpracy ważne jest przyspieszenie procedur normowania statusu prawnego dzieci oraz właściwe określanie w postanowieniach sądu typu placówek, w których mają być umieszczone dzieci.

Miasto Lublin posiada dobrze rozwiniętą bazę placówek opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie placówki spełniają standardy określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2020 roku zostały przeprowadzone prace związane z reorganizacją dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Lublin i jednej placówki prowadzonej na zlecenie Miasta Lublin, mającą na celu dostosowanie tych placówek do wymogów art. 95 ust 3 ustawy. Reorganizacja Domu Młodzieży SOS zakończyła się 31 sierpnia 2020 r. Natomiast w dniu 15 października 2020 roku Rada Miasta Lublin przyjęła uchwałę nr 721/XXII/2020 w sprawie reorganizacji Pogotowia Opiekuńczego w Lublinie oraz nadania statutów placówkom opiekuńczo-wychowawczym: Interwencyjnej Placówce Opieki nad Dzieckiem w Lublinie i Domowi dla Dzieci „Przyłądek” w Lublinie oraz uchwałę nr 722/XXII/2020 Rady Miasta Lublin w sprawie reorganizacji Domu Dziecka im. Janusza Korczaka w Lublinie oraz nadania statutów placówkom opiekuńczo-wychowawczym: Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1 w Lublinie i Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2 w Lublinie. Uzyskano zezwolenia Wojewody Lubelskiego z dnia 30.12.2020 roku na prowadzenie tych placówek.

Należy podkreślić, że kadra placówek opiekuńczo-wychowawczych działających w Lublinie posiada wysokie kwalifikacje zawodowe.

Ze względu na stale zwiększającą się liczbę dzieci o specyficznych potrzebach (np. z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnością intelektualną), które powinny zostać objęte pieczą zastępczą, należy podjąć działania zmierzające do utworzenia w najbliższych latach placówki specjalistyczno-terapeutycznej.

3. Usamodzielnienia

Osoby opuszczające po osiągnięciu pełnoletności, pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) oraz inne placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy) zostają objęte przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Osoby usamodzielniane objęte są pomocą :

1. pieniężną na usamodzielnienie;
2. pieniężną na kontynuowanie nauki, którą przyznaje się na czas nauki szkolnej, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia;
3. na zagospodarowanie udzielaną w formie rzeczowej lub pieniężnej;

4. w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
5. w uzyskaniu zatrudnienia.

Ponadto osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą, zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Przyznanie pomocy oraz jej wysokość zależą od okresu pobytu wychowanka w pieczy zastępczej, rodzaju pieczy zastępczej, od uzyskiwanych dochodów, zaangażowania w realizację indywidualnego programu usamodzielnienia opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Zasady udzielania pomocy w usamodzielnieniu określone są w:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ((Dz. U. z 2020 r., poz. 821 i z 2021 r. poz. 159),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. Poz. 1876 z późn. zm.),
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954) – dot. osób, które opuściły placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,
- rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz.U. z 2018 r. poz. 822).

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2020 znajdowało się łącznie **512 usamodzielnianych** wychowanków, z czego:

- 311 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej⁴⁶,
- 201 wychowanków z 66 placówek⁴⁷.

Indywidualnymi programami usamodzielnienia objęto 442 wychowanków (ponad 86,32% wszystkich usamodzielnianych wychowanków). W roku 2020 proces usamodzielnienia rozpoczęło 87 osób, 20 osób z placówek i 67 z rodzin zastępczych. Osobom tym został wyznaczony opiekun usamodzielnienia.

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2020 roku **754 710,52 zł**.

⁴⁶ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

⁴⁷ Z czego 51 osób to wychowankowie z 31 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej tj. domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakład u poprawczego, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę i młodzieżowego ośrodka wychowawczego.

Tabela 27. Wydatki na usamodzielnienia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ⁴⁸
	Rok 2018	Rok 2019		
Usamodzielnianie wychowanków z placówek - wydatki ogółem	447 942,10	344 858,53	292 840,55	300 000,00
Usamodzielnianie wychowanków z rodzin zastępczych – wydatki ogółem	570 701,99	537 519,48	461 869,97	500 000,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Powody zmniejszenia wydatków na usamodzielnienie:

- mniejsza liczba usamodzielnianych wychowanków kontynuuje naukę,
- osoby po osiągnięciu pełnoletności przebywają nadal w rodzinach zastępczych (świadczenie dla rodzin zastępczych jest wyższe od świadczenia na kontynuowanie nauki).⁴⁹

Najważniejsze problemy związane z procesem usamodzielnienia:

- trudności związane z aktywizacją młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- nierealizowanie przez wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia w zakresie planu kontynuowania nauki (w szczególności częste powtarzanie semestrów, zmiany szkół na tym samym poziomie kształcenia, co jest skutkiem nieregularnego uczęszczania na zajęcia szkolne oraz nieprzygotowywania się do zajęć),
- nieinformowanie przez wychowanków o zmianie sytuacji życiowej np. przerwanie nauki, zmiana miejsca zamieszkania, podjęcie pracy, toczące się postępowanie karne,
- zbyt małe zaangażowanie wychowanków w prawidłowe realizowanie procesu usamodzielnienia, skupienie się jedynie na przysługujących formach pomocy finansowej,
- zbyt małe zaangażowanie we współpracę na rzecz usamodzielnianych wychowanków ze strony szkół, do których uczęszczają wychowankowie,
- nieterminowe przekazywanie dokumentacji w sprawie wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia,
- niedostrzeganie przez wychowanków konieczności ekonomicznego usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej, powielanie negatywnych wzorców rodziny pochodzenia,
- niejednakowe wysokości pomocy na kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

⁴⁸ Potrzeby w roku 2021 zostały wykazane zgodnie z planem finansowym przyjętym uchwałą budżetową na rok 2021 przez Radę Miasta Lublin.

⁴⁹ Średnia wartość 1 wypłaconego świadczenia na kontynuowanie nauki w roku 2020 wyniosła 519,24 zł, natomiast świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej niezawodowej i rodzinie zastępczej zawodowej wynosi 1 052,00 zł miesięcznie, a w rodzinie zastępczej spokrewnionej 694,00 zł miesięcznie.

Propozycje rozwiązań istniejących problemów:

- dalsza współpraca z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz rodzinami zastępczymi pod kątem przygotowywania wychowanków do życia po opuszczeniu placówki (proces usamodzielnienia rozpoczyna się z chwilą wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia, a nie z chwilą opuszczenia placówki bądź rodziny zastępczej),
- dalsza aktywizacja młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych oraz pomoc w uzyskaniu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin,
- kierowanie wychowanków do uczestnictwa w projektach przeznaczonych dla młodzieży niepracującej i nieшкоującej się oraz w innych projektach przeznaczonych dla osób pełnoletnich celem zwiększenia szans na rynku pracy,
- informator „Bezpieczny start” skierowany do osób usamodzielnianych opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz opiekunów usamodzielnienia. W 2020 roku przygotowano nowy informator, który został wydany w nakładzie 200 egz. i przekazany wychowankom wchodzącym w proces usamodzielnienia, a także przesłany do placówek, w których przebywają osoby pochodzące z Lublina (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i zakłady poprawcze).

Bardzo istotną formą wsparcia w usamodzielnieniu wychowanków są mieszkania chronione. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2020 dysponowało 7 mieszkaniami chronionymi (25 miejsc). W 2020 r. 15 osób złożyło wnioski o przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym, z czego 8 osób złożyło taki wniosek po raz pierwszy, z tego w przypadku: 3 wniosków wydano decyzję odmowną, 1 wniosek został rozpatrzony w styczniu 2021 r. Pozostałe wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.

W ciągu roku oceny z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym łącznie skorzystały 22 osoby (12 z placówek i 10 z rodzin zastępczych).

Szczegółowe formy pomocy finansowej udzielanej osobom w procesie usamodzielniania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2018	Rok 2019			
USAMODZIELNIENIE					
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA					
Liczba osób	1	454	448	442	450
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Liczba osób	2	113	101	90	110
Kwota świadczeń w złotych	3	570 702	537 519	461 870	500 000
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)					

POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	4	22	17	16	20
Kwota świadczeń w złotych	5	100 718	75 984	79 803	91 082
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	6	95	88	77	75
Kwota świadczeń w złotych	7	418 405	423 687	347 373	364 263
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	8	30	20	19	24
Kwota świadczeń w złotych	9	51 579	37 848	34 694	44 655
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE					
Liczba osób	10	62	50	58	60
Kwota świadczeń w złotych	11	384 661	289 348	249 118	237 285
W TYM: (od poz. 12 do poz. 17)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	12	26	15	15	13
Kwota świadczeń w złotych	13	172 135	98 881	97 147	72 662
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	14	43	37	35	33
Kwota świadczeń w złotych	15	173 948	165 235	129 893	140 233
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	16	23	16	13	14
Kwota świadczeń w złotych	17	38 578	25 232	22 078	24 390
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST. 1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób		13	14	12	13
Kwota świadczeń w złotych		63 281	55 511	44 251	62 715
W TYM: (od poz. 20 do poz. 25)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	18	1	4	2	3
Kwota świadczeń w złotych	19	5 166	10 578	3 526	13 486
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	20	11	11	7	9
Kwota świadczeń w złotych	21	51 227	32 592	24 858	36 922
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	22	2	5	6	4
Kwota świadczeń w złotych	23	6 888	12 341	15 867	12 307

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Potrzeby i rekomendacje w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków

Właściwa realizacja ról społecznych i zawodowych przez młodzież opuszczającą pieczę zastępczą zależy w dużej mierze od skuteczności udzielanej jej pomocy w procesie usamodzielnienia. Rekomenduje się kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia wszystkich należnych świadczeń pieniężnych dla uprawnionych osób usamodzielnianych. Podejmowane będą także różnorodne formy wsparcia pozafinansowego, jak np.: pomoc w przygotowaniu i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, czy w planowaniu ścieżki edukacyjnej, przy wykorzystaniu dostępnych projektów dedykowanych osobom usamodzielnianym.

Za najistotniejsze potrzeby pozafinansowe w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2020 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- dalsze motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);
- zapewnienie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta (dot. wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin – wykazy zaakceptowane w dniu 1 grudnia 2017 r. i 19 grudnia w 2019 r. W 2020 roku nie był tworzony kolejny wykaz;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomocy prawnej zgodnie z indywidualnymi potrzebami wychowanków.

XIII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

Dział ds. domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia realizuje zadania w głównej mierze w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej podejmując działania w celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Działania podejmowane przez pracowników Działu mają na celu udzielenie wsparcia osobom wymagającym pomocy w zaspokajaniu ich niezbędnych potrzeb. Realizacja tych działań polega na korzystaniu z zasobów instytucjonalnych tj. ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej czy też mieszkań chronionych. Dział sprawuje również nadzór merytoryczny nad wskazanymi jednostkami.

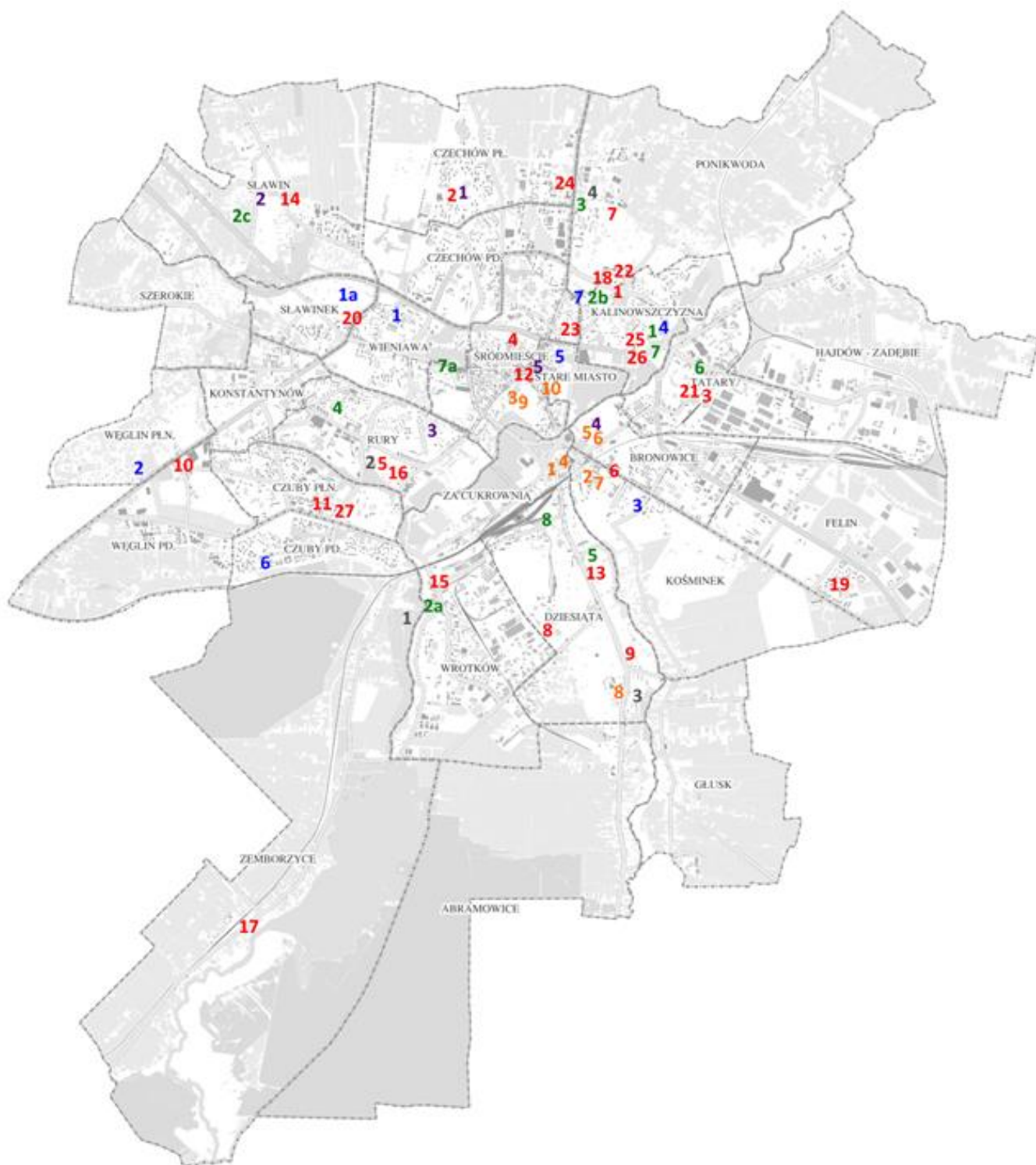
W zakresie zadań realizowanych przez Dział w szczególności wpisane jest kierowanie, umieszczanie i ustalanie opłat za pobyt w domach pomocy społecznej, kierowanie i ustalanie opłat za pobyt i usługi świadczone w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych oraz realizacja umów zawartych przez Miasto Lublin z organizacjami pozarządowymi na prowadzenie domu pomocy społecznej i ośrodków wsparcia. Ponadto Dział współpracuje z innymi komórkami Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz innymi instytucjami zajmującymi się pomocą i wsparciem rodziny oraz organizacjami pozarządowymi.

W roku 2020 w Dziale ds. domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia wydanych zostało 7 556 decyzji administracyjnych.

W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie sprawował nadzór nad działalnością 7 domów pomocy społecznej, 54 placówek (w tym 49 ośrodków wsparcia).

Na mapie nr 4 przedstawiono system funkcjonujących w Mieście Lublin placówek.

Mapa 4. Domy pomocy społecznej, placówki i ośrodki wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2020 roku

Domy Pomocy Społecznej

- 1 - DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 1a - Filia DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Miernicza 10
- 2 - DPS „Betania” w Lublinie, Al. Kraśnicka 223
- 3 - DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4 - DPS „Kalina” w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5 - DPS im. Wiktorii Michelisowej w Lublinie, ul. Archidiakońska 7
- 6 - Dom Pomocy Społecznej im. Św. Jana Pawła II, ul. Ametystowa 22
- 7 - Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

- 1 - ŚDS „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84
- 2a - ŚDS „Mozaika” Oddział Nr II, ul. Nałkowskich 78
- 2b - ŚDS „Mozaika” Oddział Nr III, ul. Lwowska 28
- 2c - ŚDS „Mozaika” Oddział I, ul. Zbożowa 22A
- 3 - ŚDS „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 4 - ŚDS „Roztocze”, ul. Wallenroda 2a
- 5 - ŚDS „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 6 - ŚDS „Serce”, ul. Gospodarzca 32
- 7 - ŚDS „Mefazja”, ul. Towarowa 19
- 7a - Filia ŚDS „Mefazja” - „MEMORY”, al. Raclawickie 22
- 8 - ŚDS „Akademia Artystyczna”, ul. Wyścigowa 31

Kluby samopomocy

- 1 - Klub Samopomocy „Przystań”, ul. Nałkowskich 78
- 2 - Klub Samopomocy „Galeria”, ul. Pozytywistów 16
- 3 - Klub Samopomocy „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 4 - Klub Samopomocy „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65

Ośrodki Wsparcia dla Seniorów

- 1 - Centrum Usług Socjalnych, ul. Lwowska 28
- 2 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 1, ul. Poturzyńska 1
- 3 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 2, ul. Gospodarzca 7
- 4 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 3, ul. Niecała 16
- 5 - Centrum Dniennego Pobytu dla Seniorów nr 4, ul. Pozytywistów 16
- 6 - Klub Seniora „Pogodna”, ul. Droga Męczenników Majdanka 25
- 7 - Klub Seniora „Owocowa”, ul. Owocowa 6
- 8 - Klub Seniora „Róży Wiatrów”, ul. Róży Wiatrów 9
- 9 - Klub Seniora „Pod Świerkami”, ul. Tuwima 5
- 10 - Klub Seniora „Roztocze”, ul. Roztocze 1
- 11 - Klub Seniora „Ruta”, ul. Jana Pawła II 11
- 12 - Klub Seniora „Śródmięcie”, ul. Narutowicza 6
- 13 - Klub Seniora „Dziesiąta”, ul. Kunickiego 128/130

- 14 - Klub Seniora „Sławin”, ul. Sławinkowska 50
- 15 - Klub Senior + „Centrum Aktywizacji”, ul. Nałkowskich 108
- 16 - Klub Seniora „Pozytywistów”, ul. Pozytywistów 16
- 17 - Klub Seniora „Nad Zalewem”, ul. Krężnicka 156
- 18 - Klub Seniora „Kalina”, ul. Lwowska 28
- 19 - Klub Seniora „Felin”, ul. Zygmunta Augusta 15
- 20 - Klub Seniora „Sławinek”, Al. Warszawska 31
- 21 - Klub Aktywnych Kobiet, Al. Gospodarzca 7
- 22 - Klub Seniora „Senior Montessori”, ul. Lwowska 28
- 23 - Klub Seniora „Przy Zamku”, ul. Ruska 15
- 24 - Świetlica dla Seniorów, ul. Bursaki 17
- 25 - Ośrodek Wsparcia o charakterze Rodzinnych Domów „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84
- 26 - Środowiskowy Ośrodek Wsparcia „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84
- 27 - Dzienny Dom „Senior +” ul. Jana Pawła II 11

Schroniska i domy dla bezdomnych

- 1 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn z usługami opiekuńczymi, ul. Młyńska 10
- 2 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 3 - Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32
- 4 - Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 8
- 5 - Schronisko dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3
- 6 - Ogrzewalnia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3 A
- 7 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 8 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicka 2 F
- 9 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Dolna Panny Marii 32
- 10 - Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Prymasa Wyszyńskiego 2

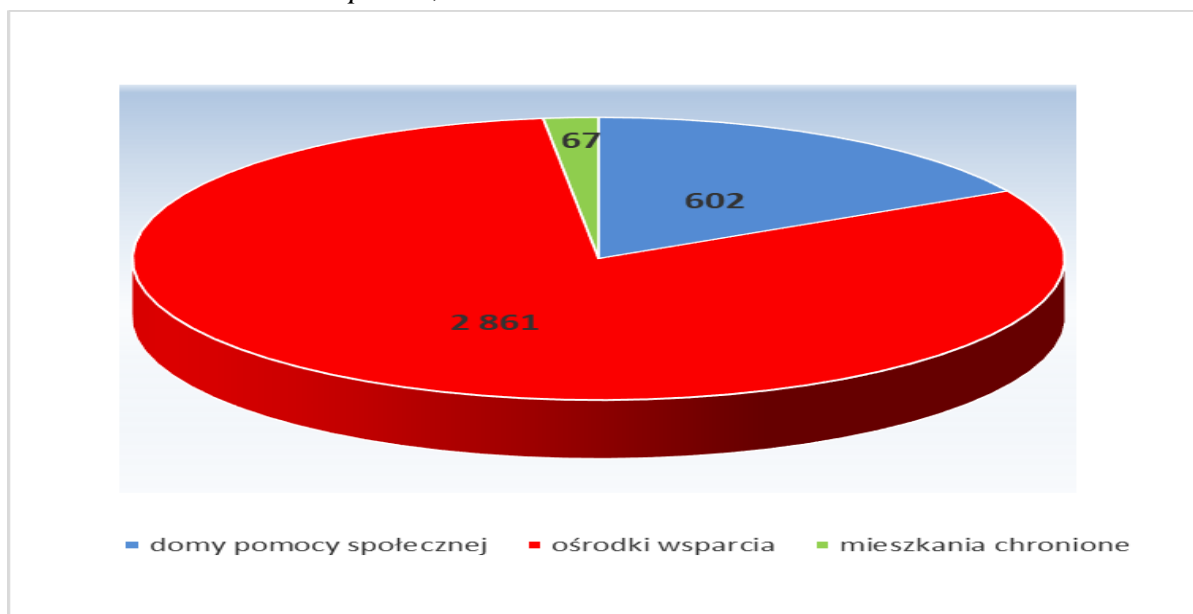
Ośrodki Wsparcia dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną

- 1 - Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Poturzyńska 1
- 2 - Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin”, ul. Zbożowa 22A

Inne ośrodki wsparcia

- 3 - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Chmielewskiego 9
- 4 - Dom dla Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, ul. Bronowicka 35
- 5 - Jadłodajnia, ul. Zielona 3

Wykres 11. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2020 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR

1. Domy pomocy społecznej

Domy Pomocy Społecznej na terenie Miasta Lublin zapewniają właściwy zakres usług, który jest zgodny ze standardami określonymi dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby mieszkańca domu.

Wśród Domów Pomocy Społecznej zlokalizowanych na terenie naszego Miasta, pięć z nich przeznaczonych jest dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób przewlekle somatycznie chorych. Są to:

- DPS przy ul. Kalinowszczyzna 84,
- DPS przy ul. Archidiakońskiej 7,
- DPS przy Al. Kraśnickiej 223,
- DPS przy ul. Ametystowej 22,
- PDPS przy ul. Dolińskiego 1.

Jeden Dom, usytuowany przy ul. Kosmonautów 78, przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych fizycznie. Ponadto jeden Dom, mieszczący się przy ul. Głowackiego 26, jest przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych, natomiast jego filia funkcjonująca przy ul. Mierniczej 10 jest przeznaczona dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w lubelskich domach pomocy społecznej w roku 2020 wynosił **4 731,18 zł**.

Koszty utrzymania w poszczególnych domach pomocy społecznej przedstawiały się następująco:

1. Dom Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty przy ul. Głowackiego 26 – 4 623,19 zł;
2. Dom Pomocy Społecznej „Kalina” przy ul. Kalinowszczyzna 84 – 4 623,01 zł;
3. Dom Pomocy Społecznej im. W. Michelisowej przy ul. Archidiakońskiej 7 – 4 741,22 zł;
4. Dom Pomocy Społecznej dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie przy ul. Kosmonautów 78 – 4 854,24 zł;
5. Dom Pomocy Społecznej „Betania” przy al. Kraśnickiej 223 – 4 561,00 zł;
6. Dom Pomocy Społecznej z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej 22 – 5 373,85 zł;
7. Prawosławny Dom Pomocy Społecznej Diecezji Lubelsko – Chełmskiej przy ul. Dolińskiego 1 – 4 341,74 zł.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku na umieszczenie w tych placówkach oczekiwało łącznie **269** osób, w tym:

- w DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie – 16 osób.
- w DPS „Kalina” w Lublinie – 105 osób,
- w DPS im. Wiktorii Michelisowej w Lublinie – 15 osób,
- w DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie – 24 osoby,
- w DPS „Betania” w Lublinie – 65 osób,
- w DPS im. Św. Jana Pawła II – 29 osób,
- w Prawosławnym DPS Diecezji Lubelsko - Chełmskiej – 15 osób.

Tabela 29. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ (w tym rodzinne)						
Liczba placówek	1	7	7	7	7	7
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	6	6	6	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	625	625	632	621	621
Liczba osób korzystających	5	758	747	602	602	602
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	28 305 857	33 107 220	46 031 803	34 503 450	34 503 450

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Niezależnie od typu Domu, zakres usług jaki jest świadczony na rzecz mieszkańców ma na celu zabezpieczenie ich potrzeb bytowych poprzez zapewnienie miejsca zamieszkania, wyżywienia, niezbędnej odzieży i obuwia oraz utrzymania czystości. W zakresie usług opiekuńczych udzielana jest pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, pomoc w pielęgnacji oraz w załatwianiu spraw osobistych, którą świadczą pielęgniarki, opiekunowie, pokojowe, psycholodzy, lekarze pierwszego kontaktu i inni specjaliści, w tym psychiatrzy. W ramach usług wspomagających mieszkańcy mają możliwość uczestnictwa w terapii zajęciowej rozwijającej ich zainteresowania, umożliwiającej aktywizację społeczną i psychiczną i podnoszącej ich sprawność. Ponadto personel placówki prowadzi działania mające na celu aktywizowanie osób tam zamieszkujących. Mieszkańcom zapewniona jest także posługa kapłańska i możliwość uczestnictwa w nabożeństwach. Ponadto domy pomocy społecznej prowadzą działania mające na celu zaspokajanie potrzeb kulturalnych oraz stymulowanie nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i społecznością lokalną.

W domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Miasta Lublin mieszkańcy zamieszkują są w pokojach jedno i wieloosobowych, w większości wyposażonych w łazienki. Zapewnione jest również całodzienne wyżywienie uwzględniające zalecenia lekarza prowadzącego i dietetyka.

Każdy dom dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i jest pozbawiony barier architektonicznych.

Sekcja ds. domów pomocy społecznej w ramach pracy Działu realizuje zadania określone ustawą o pomocy społecznej w szczególności w zakresie kierowania do domów pomocy społecznej osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w środowisku.

W ramach powyższego zadania pracownicy Sekcji przygotowawali projekty decyzji administracyjnych kierujących, decyzji umieszczających oraz decyzji ustalających odpłatność

w domach pomocy społecznej. W przypadku braku wolnych miejsc dla mieszkańców naszego miasta w domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Lublina, podejmowano działania mające na celu zabezpieczenie potrzeb osób wymagających całodobowej opieki poprzez wskazanie DPS-u odpowiedniego typu zlokalizowanego najbliżej miejsca zamieszkania osoby, która potrzebuje tej formy wsparcia, posiadającego wolne miejsca. W tym zakresie pracownicy Sekcji ds. domów pomocy społecznej współpracowali z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej w tym z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie na terenie innych powiatów. W związku z brakiem wolnych miejsc w DPS na terenie Miasta Lublin systematycznie prowadzona jest lista osób oczekujących na umieszczenie w tych domach. Pracownicy realizowali także procedury mające na celu przeniesienie mieszkańców DPS deklarujących wolę zamieszkania w innym domu pomocy społecznej.

Ponadto pracownicy Sekcji prowadzili postępowania administracyjne mające na celu ustalenie osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności oraz ustalenie wysokości opłat jakie mają ponosić z tytułu umieszczenia członków ich rodziny w DPS. W związku z tym zawierane były umowy cywilnoprawne z osobami zobowiązanymi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie.

Sytuacja związana z ogłoszeniem stanu pandemii wirusa SARS-CoV-2 na terenie kraju znacząco wpłynęła na funkcjonowanie domów pomocy społecznej z terenu Miasta Lublin. W trosce o zdrowie i życie mieszkańców i pracowników Domów od marca 2020 r. zapadła decyzja o zakazie wyjść mieszkańców poza teren Domów oraz wstępu osobom postronnym na teren tych placówek. Zakaz wstępu dotyczył również członków rodzin mieszkańców DPS. Jednocześnie udostępnione były inne formy kontaktów mieszkańców z rodzinami tj. poprzez rozmowy telefoniczne i spotkania online. W okresie letnim, wraz z częściowym zmniejszeniem obostrzeń związanych z pandemią, mieszkańcy mieli możliwość osobistych spotkań z rodzinami w ogrodach lub innych miejscach na świeżym powietrzu na terenie DPS.

W ramach nadzoru nad Domami Pomocy Społecznej zlokalizowanymi na terenie Miasta, pracownicy Sekcji z uwagi na pandemię SARS-CoV-2 nie przeprowadzali wizytacji w placówkach. Nadzór nad powyższymi placówkami sprawowany był poprzez analizy sprawozdań składanych przez Domy w tut. Ośrodku. Ponadto pracownicy Sekcji na bieżąco współpracowali z kierownictwem i pracownikami domów pomocy społecznej w celu zabezpieczenia potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających mieszkańców Domów. W szczególności w związku z koniecznością zminimalizowania ryzyka zakażenia i rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 pracownicy Działu na bieżąco monitorowali stan zabezpieczenia Domów w środki ochrony osobistej oraz sprzęt niezbędny do walki z COVID-19 a także zabezpieczenie placówek w kadrę niezbędną do utrzymania ciągłości pracy. W związku z powyższym pracownicy tut. działu przygotowywali zapotrzebowania Domów na środki niezbędne do zabezpieczenia placówek przed rozprzestrzenieniem się koronawirusa oraz wnioskowali do innych instytucji tj. Wydziału Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin, Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie o przekazanie stosownych środków zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami.

Ponadto pracownicy tut. Działu m.in. przygotowali wniosek do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie o udzielenie grantu w ramach projektu pn.: „Wsparcie działań

związanych z przeciwdziałaniem skutkom rozprzestrzeniania się pandemii COVID- 19 w domach pomocy społecznej” dla 6 domów pomocy społecznej dla, których organem prowadzącym jest Prezydent Miasta Lublin na kwotę 3 811 667,50 zł.

Rekomendacje:

- z uwagi na starzejące się społeczeństwo a co za tym idzie wzrost zapotrzebowania na instytucjonalne formy całodobowej opieki wskazanym jest kontynuowanie systematycznych działań zmierzających do zwiększenia dostępności tego typu placówek;
- w związku z zakończeniem prac remontowych po pożarze w 2019 r. w Domu Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty oraz powrotem mieszkańców tego Domu należy prowadzić działania mające na celu umieszczenie w domach pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin osób oczekujących w kolejce zgodnie z liczbą wolnych miejsc;
- okres pandemii koronawirusa wpłynął znacząco na funkcjonowanie domów pomocy społecznej. W celu zabezpieczenia mieszkańców i pracowników Domów należy na bieżąco monitorować sytuację epidemiczną w Domach oraz stan zabezpieczenia w środki ochrony osobistej. Ponadto należy prowadzić działania wspierające powyższe placówki poprzez wnioskowanie do różnych instytucji o przekazanie środków finansowych i rzeczowych niezbędnych w przeciwdziałaniu rozprzestrzeniania się koronawirusa.

2.Ośrodki wsparcia

W 2020 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 49 ośrodków wsparcia o liczbie miejsc 1 583. Z pomocy ośrodków w 2020 roku skorzystało 2 861 osób, w tym 1 130 osób korzystało z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 1 731 osób z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne.

Tabela 30 . Liczba osób korzystających w 2020 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin

wyszczególnienie		jednostki organizacyjne o zasięgu lokalnym – finansowane z budżetu gmin						jednostki organizacyjne o zasięgu ponad gminnym – finansowane z budżetu powiatów						ogółem – liczba jednostek	ogółem - liczba miejsc	ogółem – liczba osób
		podmiot prowadzący – gmina			inny podmiot prowadzący			podmiot prowadzący – powiat			inny podmiot prowadzący					
		liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób			
Rodzaje ośrodków wsparcia	środowiskowe domy samopomocy	0	0	0	0	0	0	2	156	185	6	283	328	8	439	513
	kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0	2	30	86	2	30	98	4	60	184
	dzienne domy pomocy	6	405	405	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	405	405
	kluby samopomocy (dla seniorów)	18	245	387	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	245	387
	domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	25	28	1	25	28

schroniska dla bezdomnych	0	0	0	3	89	111	0	0	0	0	0	0	3	89	111
schroniska dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi	0	0	0	1	24	45	0	0	0	0	0	0	1	24	45
inne ośrodki wsparcia (w tym 3 OW dla seniorów, 2 OW dla dzieci niepełnosprawnych, 1 OW dla osób bezdomnych, jadłodajnia i Specjalistyczny OW dla ofiar przemocy)	4	146	67	3	125	1 095	0	0	0	1	25	34	8	296	1 196
RAZEM	28	796	859	7	238	1243⁵⁰	4	186	271	10	363	488	49	1 583	2 861

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Tabela 31. Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2018	Rok 2019	Rok oceny	Potrzeby		
				Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	48	47	49	49	49
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	32	30	32	32	32
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	16	17	17	17	17
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	1 377	1 388	1 583	1 583	1 583
Liczba osób korzystających	5	2 730	2 603	2 861	2 861	2 861
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	21	94	108	108	108
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	25	25	15	15	15
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	273	307	317	317	317
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	17 320 227	17 387 904	21 648 465	20 542 854 ⁵¹	20 542 854
W TYM (z wierszy 1-9):						

⁵⁰ Podana liczba nie jest sumą matematyczną, stanowi rzeczywistą liczbę osób korzystających z usług ośrodków wsparcia w 2020 r. - 8 osób przebywało w dwóch typach ośrodków wsparcia.

⁵¹ We wskazanej kwocie ujęto 6 538 300,00 zł, która stanowi łączny koszt funkcjonowania Dziennych Domów Pomocy, Ośrodków Wsparcia dla Dzieci Niepełnosprawnych (DOA, „Banjamin”), Klubów Seniora, funkcjonujących w strukturach Zespołu Ośrodków Wsparcia, dla których nie można wyodrębnić środków finansowych z ogólnej kwoty przewidzianej w budżecie ZOW na ich funkcjonowanie.

ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	10	9	8	8	8	8
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 11 i 12)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	11	3	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	12	6	6	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach ogółem	13	434	434	439	439	439
Liczba osób korzystających ogółem	14	526	506	513	513	513
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	15	21	31	26	26	26
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	138	143	142	142	142
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	17	8 272 837	8 633 209	9 694 483	9 694 828,00	9 694 828,00
DZIENNE DOMY POMOCY						
Liczba placówek	18	6	6	6	6	6
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 19 i 20)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	19	6	6	6	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	20	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	21	290	311	405	405	405
Liczba osób korzystających	22	385	359	405	405	405
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	23	0	63	82	82	82
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	24	41	60	82	82	82
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	25	6 358 999	2 556 180	4 146 575	brak danych	brak danych
SCHRONISKA I DOMY DLA OSÓB BEZDOMNYCH						
Liczba placówek	26	4	4	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 27 i 28)						

Liczba placówek prowadzonych przez JST	27	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	28	4	4	4	4	4
Liczba miejsc w placówkach ogółem	29	113	113	113	113	113
Liczba osób korzystających	30	146	148	148	148	148
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	31	2	1	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	32	27	23	24	24	24
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	33	1 376 928	1 281 000	1 265 400	1 207 000	1 207 000
KLUBY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	34	4	4	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 23 i 36)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	35	2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	36	2	2	2	2	2
Liczba miejsc w placówkach ogółem	37	60	60	60	60	60
Liczba osób korzystających	38	493	419	184	184	184
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	39	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	40	9	6	7	7	7
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	41	353 274	306 409	403 776	403 776	403 776
Pozostałe ośrodki wsparcia						
Świetlice dla seniorów						
Liczba placówek	42	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 43 i 44)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	43	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	44	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	45	10	10	10	10	10

Liczba osób korzystających	46	35	43	62	62	62
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	47	1	1	1	1	1
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	48	30 000	30 000	24 000	30 000	30 000
Ośrodki Wsparcia dla Dzieci Niepełnosprawnych						
Liczba placówek	49	2	2	2	2	2
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 50 i 51)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	50	2	2	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	51	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	52	50	50	50	50	50
Liczba osób korzystających	53	56	57	55	55	55
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	54	31	35	32	32	32
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	55	brak danych	2 233 866	2 195 023	brak danych	brak danych
Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia						
Liczba placówek	56	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 57 i 58)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	57	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	58	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	59	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	60	52	60	34	34	34
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	61	4	5	5	5	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	62	365 000	396 000	405 000	420 000	420 000
Kuchnie dla Ubogich						
Liczba placówek	63	1	1	1	1	1

Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	64	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	65	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	66	85	85	85	85	85
Liczba osób korzystających	67	425	350	680	680	680
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	68	1	5	3	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	69	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Kluby dla Seniorów						
Liczba placówek	70	18	18	18	18	18
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	71	18	18	18	18	18
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	72	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	73	245	245	245	245	245
Liczba osób korzystających	74	296	449	387	387	387
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	75	11	11	14	14	14
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	76	80 650	1 445 002	1 493 964	brak danych	brak danych
OŚRODKI WSPARCIA - DOMY DLA MATEK Z MAŁOLETNIAMI DZIEĆMI						
Liczba placówek	77	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 78 i 79)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	78	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	79	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	80	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	81	32	40	28	28	28

Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	82	2	3	3	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	83	135 000	264 000	260 800	249 000	249 000
Dzienny Ośrodek dla Osób Bezdomnych						
Liczba placówek	84	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 85 i 86)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	85	1	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	86	0	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	87	40	30	30	30	30
Liczba osób korzystających	88	284	172	353	353	353
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	89	5	4	3	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	90	322 539	217 238	216 400	206 000	206 000
Ośrodek Wsparcia o charakterze Rodzinnych Domów Kalina						
Liczba placówek	91	0	0	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 92 i 93)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	92	0	0	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	93	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	94	0	0	36	36	36
Liczba osób korzystających	95	0	0	12	12	12
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	96	0	0	26	26	26
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	97	0	0	1 298 041	659 050	659 050
Środowiskowy Ośrodek Wsparcia Kalina						
Liczba placówek	98	0	0	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	99	0	0	1	1	1

Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	100	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	101	0	0	60	60	60
Liczba osób korzystających	102	0	0	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	103	0	0	13	13	13
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	104	0	0	220 003	1 089 900	1 089 900

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Na terenie Miasta Lublin funkcjonuje także 5 placówek dla osób bezdomnych (1 noclegownia oraz 4 ogrzewalnie) dysponujące łącznie 124 miejscami. W 2020 roku z placówek tych skorzystało łącznie 299 osób.

Tabela 32. Placówki dla osób bezdomnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2018	Rok 2019	Rok oceny	Potrzeby		
				Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
OGRZEWALNIE						
Liczba placówek	1	4	4	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	4	4	4	4	4
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	99	99	99	99	99
Liczba osób korzystających	5	157	264	223	223	223
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	3	10	14	14	14
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	249 266	244 400	291 940	225 000	225 000
NOCLEGOWNIE						
Liczba placówek	8	1	1	1	1	1
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	9	0	0	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	10	1	1	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	11	25	25	25	25	25

Liczba osób korzystających	12	108	86	76	76	76
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	13	3	3	3	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	14	118 606	120 600	117 900	113 000	113 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

2.1. Środowiskowe domy samopomocy i kluby samopomocy

Osoby dotknięte zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym mogą otrzymać wsparcie w środowiskowym domu samopomocy (ŚDS) lub klubie samopomocy (Klub). Osoby z zaburzeniami psychicznymi stanowiły najmniej liczną grupę osób korzystających z usług ośrodków wsparcia w 2020 r.

Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Ze względu na kategorię osób, dla których środowiskowe domy samopomocy są przeznaczone, dzielą się na typy:

- typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych,
- typ D – dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Pobyt w środowiskowych domach samopomocy wymaga skierowania do tego typu ośrodka oraz ustalenia odpłatności za usługi w nim świadczone. Odpłatność miesięczną ustala się w wysokości 5 % kwoty dochodu osoby samotnie gospodarującej lub kwoty dochodu na osobę w rodzinie, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie przekracza kwotę 300% odpowiedniego kryterium dochodowego (kryterium dla osoby samotnie gospodarującej – 701,00 zł, kryterium dla osoby w rodzinie – 528,00 zł.)

W 12 placówkach dla osób z zaburzeniami psychicznymi (8 środowiskowych domach samopomocy oraz 4 klubach samopomocy) na terenie Miasta Lublina w 2020 r. wsparcie otrzymało 697 osób. Było to o 228 osób mniej niż w 2019 r. co jest prawdopodobnym skutkiem trwającej pandemii koronawirusa.

W środowiskowych domach samopomocy uzyskało wsparcie 513 osób, w tym w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin 185 osób, a w prowadzonych przez inny podmiot - 328 osób. W okresie zawieszania działalności ŚDS-y prowadziły zajęcia w formie zdalnej, a pracownicy placówek udzielali wsparcia m. in. w formie usługowej poprzez pomoc w robieniu zakupów, zakupu lekarstw, załatwianiu spraw urzędowych uczestników czy umawianie wizyt lekarskich. Pracownicy dostarczali również materiały do samodzielnej pracy w domu, a także udzielali wsparcia psychologicznego. Po ponownym uruchomieniu działalności środowiskowe domy samopomocy funkcjonowały w pełnym reżymie sanitarnym,

zachowując zalecenia i rekomendacje dedykowane do tego typu ośrodków. Obawa przed zakażeniem oraz restrykcje dotyczące funkcjonowania społeczeństwa w okresie pandemii spowodowały, że wielu uczestników nie powróciło na zajęcia stacjonarne do ośrodków bądź też zrezygnowało całkowicie z uczestnictwa w środowiskowych domach samopomocy.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, Kluby samopomocy działające przy ŚDS są ośrodkami wpierającymi osoby z zaburzeniami psychicznymi w ich funkcjonowaniu w środowisku społecznym. W w/w placówkach udzielane są takie rodzaje pomocy jak np.: wsparcie w nawiązywaniu i podtrzymywaniu kontaktów społecznych, działania nakierowane na pogłębianie zainteresowań, motywowanie do podejmowania leczenia, nauka radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych i społecznych. Osoby korzystające z Klubów samopomocy nie muszą posiadać orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, a korzystanie z ich z usług jest nieodpłatne.

W Mieście Lublin funkcjonują 4 kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi dysponujące łącznie 60 miejscami. W okresie sprawozdawczym z tej formy wsparcia skorzystało 184 osób, w tym w 2 ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin – 86 osób (Klub „Galeria” i „Przystań” przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Mozaika”) oraz w 2 ośrodkach prowadzonych przez organizacje pozarządowe – 98 osób (kluby działające przy ŚDS „Misericordia” i ŚDS „Absolwent”).

Wraz z zawieszeniem działalności środowiskowych domów samopomocy została zawieszona również działalność klubów. Wynikiem tego stanu jest mniejsza ilość uczestników w porównaniu do roku 2019.

Rekomendacje:

- na koniec 2020 r. na miejsca w Środowiskowych Domach Samopomocy oczekiwało 26 osób, natomiast w 2019 r. na placówki oferujące tę formę wsparcia oczekiwało 31 osób. Liczba osób oczekujących zatem uległa zmniejszeniu. Fakt ten może mieć związek ze zwiększeniem liczby miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy „Absolwent” z 40 na 45 (dla osób z niepełnosprawnością intelektualną). Powodem może być również stan pandemii i obawy przed uczęszczaniem do ośrodka, co wpłynęło na rezygnację o ubieganie się o tę formę wsparcia. Wskazane jest utrzymanie liczby miejsc w tych placówkach na dotychczasowym poziomie.
- kontynuacja działań ośrodków wsparcia na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, rozszerzanie oferty funkcjonujących placówek oraz systematyczne szkolenie pracowników.
- z uwagi na pandemię wirusa SARS-CoV-2 rekomendowane jest prowadzenie zajęć stacjonarnych w ścisłym reżimie sanitarnym w oparciu o rekomendacje i wytyczne w tym zakresie. Ponadto wskazane jest dostosowanie form wsparcia świadczonych przez ŚDS-y w zależności od sytuacji epidemicznej i dostosowywanie ich do indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników.

2.2. Dienne Ośrodki Wsparcia i Kluby seniora

Drugą pod względem liczebności grupą korzystającą z ośrodków wsparcia były osoby w podeszłym wieku. Na terenie Miasta Lublin w 2020 roku funkcjonowało 6 dziennych ośrodków wsparcia, 18 klubów seniora oraz 1 świetlica. Z ich oferty skorzystało łącznie 854 seniorów.

Dzienne Ośrodki Wsparcia (Centrum Usług Socjalnych, 4 Centra Dziennego Pobytu dla Seniorów oraz Dzienny Dom Senior+) oraz Kluby seniora prowadzone są przez Zespół Ośrodków Wsparcia i rozlokowane są w różnych dzielnicach naszego miasta. Natomiast zadanie prowadzenia świetlicy dla seniorów zostało zlecone podmiotowi niepublicznemu – organem prowadzącym jest Polski Czerwony Krzyż Lubelski Oddział Okręgowy. Świetlica, która posiada 10 miejsc dla osób starszych, funkcjonuje przy ul. Bursaki 17 w Lublinie.

Podstawowym założeniem systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych w Lublinie jest umożliwienie im jak najpełniejszego i najdłuższego funkcjonowania w środowisku rodzinnym i sąsiedzim w miejscu zamieszkania. Instytucjonalne, całodobowe formy opieki są ostatnią formą pomocy, która powinna być stosowana tylko w przypadku niemożności rozwiązywania problemów innymi sposobami. Jednocześnie działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie zmierzają do tego, aby system wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych na terenie Miasta Lublin był na tyle zróżnicowany, by zapewniał ofertę dostosowaną do stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i bytowej każdej osoby wymagającej wsparcia.

Nadrzędnym celem, realizowanym przez Dzielne Ośrodki Wsparcia jest wspieranie seniorów w pokonywaniu trudności życia codziennego oraz podtrzymywanie psychoaktywnej sprawności u osób starszych, umożliwiającej im jak najdłuższe samodzielne i sprawne funkcjonowanie w środowisku lokalnym. Seniorzy mają możliwość skorzystania z bogatej oferty zajęć dedykowanych tej grupie wiekowej np. z profilowanych zajęć ze specjalistami: muzykoterapeutą, plastykiem, psychologiem. Dodatkowo organizowane są zajęcia wspomagające sprawności umysłowe – grupowe i indywidualne takie jak treningi pamięci, zajęcia kulinarne, literackie, językowe, rękodzielnicze oraz zajęcia komputerowe. Uczestnicy mają zapewniony obiad (osoby, które złożyły stosowny wniosek), zajęcia z rehabilitantem i opiekę pielęgniarską.

W ramach Dziennych Ośrodków Wsparcia w 2020 r. funkcjonowały następujące placówki:

1. Centrum Usług Socjalnych przy ul. Lwowskiej 28,
2. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 1 przy ul. Poturzyńskiej 1,
3. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 2 przy ul. Gospodarczej 7,
4. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 3 przy ul. Niecałej 16,
5. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 4 przy ul. Pozytywistów 16,
6. Dzienny Dom „Senior+”, ul. Jana Pawła II 11.

Za usługi świadczone przez ww. Ośrodki naliczana jest opłata ustalana od wysokości dochodu uczestnika i uzależniona jest od pakietu, z jakiego korzystają osoby skierowane decyzją MOPR.

Oferta Klubów Seniora prowadzonych przez Zespół Ośrodków Wsparcia w okresie sprawozdawczym przedstawiała się następująco:

1. Klub Seniora „Owocowa” przy ul. Owocowej 6 w Dzielnicy Ponikwoda - gimnastyka usprawniająca, rękodzieło artystyczne, gry, zabawy integracyjne.
2. Klub Seniora „Pogodna” przy ul. Droga Męczenników Majdanka 27 w Dzielnicy Bronowice – gimnastyka usprawniająca, zajęcia literackie, gry, zabawy integracyjne zajęcia plastyczne.

3. Klub Seniora „Róży Wiatrów” przy ul. Róży Wiatrów 9 w Dzielnicy Dziesiąta – zajęcia z psychologiem wspomagające procesy pamięci, wykłady, pokazy multimedialne, zajęcia rękodzielnicze, literacki oraz gimnastyka usprawniająca.
4. Klub Seniora „Pod Świerkami” przy ul. Tuwima 5 w Dzielnicy Dziesiąta – gimnastyka usprawniająca i porady z zakresu zdrowia, zajęcia z psychologiem, rękodzieło artystyczne, zajęcia muzyczne oraz indywidualne zabiegi rehabilitacyjne.
5. Klub Seniora „Dziesiąta” przy ul. Kunickiego 130 w Dzielnicy Dziesiąta – zajęcia plastyczne, gimnastyka usprawniająca, zajęcia z psychologiem.
6. Klub Seniora „Śródmieście” przy ul. Narutowicza 6 w Dzielnicy Śródmieście – zajęcia muzyczne, zajęcia plastyczne, wykłady o sztuce.
7. Klub Seniora „Roztocze” przy ul. Roztocze 1 w Dzielnicy Węglin – rękodzieło artystyczne, chór, zajęcia z psychologiem wspomagające procesy poznawcze i pamięć.
8. Klub Seniora „Ruta” przy Al. Jana Pawła II 11, w Dzielnicy Czuby – gimnastyka usprawniająca, rękodzieło artystyczne, zajęcia muzyczne, zespół instrumentalny.
9. Klub Seniora „Nad Zalewem” przy ul. Krężnickiej 156 – zajęcia z psychologiem wspierające procesy poznawcze i pamięć, wykłady oraz zajęcia muzyczne.
10. Klub Seniora „Sławin” przy ul. Sławinkowskiej 50 w Dzielnicy Sławin – zajęcia z psychologiem wspierające procesy poznawcze i pamięć wykłady, projekcje multimedialne, zajęcia rękodzielnicze oraz gimnastyka usprawniająca .
11. Klub Seniora „Felin” przy ul. Zygmunta Augusta – zajęcia z psychologiem wspierające procesy poznawcze i pamięć, wykłady z zakresu psychologii, zajęcia muzyczne oraz gimnastyka usprawniająca.
12. Klub Seniora „Kalina” przy ul. Lwowskiej 28 – zajęcia z psychologiem wspierające procesy poznawcze i pamięć, projekcje multimedialne, zajęcia muzyczne oraz gimnastyka usprawniająca.
13. Klub Seniora „Sławinek” przy Al. Warszawskiej 31 – zajęcia z psychologiem wspierające procesy poznawcze i pamięć, wykłady, projekcje multimedialne, zajęcia muzyczne. W czwartki – gimnastyka usprawniająca.
14. Klub Seniora „Przy Zamku” przy ul. Ruskiej 15 – zajęcia z psychologiem wspierające procesy poznawcze oraz pamięć, prelekcje i wykłady.
15. Klub Seniora „Pozytywistów” przy ul. Pozytywistów 16 – zajęcia z psychologiem wspierające procesy poznawcze oraz pamięć, zajęcia muzyczne oraz zajęcia plastyczne.
16. Klub Senior+ „Centrum Aktywizacji” przy ul. Nałkowskich 108 - muzykoterapia, zajęcia plastyczne, usprawniające pamięć, kulinarne, komputerowe, fizjoterapia.
17. Klub Seniora „Klub Aktywnych Kobiet” przy ul. Gospodarczej 7 – arteterapia, terapia zajęciowa, zajęcia florystyczne.
18. Klub Seniora „Senior Montessori” przy ul. Lwowskiej 28 – terapia w technice Montessori, arteterapia, zajęcia z psychologiem, zajęcia usprawniające i integracyjne.
19. Klub Seniora „Klub Aktywnych Kobiet” oraz „Senior Montessori” są prowadzone przez Zespół Ośrodków Wsparcia w ramach projektu „LUBInclusiON - działania profilaktyczne i usamodzielniające w środowisku lokalnym oraz utworzenie nowych miejsc usług społecznych”.

W trosce o życie i zdrowie seniorów, którzy należą do grupy społeczeństwa szczególnie narażonej na zakażenie COVID-19 z racji wieku oraz stanu zdrowia, zawieszono działalność placówek świadczących wsparcie osobom starszym. W tym czasie wiele osób, którym rodziny nie były w stanie udzielić pomocy, uzyskało wsparcie ze strony pracowników Zespołu Ośrodków Wsparcia prowadzących dzienne domy pomocy oraz kluby seniora oraz Lubelskiego Oddziału Okręgowego PCK w Lublinie w postaci dostarczania posiłków, pomocy w zakupach czy też udzielaniu wsparcia psychologicznego.

Rekomendacje:

- ze względu na tendencję wzrostową osób w wieku emerytalnym wskazane jest systematyczne zwiększanie dostępności usług świadczonych na rzecz seniorów, zwiększanie liczby miejsc w ośrodkach oferujących wsparcie tej grupie społecznej oraz tworzenie nowych placówek dla tej grupy wiekowej;
- wskazane jest kontynuowanie działań ukierunkowanych na wspieranie seniorów świadczonych w istniejących ośrodkach wsparcia dla osób starszych;
- systematyczne szkolenia kadry, która wspiera rozwój i aktywizację społeczną osób starszych;
- w związku z pandemią wirusa SARS-CoV-2 należy szczególną troską otoczyć osoby starsze. Wskazane jest dostosowywanie usług świadczonych dla seniorów w zależności od sytuacji epidemicznej, poprzez zapewnienie im alternatywnych form wsparcia, z których będą mogli skorzystać bez narażania na zakażenie COVID-19 (w przypadku prowadzenia zajęć w formie stacjonarnej, ośrodki winny działać w ścisłym reżimie sanitarnym, przy uwzględnieniu rekomendacji i wytycznych w tym zakresie).

2.3. Schroniska, ogrzewalnie, noclegownie

W okresie sprawozdawczym liczną grupę osób stanowiły osoby przebywające w ogrzewalniach, schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych. Ośrodki te prowadzone są przez organizacje pozarządowe na podstawie umów zawartych w wyniku przeprowadzenia otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej należących do zadań własnych Gminy Lublin o charakterze obowiązkowym. W okresie sprawozdawczym w 9 ww. placówkach pomocy w formie schronienia udzielono 447 osobom. Wsparcia udzielono również 28 mieszkankom i dzieciom przebywającym w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz 353 osobom bezdomnym, którzy skorzystali z oferty Dziennego ośrodka dla osób bezdomnych.

W 2020 roku osobom bezdomnym udzieliły wsparcia następujące placówki:

1. Fundacja S.O.S. Ziemi Lubelskiej:

- Schronisko dla bezdomnych kobiet – mieszanek Miasta Lublin, ul. Bronowicka 3, 20-301 Lublin (20 miejsc) oferowało schronienie – w tym dostęp do kuchni, łazienki, świadczona była praca socjalna oraz poradnictwo prawne, psychologiczne i pedagogiczne, a także możliwość skorzystania z posiłków interwencyjnych i otrzymania odzieży.
- Ogrzewalnia dla bezdomnych kobiet – mieszanek Miasta Lublin, ul. Bronowicka 3A, 20-301 Lublin (15 miejsc) zapewniała pomoc w formie schronienia, wsparcie

pracownika socjalnego oraz możliwość skorzystania z ciepłego napoju oraz odzieży na zmianę.

2. Bractwo Miłosierdzia im. Świętego Brata Alberta w Lublinie:

- Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32, 20 – 010 Lublin przeznaczony dla mężczyzn (35 miejsc) oferował schronienie, 3 posiłki dziennie, wsparcie specjalistów, pomoc rzeczową w formie ubrania i środków higienicznych.
- Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn – ul. Dolna Panny Marii 32, 20 – 010 Lublin (30 miejsc) świadczyła pomoc w formie schronienia, gorącego napoju i wyżywienia, pomocy rzeczowej i zabiegów higienicznych, udzielała wsparcia przy załatwianiu ważnych spraw formalnych, urzędowych i zdrowotnych.

3. Caritas Archidiecezji Lubelskiej w Lublinie:

- Dzienny Ośrodek dla Osób Bezdomnych, Al. Unii Lubelskiej 15, 20 - 108 Lublin udzielał wsparcia osobom bezdomnym umożliwiając wymianę oraz pranie odzieży, zapewniając ciepły posiłek i gorący napój, oferując wsparcie psychologa, terapeuty, doradcy zawodowego i doraźnej pomocy pielęgniarskiej.

W grudniu 2020 roku został przeprowadzony otwarty konkurs na prowadzenie Dziennego Ośrodka dla Osób Bezdomnych. W odpowiedzi na konkurs wpłynęła oferta złożona przez Caritas Archidiecezji Lubelskiej, a następnie w 2021 r. została zawarta umowa na prowadzenie w/w ośrodka w okresie od 01.01.2021 r. do 31.12.2022 r.

4. „Nadzieja” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu:

- Schronisko z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn – mieszkańców Miasta Lublin, ul. Młyńska 10, 20 – 406 Lublin (24 miejsca) zapewniało całodobowy pobyt i wyżywienie, zabiegi sanitarno – higieniczne, umożliwiało skorzystanie z prysznica a w miarę potrzeby pomoc w zabiegach higienicznych, zaopatrywało w bieliznę i odzież, a także zapewniało usługi aktywizacyjne.

W grudniu 2020 roku został przeprowadzony otwarty konkurs na prowadzenie schroniska z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn – mieszkańców Miasta Lublin. W odpowiedzi na konkurs wpłynęła oferta złożona przez „Nadzieja” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu, a następnie w 2021 r. została zawarta umowa na prowadzenie ww. ośrodka wsparcia w okresie od 01.01.2021 r. do 31.12.2023 r.

- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn - mieszkańców Miasta Lublin, ul. Garbarska 17, 20 – 340 Lublin (34 miejsca) oferowało całodobowy pobyt w ośrodku, gorący posiłek, umożliwiało wykonanie zabiegów higienicznych, pranie odzieży, zaopatrywało w bieliznę i odzież i zapewniało usługi aktywizacyjne.
- Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn – mieszkańców Miasta Lublin, ul. Młyńska 8, 20 – 406 Lublin (25 miejsc) zapewniała pomoc w formie schronienia, gorący napój i posiłek interwencyjny, umożliwiała skorzystanie z prysznica a w razie potrzeby oferowała wymianę odzieży.
- Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn – mieszkańców Miasta Lublin, ul. Abramowicka 2F, 20 – 442 Lublin (46 miejsc) i ul. Garbarska 17, 20 – 340 Lublin(8 miejsc) zapewniała pomoc w formie schronienia, umożliwiała skorzystanie

z prysznicami i wymiany odzieży a także oferowała pomoc w postaci gorącego napoju i posiłku interwencyjnego.

Wraz z ogłoszeniem stanu epidemicznego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w marcu 2020 r. w Lublinie otoczono dodatkowym wsparciem również osoby bezdomne. Z uwagi na dynamiczny rozwój epidemii wirusa SARS-CoV-2 zaistniała potrzeba ograniczenia funkcjonowania i przemieszczania się w przestrzeni publicznej osób bezdomnych. W tym celu ogrzewalnie, które funkcjonowały w normalnych warunkach w godzinach 18.00-8.00, wydłużyły swoją działalność do 24 godzin, aby dać możliwość całodobowego przebywania osób bezdomnych bez konieczności ich opuszczania. W miejsce ogrzewalni, które zgodnie z przepisami działają w miesiącach styczeń-kwiecień oraz październik-grudzień, powstały 2 ośrodki okresowego pobytu dla bezdomnych kobiet i mężczyzn, które funkcjonowały w okresie maj-czerwiec. Potrzeby osób bezdomnych zabezpieczały również **2 przejściowe ośrodki** dla bezdomnych kobiet i mężczyzn, którzy przebywali w przestrzeni publicznej oraz osób bezdomnych po przebyciu leczenia szpitalnym oczekujących na przyjęcie do placówek udzielających tymczasowego schronienia. W ośrodku tym, osoby które ubiegały się o skierowanie do schroniska, przebywały dobrowolnie przez okres 10 dni bez możliwości opuszczania placówki, w celu zminimalizowania ryzyka zakażenia się koronawirusem. Przejściowe ośrodki funkcjonowały w okresie maj – czerwiec oraz listopad – grudzień 2020 r., a w 2021 r. kontynuują swoją działalność od stycznia do kwietnia z możliwością przedłużenia terminu. Sytuacja pandemiczna w kraju będzie wyznacznikiem okresu funkcjonowania tych ośrodków na terenie Miasta Lublin. Podmioty prowadzące przejściowe ośrodki dla bezdomnych kobiet i mężczyzn zostały wybrane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, które pozwalały na wybór podmiotu w trybie pozakonkursowym.

1. Przejściowy ośrodek dla bezdomnych kobiet mieszkanek Miasta Lublin – prowadzony przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej, przeznaczony był dla 5 bezdomnych kobiet. W okresie od dnia 01.05.2020 r. do dnia 30.06.2020 r. oraz od dnia 01.12.2020 r. do dnia 31.12.2020 r. przejściowy ośrodek zabezpieczał podstawowe potrzeby bytowe bezdomnych kobietom oraz dzieciom poprzez zapewnienie im całodobowego pobytu w pomieszczeniach ogrzewanych z dostępem do kuchni oraz nocleg. Osobom potrzebującym zapewniono środki czystości, środki opatrunkowe, środki dezynfekcyjne, w tym rękawiczki jednorazowe i maseczki ochronne. W tym czasie ze wsparcia ośrodka skorzystało 10 kobiet i 2 dzieci (12 osób). Ośrodek kontynuuje swoją działalność w 2021 r. w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia z możliwością wydłużenia terminu funkcjonowania w zależności od sytuacji epidemicznej w kraju.
2. Przejściowy ośrodek dla osób bezdomnych (mężczyzn) z terenu Miasta Lublin przy ul. Kunickiego 35 w Lublinie był prowadzony przez Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu "Nadzieja" (ośrodek przeznaczony był dla bezdomnych mężczyzn). Ośrodek funkcjonował w okresie od 1 maja do 30 czerwca oraz od 16 listopada do 31 grudnia 2020 r., a w tym okresie z jego usług skorzystało 60 mężczyzn. Ośrodek kontynuuje swoją działalność w 2021

r. w okresie od 1 stycznia do 30 kwietnia z możliwością wydłużenia terminu funkcjonowania w zależności od sytuacji epidemicznej w kraju.

3. Ośrodek okresowego pobytu dla bezdomnych mężczyzn z terenu Miasta Lublin przy ul. Dolnej Panny Marii 35 w Lublinie był prowadzony przez Bractwo Miłosierdzia im. św. Brata Alberta. Placówka powstała w miejscu ogrzewalni, która funkcjonowała w okresie od 01.01.2020 do 30.04.2020 r. Ośrodek w okresie od 1 maja 2020 r. do 30 czerwca 2020 r. Ośrodek udzielał wsparcia socjalno – bytowego bezdomnym mężczyznom tj. noclegi, posiłki, warunki do utrzymywania higieny osobistej, czystości ubrań i zajmowanych pomieszczeń, jak również dostęp do środków ochrony osobistej (maseczek, rękawiczek, środków dezynfekujących). We wskazanym okresie z usług ośrodka skorzystało 15 osób.
4. Ośrodek okresowego pobytu dla bezdomnych mężczyzn z terenu Miasta Lublin przy ul. Abramowickiej 2F oraz Garbarskiej 17 w Lublinie był prowadzony przez Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu „Nadzieja”. Placówka powstała w miejscu ogrzewalni, która funkcjonowała w okresie od 01.01.2020 do 30.04.2020 r. Ośrodek w okresie od 1 maja 2020 r. do 30 czerwca 2020 r. zapewniał noclegi, posiłki, warunki do utrzymywania higieny osobistej, czystości ubrań i zajmowanych pomieszczeń oraz dostęp do środków ochrony osobistej (maseczek, rękawiczek, środków dezynfekujących). Z usług ośrodka skorzystało 39 osób.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie schronienia osobom go pozbawionym. Korzystanie ze schronisk, schroniska z usługami opiekuńczymi czy też domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży wymaga wydania decyzji kierującej osobę potrzebującą do danego ośrodka wsparcia. Decyzje te przygotowywane są przez pracowników Sekcji ds. ośrodków wsparcia. Ponadto pracownicy Sekcji ustalają odpłatność za usługi świadczone w tych placówkach. Wysokość odpłatności zależy od sytuacji życiowej i dochodowej ustalonej na podstawie art. 8 ust. 1 i 3 ustawy o pomocy społecznej i jest naliczana procentowo od kosztu usługi.

Rekomendacje:

- analiza danych w zakresie bezdomności wykazała, że liczba osób bezdomnych korzystających ze wsparcia instytucjonalnego utrzymuje się na niezmiennym poziomie co w latach ubiegłych, w związku z tym rekomenduje się utrzymanie miejsc w tego typu placówkach na dotychczasowym poziomie oraz kontynuowanie realizowanych przez ośrodki działań na rzecz tej grupy społecznej;
- sytuacja związana z epidemią wirusa SARS-CoV-2 potwierdziła, jak ważne jest zabezpieczenie potrzeb osób bezdomnych. Utworzone i działające ośrodki okresowego pobytu, przejściowe ośrodki oraz funkcjonujące w systemie całodobowym ogrzewalnie stanowią odpowiedź Miasta Lublin na konieczność otoczenia wsparciem tej grupy osób.

Z uwagi na trwającą pandemię działalność tego typu placówek będzie kontynuowana do momentu ustabilizowana sytuacji na terenie kraju.

1.4. Pozostałe ośrodki wsparcia

Szczególną formę wsparcia stanowi dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Ośrodek ten zapewnia schronienie matkom z dziećmi oraz kobietom w ciąży znajdującym się w sytuacji kryzysowej. Dom mieszczący się przy ul. Bronowickiej 3 w Lublinie prowadzony jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej. Placówka dysponując 25 miejscami, zabezpiecza potrzeby bytowe, nocleg i schronienie dla matek i ich dzieci oraz kobiet w ciąży. Mieszkancki Ośrodka otrzymują wsparcie specjalistów: psychologa, pedagoga, prawnika oraz pracownika socjalnego, których pomoc ma na celu minimalizowanie negatywnych skutków bezdomności. W domu organizowane są zajęcia mające na celu włączanie mieszkanki do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego, promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie uzdolnień i zainteresowań. Podejmowane przez kadrę ośrodka działania w dużym stopniu przyczyniają się do zmniejszenia zagrożeń związanych z bezdomnością poprzez naukę gospodarności, oszczędności, wzrost umiejętności efektywnego poszukiwania pracy oraz wzrost umiejętności przeciwdziałania i pokonywania problemów życiowych skutkujących bezdomnością. W 2020 r. z usług Ośrodka skorzystało 28 osób, w tym 12 matek i 16 dzieci.

W ramach umowy zawartej pomiędzy MOPR w Lublinie a Stowarzyszeniem – Bractwo Miłosierdzia im. Świętego Brata Alberta w Lublinie pod nazwą „Dożywianie osób i rodzin dotkniętych ubóstwem w formie kuchni społecznej – mieszkańców Miasta Lublin” przekazywana jest dotacja przeznaczona na dożywianie 85 osób miesięcznie. Usługa dożywiania w postaci gorącego posiłku świadczona była przez Bractwo Miłosierdzia im. Świętego Brata Alberta w Lublinie na rzecz osób ubogich, chorych, niepełnosprawnych, bezdomnych, uzależnionych, uchodźców oraz wszystkich, którzy tej pomocy potrzebowali. W okresie pandemii, dożywianie w formie wydawania ciepłych posiłków zostało na pewien czas zawieszono, w zamian zaś osoby potrzebujące otrzymywały wsparcie w postaci paczek z suchym prowiantem do samodzielnego przygotowania posiłków.

Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelktualną wspiera osoby od 1 do 24 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną (głównie w stopniu głębokim) i niepełnosprawnością sprzężoną oraz ich rodziny. Terapia prowadzona jest przez specjalistów: logopedę, psychologów, oligofrenopedagogów, fizjoterapeutów, terapeutów zajęciowych. Zatrudniona jest też pielęgniarka oraz pracownik socjalny. W obrębie działalności ośrodka istnieją trzy formy pomocy: pobyt dzienny, punkt usług specjalistycznych oraz punkt informacyjny dla rodziców dzieci ryzyka i zagrożonych niepełnosprawnością.

Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin” funkcjonuje w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie przy ul. Lwowskiej 28 i przeznaczony jest dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną. Liczba miejsc w placówce wynosi 15. Zadaniem Ośrodka jest wspieranie uczestników poprzez objęcie ich kompleksową terapią i rehabilitacją, której celem jest uzyskanie optymalnego poziomu rozwoju psychofizycznego oraz jak największej samodzielności. Ośrodek świadczy następujące usługi: żywieniową, opiekuńczo – pielęgnacyjną, rehabilitację społeczną (terapia psychologiczna, terapia zajęciowa, zajęcia wspomagająco-aktywizujące), rehabilitację fizyczną oraz prace socjalną. W placówce prowadzone są następujące formy pomocy: pobyt dzienny, pobyt

okresowy 5-dniowy całodobowy, pobyt okresowy 5-dniowy wsparcia popołudniowo – nocnego oraz punkt usług specjalistycznych.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie prowadzony jest przez Fundusz Obrony Życia Archidiecezji Lubelskie. Placówka dysponuje 25 miejscami i jest czynna całą dobę. Zapewnia schronienie osobom i rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji doświadczania przemocy w rodzinie, oferuje wyżywienie (3 posiłki dziennie) oraz wsparcie rzeczowe: odzież, obuwie, środki higieny osobistej dla dzieci i dorosłych, środki czystości, lekarstwa, pomoce dydaktyczne, zabawki itp. Ponadto mieszkańcom Ośrodka zapewnione jest wsparcie m. in. psychologa, pedagoga, prawnika, pracownika socjalnego i terapeuty, a także w miarę potrzeb udzielana jest pomoc medyczno – pielęgniarska i psychiatryczna. Podejmowane przez kadrę działania zapewniają kompleksowe wsparcie ofiary przemocy w rodzinie m. in. poprzez opracowanie indywidualnego planu pomocy, który prowadzi do przezwyciężenia sytuacji kryzysowej, w której osoba lub rodzina się znalazła. Ponadto Ośrodek prowadzi również dyżur telefoniczny, pod którym ofiary przemocy mogą uzyskać poradę i wsparcie. W związku z pandemią wirusa SARS-CoV-2 z usług Ośrodka skorzystało mniej osób niż w latach poprzednich, tj. 34 osoby, w tym 12 rodzin (17 osób dorosłych i 17 dzieci). Najmniej osób przebywało w okresie od kwietnia do lipca 2020 r.

Rekomendacje:

- z uwagi na różnorodną formę pomocy jaką oferują w/w placówki rekomendowane jest utrzymanie ich działalności na dotychczasowym poziomie oraz systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę wskazanych ośrodków wsparcia;
- okres pandemii koronawirusa wpłynął znacząco na funkcjonowanie powyższych ośrodków. Placówki tymczasowo zawiesiły lub ograniczyły swoją działalność. Osobom oczekującym wsparcia należy zapewnić w takich sytuacjach alternatywną formę pomocy.

Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. Antoniny Grygowej 4B jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, funkcjonującą w strukturach Filii Nr 2. Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności zadania z zakresu wspierania osób i rodzin z grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz pobudzania społecznej aktywności, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów. Oferta Centrum Aktywności Środowiskowej jest skierowana do wszystkich mieszkańców Lublina. Uczestnikami Centrum Aktywności są osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież. Z racji położenia, oferta najbardziej dostępna jest na obszarze działania Sekcji Pracy Socjalnej Nr 23, a w szczególności jej odbiorcami są mieszkańcy z ośmiu bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie. Dzieci i młodzież są rekrutowane do grup wsparcia przez pracowników socjalnych w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach stanowi kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodzicem/opiekunem dziecka, określający zakres wsparcia.

Placówka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 8⁰⁰ do 18⁰⁰ oraz w soboty w godzinach od 8⁰⁰ do 14⁰⁰ dla wszystkich chętnych osób. W okresie ferii zimowych

i świątecznych oraz w wakacje Centrum Aktywności Środowiskowej czynne jest w godzinach od 8⁰⁰ do 16⁰⁰. W roku 2020 z uwagi na pandemię COVID – 19 funkcjonowanie placówki było podporządkowane zarządzeniom Dyrektora MOPR (praca w systemie rotacyjnym, praca zmianowa).

Celem głównym działalności Centrum jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców Lublina, przez animowanie i tworzenie wielowymiarowej sieci wsparcia służącej przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy.

W 2020 roku **49 dzieci** uczestniczyło na zajęcia do grup wsparcia. Z uczestnikami grup wsparcia prowadzona była systematyczna praca opiekuńczo – wychowawcza skoncentrowana na: wsparciu edukacyjnym (416 zajęć), zajęciach edukacyjnych poprzez zabawę (35 zajęć), zajęciach integracyjnych (77 zajęć), zajęciach plastycznych (55 zajęć) i muzycznych oraz ruchowo-tanecznych (63 zajęcia), zajęciach sportowych (2 zajęcia) oraz relaksacyjnych (18 zajęć), zajęciach rozwijających strategiczne myślenie (34 zajęć), zajęciach kulinarnych z elementami savoir – vivre’u (7 zajęć), zajęciach hobbystycznych: modelarskich, fotograficznych, pszczelarskich (łącznie 5 zajęć). W Centrum przeprowadzano również projekcje filmowe mające na celu pokazanie poprawnych wzorców zachowań społecznych oraz pogadanki edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży. Trzy pogadanki dotyczyły zapoznania młodego pokolenia z problemami dotyczącymi osoby starsze, dwie dotyczyły problemu agresji i przemocy.

Zajęcia w pełnym zakresie prowadzone były w okresie od 2 stycznia do 17 marca 2020 roku. Następnie z uwagi na pandemię COVID - 19 zajęcia odbywały się w sposób ograniczony (z wykorzystaniem metod i technik porozumiewania się na odległość).

Na szczególną uwagę zasługuje kontynuacja współpracy z firmami prowadzącymi kursy i szkolenia dla osób bezrobotnych. W wyniku intensywnej pracy i stałej motywacji bezrobotnych osób przez psychologa Centrum Aktywności udało się osiągnąć stosunkowo wysoki wskaźnik aktywizacji zawodowej osób wykluczonych z rynku pracy. Z dużym sukcesem został zrealizowany cel główny „Oferty CAŚ”: animowanie i tworzenie wielopłaszczyznowej sieci wsparcia służącej przywróceniu samodzielności, w tym powrotu na rynek pracy. Łącznie zaktywizowano 37 osób, w tym 15 osób odbyło szkolenia, 5 osób odbyło staże. Głównie aktywizacja odbywała się w I kwartale 2020 roku.

W 2020 roku z oferty Centrum Aktywności skorzystały łącznie **203 osoby**: 132 osoby dorosłe (w tym 13 seniorów) oraz 71 dzieci i młodzieży (w tym 49 uczęszczało do grup wsparcia).

Rekomendacje:

- zintensyfikowanie współpracy w wymiarze instytucjonalnym, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi indywidualnemu beneficjentów, podejmowanie wspólnych wysiłków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i promowania postaw twórczych;
- rozwój reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy wykorzystaniu potencjału społeczności lokalnej poprzez kontynuację wsparcia przy wykorzystaniu kontaktów z różnymi podmiotami oferującymi płatne szkolenia, kursy oraz staże zawodowe;

- aktywizacja osób dorosłych w tym seniorów w aspekcie nabywania nowych umiejętności m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu oraz poprzez ich aktywne włączanie w działania na rzecz społeczności lokalnej;
- promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych oraz realizowanie zajęć rekreacyjno–sportowych na siłowni oraz terenach zielonych,
- podniesienie świadomości własnego bezpieczeństwa w dobie pandemii COVID - 19 oraz bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, przestrzeganie zasad DDM;
- rozpoznanie potrzeb w zakresie przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie systematycznego wsparcia edukacyjnego oraz stały monitoring wyników w nauce przy systematycznej współpracy z placówkami oświatowymi;
- objęcie wsparciem i opieką psychologiczno–pedagogiczną rodzin i rozpoznanie potrzeb w zakresie kompleksowej pomocy w dobie pandemii COVID – 19;
- przeciwdziałanie utrwalonym postawom bierności zawodowej oraz powielaniu schematów wyuczonej bierności i bezradności życiowej beneficjentów poprzez wzmożoną aktywizację społeczną i zawodową (kształtowanie i wzmacnianie postaw samodzielności ekonomicznej).

XIV. MIESZKANIA CHRONIONE

Mieszkania chronione stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku 2020 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie 26 mieszkań chronionych z 75 miejscami. Przeznaczone były w szczególności dla osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemców, usamodzielniających się wychowanków placówek oraz opuszczających rodziny zastępcze. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w okresie sprawozdawczym skorzystało 67 osób.

Tabela 33. Mieszkania chronione

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	29	29	26	26	26
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	29	29	26	26	26
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	0	0	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	83	81	75	75	65
Liczba osób korzystających	5	91	95	67	78	78
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	1	2	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	9	9	8	8	8
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	8	646 809	669 503	679 046	684 473	720 423

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Osoba usamodzielniana zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Przyznanie lub odmowa przyznania świadczenia pieniężnego w ramach pomocy w usamodzielnieniu oraz świadczenia niepieniężnego z pomocy społecznej w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych dokonywane było w drodze decyzji administracyjnej. W 2020 wydano 20 decyzji w tej sprawie). Osoba zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest zobowiązana do ponoszenia odpłatności za pobyt. Od dnia 1 listopada 2013 r. zgodnie z Uchwałą Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 17 września 2013 r. poz. 3912, z późn. zm.).

Mieszkania chronione dla cudzoziemców

Miasto Lublin dysponuje również ofertą pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych, przeznaczonych dla cudzoziemców. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej o ten rodzaj wsparcia mogą ubiegać się cudzoziemcy legitymujący się statusem uchodźcy, ochroną uzupełniającą lub zezwoleniem na pobyt czasowy udzielonym w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r.

Zasady pobytu w mieszkaniach chronionych określa regulamin. Okres przebywania migrantów w mieszkaniu chronionym zależy od indywidualnej sytuacji osób i rodzin oraz stopnia zaangażowania w realizację programu wpierania.

W okresie sprawozdawczym prowadzono cztery mieszkania chronione typu treningowego dla cudzoziemców, w których skorzystało z pobytu 9 cudzoziemców z 5 rodzin.

Łączne wydatki na mieszkania chronione dla cudzoziemców wyniosły **47 128,55 zł**, z czego:

- 410,49 zł przeznaczono na zakupy oraz wyposażenie,
- 4 333,00 zł przeznaczono na usługi remontowe,
- 42 385,06 zł przeznaczono na utrzymanie mieszkań, w tym 15 896,48 zł na czynsz oraz 26 488,18 zł na opłaty za wodę, nośniki energii, wywóz śmieci, odprowadzanie ścieków i inne należności.

Mieszkania chronione dla cudzoziemców zostały dostosowane i aktualnie spełniają standardy rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 roku w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2018 r. poz. 822).

Tabela 34. Mieszkania chronione dla cudzoziemców

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2016	Rok 2017		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE DLA CUDZOZIEMCÓW					
Liczba placówek	4	4	4	4	4
Liczba miejsc	19	17	17	17	17
Liczba osób korzystających	19	25	9	17	17

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

Ilość mieszkań chronionych typu treningowego dla cudzoziemców zabezpiecza potrzeby środowiska, nie planuje się zwiększenia zasobu w tym zakresie. Zasadne jest utrzymanie zasobu instytucjonalnego w zakresie mieszkań chronionych typu treningowego dla cudzoziemców na obecnym poziomie.

Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

Dom Pomocy Społecznej im. św. Jana Pawła II dysponuje 15 mieszkaniami chronionymi dla 33 osób i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone są jako mieszkania chronione treningowe lub wspierane. W roku 2020 funkcjonowało 9 mieszkań treningowych i 6 mieszkań wspieranych.

Dom dysponuje 15 mieszkaniami chronionymi dla 33 osób i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone są jako mieszkania chronione treningowe lub wspierane. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w 2020 r. skorzystało 36 osób z różnym rodzajem niepełnosprawności.

Z pobytu w mieszkaniach chronionych skorzystało 36 osób z różnym rodzajem niepełnosprawności. Ponadto we wskazanym DPS prowadzone są mieszkania chronione, w których realizowane są Programy Usamodzielniania lub Wspierania, dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości mieszkańców, które umożliwią stopniowe osiągnięcie satysfakcjonującego poziomu funkcjonowania, jak również zapewnią potrzeby życiowe mieszkańców w dalszym procesie ich zdrowienia. Wsparcie oferowane mieszkańcom mieszkań chronionych koncentruje się na przywracaniu umiejętności prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Głównym celem tych mieszkań, jest wyrobienie u mieszkańców umiejętności i nawyków niezbędnych w życiu codziennym, aktywizacji zawodowej, racjonalnego gospodarowania budżetem własnym, a także samokontroli stanu zdrowia i kondycji psychicznej. Przeznaczone są dla osób, które ze względu na chorobę, sytuację życiową, niepełnosprawność lub wiek potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają usług w zakresie całodobowej opieki świadczonej przez jednostkę. W szczególności są to osoby korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej lub zakładzie aktywności zawodowej, dla których pobyt w mieszkaniu chronionym ma stanowić etap w procesie rehabilitacji społecznej lub zawodowej.

W ramach projektu „LUBInclusiON - działania profilaktyczne i usamodzielniające w środowisku lokalnym oraz utworzenie nowych miejsc usług społecznych” realizowany na terenie miasta Lublin w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 utworzone zostały 2 mieszkania wspomagane z przeznaczeniem dla 6 osób prowadzone przez Dom Pomocy Społecznej im. św. Jana Pawła II przy ul. Ametystowej w Lublinie. Celem mieszkań wspomaganych prowadzonych w ramach projektu jest przygotowywanie mieszkańców do uzyskania jak najwyższego poziomu samodzielności życiowej, adekwatnego do posiadanych zdolności. W roku 2020 z mieszkań wspomaganych skorzystało 7 osób.

Tabela 35. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH					
Liczba placówek	18	18	15	15	15
Liczba miejsc	39	39	33	33	33
Liczba osób korzystających	43	47	36	36	36

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

Mając na uwadze zapotrzebowanie na formę pomocy społecznej w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym wskazany jest kontynuowanie systematycznych działań zmieniających do zwiększenia dostępności tego typu placówek.

Ponadto istotnymi kwestiami związanymi z funkcjonowaniem mieszkań chronionych jest dostępność mieszkańców do nowoczesnych form terapii zajęciowej, dopasowanej do ich indywidualnych i zmiennych w czasie potrzeb mających na celu rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną oraz umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia. Wskazany jest podjęcie działań zmierzających do poszerzania ofert zajęciowych w ramach potrzeb mieszkańców i dostępnych zasobów.

Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą, w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub zakład dla nieletnich może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku do dyspozycji usamodzielnianych wychowanków pozostawało 7 mieszkań chronionych, o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystały w ciągu całego roku 22 osoby.

Tabela 36. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2018	Rok 2019		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM					
Liczba placówek	7	7	7	7	7
Liczba miejsc	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	23	23	22	25	25

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Przyznanie lub odmowa przyznania świadczenia niepieniężnego z pomocy społecznej w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych dokonywane było w drodze decyzji administracyjnej. W 2020 wydano 20 decyzji w tej sprawie. Od dnia 30 maja 2019 r. obowiązuje nowy Regulamin mieszkań chronionych prowadzonych przez MOPR w Lublinie wprowadzony zarządzeniem Dyrektora nr 1/2019 z dnia 30 maja 2019 r. We wcześniejszym Regulaminie o przyznaniu wsparcia w formie pobytu w mieszkaniu chronionym decydowała Komisja kwalifikacyjna. W świetle nowego Regulaminu wnioski są rozpatrywane przez pracownika Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym, jedynie w sytuacji gdy o wsparcie ubiega się więcej osób niż jest wolnych miejsc lub wątpliwości co do zasadności przyznania pobytu o przyznaniu wsparcia decyduje Zespół zadaniowy powołany zarządzeniem Dyrektora nr 71/2019 z dnia 18 czerwca 2019 r.

Osoba usamodzielniana zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów.

Zgodnie z Uchwałą Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 17 września 2013 r. poz. 3912, z późn. zm.). W roku 2020 z tytułu odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym na konto dochodowe MOPR w Lublinie wpłynęła kwota 16 724,26 zł (dochody Miasta Lublin). Wydano 73 decyzje w sprawie odpłatności. W uzasadnionych przypadkach Prezydent może zwolnić osobę usamodzielniającą się z ponoszenia opłat.

Rekomendacje:

- utrzymanie zasobu instytucjonalnego w zakresie mieszkań chronionych dla osób usamodzielniających się na obecnym poziomie.

Spis tabel, wykresów i map

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2013 – 2019	3
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2020 r.).....	9
Tabela 3. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł).....	14
Tabela 4. Wybrane elementy infrastruktury społecznej	19
Tabela 5. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin	21
Tabela 6. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie.....	21
Tabela 7. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze	23
Tabela 8. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia.....	26
Tabela 9. Powody przyznania pomocy	29
Tabela 10. Formy udzielanej pomocy	30
Tabela 11. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2018-2020.	33
Tabela 12. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej	40
Tabela 13. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin	41
Tabela 14. Wydatki na świadczenia w latach 2019 i 2020	44
Tabela 15. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego	45
Tabela 16. Wydatki na świadczenia rodzicielskie	47
Tabela 17. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”	48
Tabela 18. Wydatki na świadczenia wychowawcze	49
Tabela 19. Wydatki na świadczenia „Dobry Start”.....	50
Tabela 20. Limity i wykorzystanie środków PFRON pozostających w dyspozycji MOPR w Lublinie w latach 2019 i 2020 (w złotych).....	51
Tabela 21. Formy pomocy w ramach zadań PFRON.....	52
Tabela 22. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.....	54
Tabela 23. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin.....	57
Tabela 24. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	61
Tabela 25. Powiat zadania PCPR oraz MOPR.....	67
Tabela 26. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	77
Tabela 27. Wydatki na usamodzielnienia	85
Tabela 28. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych	86
Tabela 29. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	93
Tabela 30 . Liczba osób korzystających w 2020 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin	95
Tabela 31. Ośrodki wsparcia	96
Tabela 32. Placówki dla osób bezdomnych	102
Tabela 33. Mieszkania chronione.....	115
Tabela 34. Mieszkania chronione dla cudzoziemców	116
Tabela 35. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych	117
Tabela 36. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się	118

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2019 roku.....	4
Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2013 – 2019	4
Wykres 3. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2013 -2019.....	5
Wykres 4. Prognozowana liczba mieszkańców Miasta Lublin w latach 2020 – 2050	6
Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych w zestawieniu z przyrostem naturalnym w Mieście Lublin w latach 2013– 2019.....	7
Wykres 6. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2020– 2050.....	8
Wykres 7. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2020 r.....	9
Wykres 8. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według częstotliwości występowania w 2020 roku.	28
Wykres 9. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2020 roku	65
Wykres 10. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typy w latach 2017 – 2020	66
Wykres 11. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2020 roku	91

Spis map:

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania Sekcji pracy socjalnej w 2020 roku.....	25
Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2020 roku.....	56
Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2019 roku	75
Mapa 4. Domy pomocy społecznej, placówki i ośrodki wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2020 roku.....	90